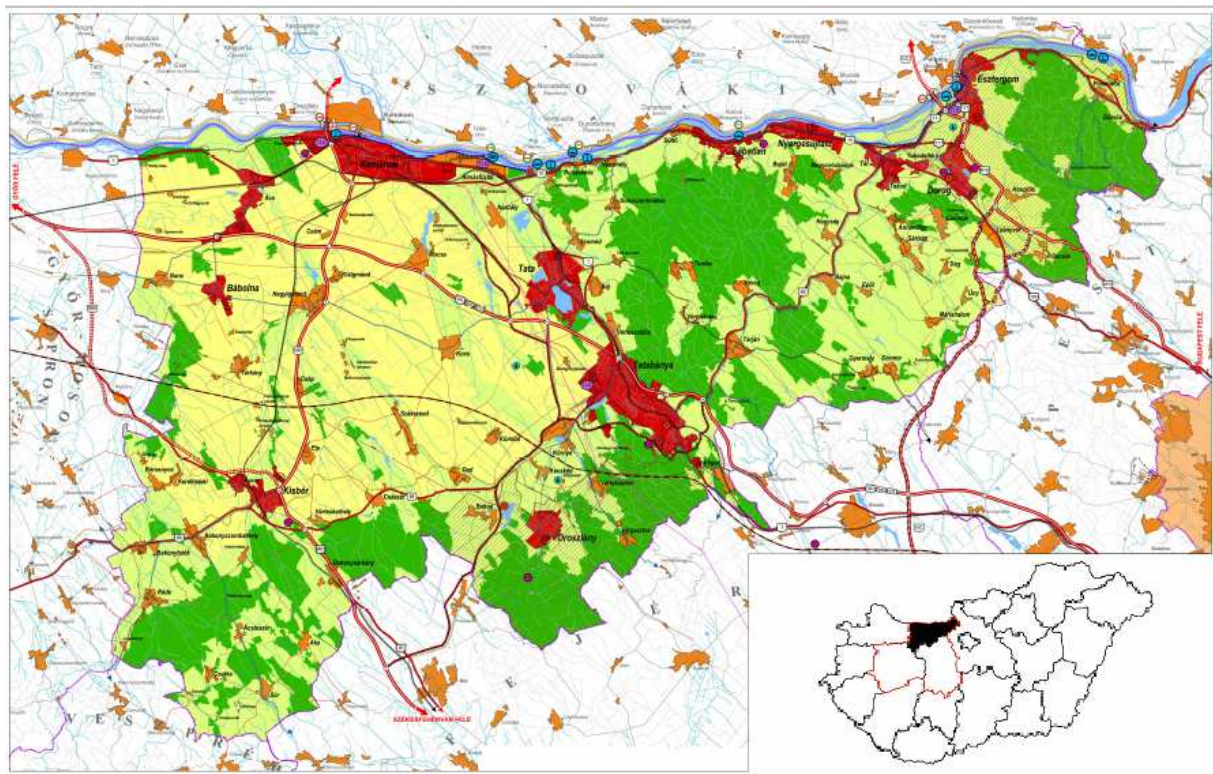

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI

Stratégiai Program

2007-2013

TATABÁNYA, 2007.

Készítette

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának
GAZDASÁGFEJLESZTŐ SZERVEZETE KHT.

H-2800 Tatabánya, Fő tér 6. Pf. 111

Tel/fax: 06-34-310-096

E-mail: gfsz@axelero.hu

www.gfsz.hu

Gazdaságfejlesztő Szervezete Kht

Gíber Erzsébet, ügyvezető igazgató

Németh Márton, projekt menedzser

Moskovics Krisztina, projekt menedzser

Rákóczi Ferenc, projekt menedzser

MTESZ KEM Szervezete

Takács Zsuzsanna

Fűrész József

Juhász Sándor

Musicz László (környezetvédelmi szakértő)

Szabóné Csernai Éva (Top Csomópont Bt.)

Szabó Miklós (Úthálózat Mérnökiroda Kft.)

A Stratégiai Program elkészítéséhez véleményünkkel, észrevételeikkal az adott terület több szakértője is hozzájárult, akiknek a tervezők ezúton is megköszönik a segítségüket.

Tartalomjegyzék

Rövidítések, fogalmak.....	4
Bevezető.....	7
Célpiramis	9
Finanszírozás	10
Monitoring, értékelés	12
Az Operatív Programok rövid ismertetése	14
1. Fenntartható gazdaságfejlesztés prioritás	32
1.1. Befektetés-ösztönzés	32
1.2. KKV-k támogatása	34
1.3. K+F, innováció ösztönzése.....	36
1.4. Szolgáltatásfejlesztés	38
1.5. Agrárszektor fejlesztése.....	40
1.5.1. Az agro-ökológiai potenciálnak megfelelő gazdálkodás kialakítása, az agrárgazdaság hatékonyságának növelése, birtok összevonások támogatása	40
1.5.2. Az erdőgazdálkodás értékteremtésének elismerése, a kedvezőtlen adottságú területek erdősítésének kiszámítható támogatása	42
1.5.3. A megye hegy és dombvidéki részein a legeltetési állattartás versenyképességének javítása	44
1.5.4. Élelmiszeripari, élelmiszer-feldolgozás támogatása	45
1.6. A megújuló és alternatív energiaforrások felhasználásának ösztönzése	47
1.7. Turizmusfejlesztés.....	49
2. Örökségvezérelt környezetfejlesztés prioritás	52
2.1. Épített környezet védelme, műemlékvédelem.....	52
2.2. Természeti-táji örökség védelme.....	54
2.3. Hátrányos helyzetű térségek; aprófalvak, tanyák, puszták, majorságok fejlesztése	57
2.4. Településfejlesztés, települési környezetvédelem	58
2.5. Tájrehabilitáció, a nehézipari múlt tájsebeinek felszámolása	62
2.6. Korszerű környezetbarát technológiák ösztönzése az ipari, illetve szolgáltató szektorban.....	64
2.7. A hatékonyabb energiagazdálkodás ösztönzése az önkormányzati, a vállalkozói és a lakossági területen	66
2.8. Vízgazdálkodás, katasztrófavédelem	68
3. Humán erőforrás- és közösségfejlesztés prioritás	74
3.1. Oktatás, képzés, szakképzés fejlesztése	74
3.2. Egészségügy és szociális ellátás fejlesztése	76
3.3. Foglalkoztatottság növelése.....	78
3.4. A kulturális örökség és a hagyományok őrzése, kulturális fejlesztések.....	80
3.5. Ifjúsági és sport-célú fejlesztések.....	81
3.6. A nemzeti hagyományok, értékek érvényesítése	83
3.7. A társadalmi aktivitás növelése	85
3.8. Társadalmi befogadást támogató fejlesztések	87
4. Kapcsolatfejlesztés - eszközök és funkciók - prioritás.....	89
4.1. Közlekedésfejlesztés – a fizikai elérhetőség javítása	89
4.2. Virtuális elérhetőség fejlesztése – infokommunikáció.....	100
4.3. Határmenti és régióközi együttműködések	103
4.4. Kistérségek és települések közötti együttműködés	104
4.5. Területfejlesztés és –rendezés, területi monitoring fejlesztése.....	106
A stratégiai program végrehajtásának becsült összes költségigénye	108

Rövidítések, fogalmak

Rövidítések:

ÁESZ	Állami Erdészeti Szolgálat
AKG	Agrár Környezet Gazdálkodási program
AVOP	Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program
BÉSZ	Egyes termékek B eszerezését, É rtékesítését, S zolgáltatást nyújtó SZövetkezés és egyéb gazdálkodó szervezet
DINP	Duna-Ipoly Nemzeti Park
DINPI	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
ÉDU KöTeVi	Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és
Felügyelőség	Vízügyi Felügyelőség
EMVA	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESCO cégek	Az ESCO (Energie Service Company) konstrukció energiatakarékos rendszerek üzembe helyezését és működtetését jelenti.
ESZA	Európai Szociális Alap
FVM	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
FPM MgSzH EI	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága (volt ÁÉSz)
GDP	Bruttó Hazai Termék
GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
GOP	Gazdaságfejlesztési Operatív Program
GVOP	Gazdasági Versenyképesség Operatív Program
IKT	Információs és Kommunikációs Technika
ITDH Kht.	Magyar Befektetési és Kereskedelem-fejlesztési Kht.
IT	Információtechnológia
ITK	Információs és Kommunikációs Technika
K+F	Kutatás és fejlesztés
KDOP	Közép-dunántúli Operatív Program
KKK	Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ
KKV	Kis-és középvállalkozás
KÖH	Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
KÖVIZIG	Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
KVI	Kincstári Vagyoni Igazgatóság
KvVM	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
MNG	Műemlékek Nemzeti Gondnoksága
MgSzH	Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
MITS	Magyar Információs Társadalom Stratégia
MNM	Magyar Nemzeti Múzeum

MTESZ	Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége
MVH	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
NAKP	Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program
NCA	Nemzeti Civil Alapprogram
NFA	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
NFT I.	Nemzeti Fejlesztési Terv I.
NFT II.	Nemzeti Fejlesztési Terv II.
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
NTSZ	Növény- és Talajvédelmi Szolgálat
NVT	Nemzeti Vidékfejlesztési Terv
OECD	Az OECD – a Nemzetközi Gazdasági és Fejlesztési Szervezet – a világ fejlett országainak (1996 óta Magyarország is tagja) gazdasági és társadalmi konzultációs fóruma.
RITS	Regionális Információs Társadalom Stratégia
TeIR	Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
TÉSZ	Termelői Értékesítő Szervezet
TISZK	Térségi Integrált Szakképző Központ
TIT	Tudományos Ismeretterjesztő Társulat
UKIG	Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság
VÁTI Kht.	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság
VKI	Európai Unió Víz Keret Irányelv

Fogalmak:

Célcsoportok	A társadalom, illetve a gazdaság azon csoportjai, melyek körülményeire az intézkedések hatást kívánnak gyakorolni.
Dendromassza	Az alábbi szavak összetétele: <i>dendro-:</i> (görög, előtag) előtagként a fákkal való kapcsolatot, ill. fa jelleget, fához hasonló alakot jelöl <i>massza:</i> (görög, latin) 1. tömeg, halom, halmaz (valamilyen anyagból) 2. alaktalan, képlékeny anyag, gyurma
Egyéb, a program végrehajtásában résztvevők	Azon szervezetek és intézmények, melyek szerepükönél, tevékenységi körükönél fogva érintettek lehetnek egyes feladatokban a célok megvalósítása során.
Horizontális célkitűzés	A megye teljes területét lefedő, érintő célkitűzés.
Kedvezményezettek, közreműködők	Akik az intézkedések végrehajtása során a célok megvalósításában aktívan részt vesznek, a feladatokhoz forrásokhoz is juthatnak.

Natura 2000

A Natura2000 hálózatot az egységes szempontrendszer alapján kijelölt európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek alkotják. A hálózat alapját az Élőhelyvédelmi (1992) és a Madárvédelmi Irányelv (1979) képezi. A Natura2000 hálózat egy teljesen új szemléletet hoz a hazai természetvédelembe. Hazánkban a 275/2004. (XII.8.) Korm. rendelet határozza meg a NATURA 2000 területek megőrzésére, védelmére, fenntartására vonatkozó előírásokat. A NATURA 2000 hálózat elemei sok esetben szervesen kapcsolódnak az adott terület gazdálkodói tevékenységéhez, amely gyakran fenntartásuk feltételét jelenti.

Pólusprogram

A pólusprogramok lényege, hogy a fejlesztési pólusok gazdasági-társadalmi térszervező erejének erősítése érdekében a térségi – innovációs, gazdasági, kulturális – funkcióik fejlesztése, képessé tegye őket a térségük dinamizálására. Emellett valamennyi régióban cél a pólusoktól távol eső térségek dinamizálására képes nagyvárosok szerepének megerősítése, az intenzívebben kooperáló kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése érdekében.

Spin-off vállalkozások

Az egyetemekről, felsőoktatási intézményekből, közfinanszírozású kutatóhelyekről kiváló technológia-intenzív vállalkozások. Ezek a vállalkozások általában a kutatóhelyek szellemi eredményeinek felhasználásával alakulnak - képletes kifejezéssel szólva anyaintézményükből kiperdülnek, kiröppennek, kirajzanak. A szakértők a spin-off megjelölést eléggé tágan értelmezik és általában bármely új, magas technológiai szintű, tudás-intenzív olyan vállalkozásra értik, amely szellemi tőkéjét valamilyen formában egyetemtől, vagy közfinanszírozású kutatóintézetől eredezteti. Az utóbbi időben a fogalom néhány esetben annyira kitágult, hogy nagyvállalatok által, valamiféle szellemi beszállítói szereppel alapított vállalkozásokat is értik rajta. Az OECD megkísérli ezek mindenki által elfogadható definiálását, mely ajánlás szerint: *Spin-off bármilyen olyan új cég, amelyet közfinanszírozású intézmény, vagy egyetem alkalmazottja alapított; Spin-off bármilyen olyan új cég, amely technológiáját egyetemtől, vagy más közfinanszírozású kutatóintézetől nyerte licenc-eljárás keretében; Spin-off bármilyen olyan új cég, amelyben egyetem, vagy más nemzeti kutató laboratórium tőkerészesedéssel vesz részt; Spin-off bármilyen olyan új cég, amelyet közfinanszírozású kutatóintézet alapított.* (Kleinheincz Ferenc)

Bevezető

A megyei területfejlesztési koncepció előkészítő fázisaként a helyzetelemzés **3 ütemre bontva készült el egyeztetett tématerületenként**. Először a **megye külső környezetének vizsgálatára** került sor az országos, régiós és kiemelt térségi területi tervek és ágazati dokumentumok elemzésével. Ezt követte a **megye területi adottságainak, belső erőforrásainak, megyei – kistérségi – települési szintű koncepcióinak, terveinek és területfejlesztési eszköz-, intézmény-rendszerének vizsgálata** a már begyakorolt közösségi tervezési módszertan (SWOT; probléma- és célfa-elemzés ágazatonként ill. elsődlegesen kistérségenként) alkalmazásával. Végül a **szcenáriók, azaz a megye fejlődési-fejlesztési lehetőségeinek fő „forgatókönyveinek” felvázolása** zárta le az előkészítési fázist. A tervezők három lehetséges forgatókönyvet vázoltak fel és vizionálták az ezekhez tartozó jövőképeket: **1. „A feltartóztathatatlan növekedés forgatókönyve” 2. „A megtorpanás, szétesés forgatókönyve” 3. „A harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődés forgatókönyve”**

Hangsúlyozni kell, hogy e rész nem a megye, mint közigazgatási és/vagy területfejlesztési középszint jövőjéről szól, hanem a Komárom-Esztergom megye területén élők, illetve az itt tevékenykedők életének, munkafeltételeinek, környezeti-társadalmi-gazdasági körülményeinek prognosztizálható változásairól. A „rossz irányú” forgatókönyvek az ezekhez vezető utak elkerülésére, azaz a megye területfejlesztési szereplői „védekező típusú” intézkedéseinek a megalapozására szolgálnak; míg a kívánatos scenárióra a jövőkép, a megye „küldetésének” megfogalmazása és a megteendő lépések fő irányának ismerete miatt van szükség.

A Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Tanács 2006. december 15-i ülésén egyhangúlag támogatta a tervezők által felvázolt scenáriók közül **„a harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődés”** forgatókönyvét, mint a megye kívánatos jövőképét.

A forgatókönyv mentén a Komárom-Esztergom megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmaztak egy mindenki által elfogadható általános célt, és kidolgozták az általános cél eléréséhez szükséges speciális célok, prioritások és intézkedések rendszerét.

A területfejlesztési stratégiai program a területfejlesztési koncepció végrehajtását szolgáló rövid illetve középtávú terv, amely pontosítja és részletezi a fejlesztési elképzeléseket, a várható költségek, a pénzügyi források, a végrehajtás ütemének és a felülvizsgálat gyakoriságának, felelőseinek pontos megjelölésével. A stratégiai program elkészítésének részletes tartalmi követelményeit a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet 2. számú melléklete tartalmazza. Ennek értelmében a **stratégiai programok tartalma:**

- közép-, illetve rövid távú célpiramis kialakítása, a végrehajtandó közép- és rövid távú feladatok meghatározása, rangsorolása;
- a megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése, a megvalósítás mechanizmusának bemutatása;
- a fejlesztéshez szükséges lehetséges források feltárása, a finanszírozás átfogó rendszerének kialakítása;
- a program és alprogramok eredményessége kritériumainak, illetve mutatóinak meghatározása, a társadalmi, gazdasági és környezeti beavatkozások hatásainak bemutatása;

- program végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere;
- a program egészének, illetve az egyes részprogramoknak végrehajtásáért felelős operatív szervezetek megjelölése;
- a fejlesztési programok megvalósítását, a társadalmi, gazdasági és környezeti hatások nyomon követését, hatékonyságelemzését és a források felhasználását követő monitoringrendszer meghatározása.

A Komárom-Esztergom megyei stratégiai program a KEM területfejlesztési koncepció mélyebb kidolgozását jelenti, az intézkedéseket célokra és a célok eléréséhez szükséges műveletekre bontva rövid- és középtávra is elosztva jelennek meg. A célpiramis mellett a stratégiai program szerepelteti a célokhoz, műveletekhez szükségesnek ítélt összegeket, említi a lehetséges finanszírozási forrásokat, a közreműködőket, a megvalósítás mechanizmusát, érdekérvényesítést, a végrehajtásért felelős operatív szerveket, az indikátorokat, a monitoring rendszert és a tervezett hatásokat.

Célpiramis

Általános cél	AZ ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁSA, A FENNTARTHATÓ ÉS SZOLIDÁRIS FEJLŐDÉS			
Specifikus célok	A megye az externális hatásokra fokozottan ügyelve, továbbra is vegyen részt a nemzetközi gazdasági folyamatokban	Az anyagi jólét fokozása mellett a társadalmi és környezeti értékek megóvása, kiteljesítése		Megyénk a határmenti helyzetét kihasználva váljon a régió húzóerejévé és összekötő kapocssá Dél-Szlovákia, a Nyugat-Dunántúl északi része és a Budapest-környék pilisi, dunakanyari tájai felé
Prioritások	1. Fenntartható gazdaságfejlesztés	2. Örökségvezérelt (értékközpontú) környezetfejlesztés	3. Humán erőforrás- és közösségfejlesztés	4. Kapcsolatfejlesztés - eszközök és funkciók –
Intézkedések	1.1. Befektetés-ösztönzés	2.1. Épített környezet védelme, műemlékvédelem	3.1. Oktatás, képzés, szakképzés fejlesztése	4.1. Közlekedésfejlesztés – fizikai elérhetőség javítása
	1.2. KKV-k támogatása	2.2. Természeti- táji örökség védelme	3.2. Egészségügy és szociális ellátás fejlesztése	4.2. Virtuális elérhetőség fejlesztése (infokommunikáció)
	1.3. K+F, innováció ösztönzése	2.3. Hátrányos helyzetű térségek, aprófalvak, tanyák, puszták, majorságok fejlesztése	3.3. Foglalkoztatottság növelése	4.3. Határmenti és régióközi együttműködések
	1.4. Szolgáltatásfejlesztés	2.4. Településfejlesztés	3.4. A kulturális örökség és a hagyományok őrzése, kulturális fejlesztések	4.4. Kistérségek és települések közötti együttműködés
	1.5. Agrárszektor fejlesztése	2.5. Tájrehabilitáció, a nehézipari múlt tájsebeinek felszámolása	3.5. Ifjúsági- és sportcélú fejlesztések	4.5. Területfejlesztés- és rendezés, területi monitoring fejlesztése
	1.6. A megújuló és alternatív energiaforrások felhasználásának ösztönzése	2.6. A korszerű környezetbarát technológiák ösztönzése az agráriumban, az ipari, illetve a szolgáltató szektorban	3.6. A nemzetiségi hagyományok, értékek érvényesítése	
	1.7. Turizmusfejlesztés	2.7. A hatékonyabb energiagazdálkodás ösztönzése az önkormányzati, a vállalkozói és a lakossági területen	3.7. Társadalmi aktivitás növelése	
		2.8. Vízgazdálkodás, katasztrófavédelem	3.8. A társadalmi befogadást támogató fejlesztések	

Finanszírozás

Az Európai Unió költségvetésének kohéziós politika fejezetéből a 2007–2013-as időszakra 2004-es árakon számolva **22,4 milliárd euró uniós** (folyó áron 25,3 milliárd euró) forrás áll a rendelkezésünkre. Ezt kiegészíti a magyar nemzeti hozzájárulás, amely a teljes felhasználható keret 15%-át teszi ki, így **összesen 26,3 milliárd eurót fordíthatunk fejlesztésekre**.

E források kiegészülnek még a fejlesztéseket megvalósító szervezetek (vállalkozások, nonprofit szervezetek, stb.) saját forrásnak tekinthető ráfordításaival, így összességében e keretnél még nagyobb volumenű fejlesztések valósulhatnak meg.

Magyarország számára a kohéziós fejezeten kívül az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) folyó áron 3,8 milliárd euró és az Európai Halászati Alapból folyó áron 34,3 millió uniós fejlesztési forrás áll rendelkezésre.

Az alábbi forrásmegosztás kialakításánál főbb szempontként figyelembe lettek véve:

- a Kohéziós Alap és a strukturális alapok felhasználására vonatkozó EU-irányelvek;
- az egyes beavatkozási területek relatív súlya a kitűzött fő célok elérésében;
- európai uniós tagságunkból eredő fejlesztési kötelezettségeink a környezetvédelem és a közlekedés területén;
- az ország egyes régióinak egymáshoz viszonyított fejlettsége;
- az egyes beavatkozási területek valószínűsíthető forrásfelszívó képessége;
- a Kormányprogramban meghatározott célok.

A kohéziós politika fejezetében a források három fejlesztési alapból származnak:

- a Kohéziós Alapból (KA – közlekedés, környezetvédelem, energia)
- az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA – fizikai beruházások, eszközbeszerzés, K+F stb.)
- az Európai Szociális Alapból (ESZA – humánfejlesztés, képzések, közigazgatás stb.).

Az alapokon belüli kötöttségek:

- nem lehet eltérni attól, hogy a pénzügyi megállapodásnak megfelelően a **2. célkitűzés alá eső Közép-Magyarországra jutó uniós forrás – a strukturális alapokon belül - 1860 millió euró** (2004-es árakon), amelynek ESZA-forrású fejlesztései a Társadalmi megújulás és az Államreform operatív programokban valósulnak meg, míg ERFA-forrású fejlesztései a Közép-magyarországi OP-ban, illetve az Elektronikus közigazgatás OP-ban;
- az Új Magyarország Fejlesztési Terv és az operatív programok előkészítési, menedzsment-, monitoring-, értékelési, tájékoztatási és ellenőrzési tevékenységeinek finanszírozására – beleértve a programok megvalósításához szükséges adminisztratív kapacitás megerősítését is – a rendelkezésre álló, teljes keret legfeljebb 4%-áig van lehetőség; e források (**technikai segítségnyújtás**) két helyen jelennek meg: az OP-k külön prioritásaiban és egy külön erre a célra létrehozott, horizontális Végrehajtás operatív programban (e keretet a pénzügyi táblában külön sorban szerepeltetjük);
- az „Európai Területi Együttműködés” célkitűzés (határon átnyúló programok, projektek) pénzügyi kerete rögzített: 343 millió euró uniós társfinanszírozást tesz ki (2004-es árakon). A vonatkozó programok azonban nem képezik részét az ÚMFT-nek.

A Kormány az egyes operatív programok közötti forrásmegoszlást az alábbiak szerint határozta meg:

(A táblázat a vonatkozó rendeletnek megfelelő szerkezetben, folyó árakon, euróban tartalmazza az indikatív forrásmegosztást, feltüntetve az EMVA és az EHA források éves bontását is.)

Az ÚMFT pénzügyi táblája operatív programonként, 2007-2013									
Konvergencia célkitűzés									euró, folyó ár
Operatív program	Forrás	Összesen	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gazdaságfejlesztés OP	ERFA	2 495 769 115	349 782 391	339 388 697	323 261 469	334 787 073	379 936 601	373 572 834	395 040 050
	KA+ERFA	6 223 429 149	377 573 713	579 030 146	806 195 123	961 770 204	1 026 318 669	1 204 565 521	1 267 975 773
Közlekedés OP	KA	4 544 368 075	181 123 815	388 207 487	624 243 605	773 131 736	812 018 061	858 636 636	907 006 735
	ERFA	1 679 061 074	196 449 898	190 822 659	181 951 518	188 638 468	214 300 608	345 928 885	360 969 038
Elektronikus közigazgatás OP	ERFA								
Konvergencia régiók		282 022 559	39 493 535	38 335 193	36 527 769	37 844 568	42 964 373	42 206 931	44 650 190
Társadalmi infrastruktúra OP	ERFA	1 948 922 941	274 027 118	265 989 934	253 449 059	262 585 709	298 109 639	288 943 529	305 817 953
Környezet és energia OP	KA+ERFA	4 178 846 341	209 078 522	381 248 023	575 168 329	698 939 671	735 573 217	769 312 106	809 526 473
	KA	3 782 815 205	153 394 806	327 197 504	523 666 181	645 580 908	674 995 810	710 597 299	747 382 697
	ERFA	396 031 136	55 683 716	54 050 519	51 502 148	53 358 763	60 577 407	58 714 807	62 143 776
Nyugat-dunántúli OP	ERFA	463 752 893	65 205 692	63 293 216	60 309 072	62 483 170	70 936 210	68 755 103	72 770 430
Közép-dunántúli OP	ERFA	507 919 836	71 415 758	69 321 142	66 052 793	68 433 948	77 692 040	75 303 208	79 700 947
Dél-dunántúli OP	ERFA	705 136 988	99 145 354	96 237 434	91 700 038	95 005 754	107 858 617	104 542 240	110 647 551
Dél-alföldi OP	ERFA	748 714 608	105 272 560	102 184 927	97 367 119	100 877 132	114 524 303	111 002 973	117 485 594
Észak-alföldi OP	ERFA	975 070 186	137 099 147	133 078 045	126 803 690	131 374 869	149 147 929	144 562 012	153 004 494
Észak-magyarországi OP	ERFA	903 723 589	127 067 503	123 340 627	117 525 372	121 762 074	138 234 666	133 984 304	141 809 043
Végrehajtás OP	KA	315 132 937	13 657 998	28 613 502	44 976 553	54 455 175	55 915 579	57 807 640	59 706 490
Társadalmi megújulás OP	ESZA								
Konvergencia régiók		3 038 729 475	415 841 539	403 644 954	384 613 929	398 478 976	452 387 238	478 675 802	505 087 037
Államreform OP	ESZA								
Konvergencia régiók		102 900 475	14 308 183	13 888 526	13 233 711	13 710 777	15 565 640	15 650 638	16 543 000
ÚMFT összesen		22 890 071 092	2 298 969 013	2 637 594 366	2 997 184 026	3 342 509 100	3 665 164 721	3 868 884 841	4 079 765 025
ERFA összesen		11 106 124 925	1 520 642 672	1 476 042 393	1 406 450 047	1 457 151 528	1 654 282 393	1 747 516 826	1 844 039 066
KA összesen		8 642 316 217	348 176 619	744 018 493	1 192 886 339	1 473 167 819	1 542 929 450	1 627 041 575	1 714 095 922
ESZA összesen		3 141 629 950	430 149 722	417 533 480	397 847 640	412 189 753	467 952 878	494 326 440	521 630 037
EMVA		3 805 843 392	570 811 818	537 525 661	498 635 432	509 252 494	547 603 625	563 304 619	578 709 743
EHA		34 291 356	4 885 263	4 641 875	4 331 579	4 441 817	5 042 728	5 326 934	5 621 161

A pályázati forrásokon kívül az adott szintű költségvetésekben az adott célokra elkülönített összegek jelenthetik a projektek végrehajtásához szükséges fedezetet, pályázati önerőt. Ilyen források híján az önkormányzatok, kistérségek és a végrehajtásért felelős egyéb szervezetek, melyek általában nem rendelkeznek alapfeladataik ellátásához feltétlenül szükséges összegeken túl (sokszor még ezekkel sem) többletforrásokkal legfeljebb a privát szféra bevonásával, végső soron pedig bankkölcsönökkel tudják fejlesztési elképzeléseiket, a stratégiai programban jelzett célokat megvalósítani. Utóbbi esetében azonban feltétlenül ügyelni kell arra, hogy a hitelből befektetett összeg megtérüljön, különben a fejlesztést végrehajtó szervezetek elindulnak az eladósodás lefelé vezető spirálján.

Monitoring, értékelés

A hatékony monitoring és értékelés kulcseleme a megyei fejlesztési stratégiának és programnak. A monitoring és értékelés biztosítja, hogy a pénzt hatékonyan és jól használják fel, rugalmasan és hatékonyan válaszol a változó körülményekre és biztosítja, hogy a stratégiában leírt célok teljesüljenek. Ez elengedhetetlen mind a program általános hatékonysága szempontjából, mind azért, hogy alapot teremtsen az egyéni projektek megvalósításához.

A monitoringot és az értékelést a megye stratégiájában meghatározott egyértelmű célok kontextusában kell elvégezni. A monitoringot és az értékelést átláthatóan és költség-hatékonyan kell elvégezni és mindenképpen szükséges egy jól meghatározott mechanizmus a visszajelzésre az aktuális és jövő projektekkel és programokkal kapcsolatban.

A *monitoring rendszer* fogja biztosítani az információk áramlását, amely lehetővé teszi a hatékony és rugalmas menedzsmentet és a program egészének és az egyes projektek megvalósítását. A monitoringnak kell biztosítania a rendszeres információ áramlást a kiadásokról, a tevékenységek állásáról az idő függvényében és bizonyos középtávon is mérhető mutatókról, eredményekről. Ezek az információk a projektek kedvezményezettjeitől érkeznek, de ki kell egészíteni objektív, független forrásokkal igazolásul és megerősítésül. A KEM Területfejlesztési Tanács hozza létre és koordinálja a projektek monitoring rendszerét, beleértve egy erre a célra létrehozott megfelelő számítógépes rendszert is. A projektek kedvezményezettjeinek rendszeresen kell adatot szolgáltatni a pénzügyi részletekről, a projekt állásáról az idő függvényében és egyéb előre meghatározott részletekről. Szakértők fognak rendszeres monitoring látogatásra érkezni, hogy meggyőződjenek az információk helyességéről. Ahol a monitoring jelentős eltérést tapasztal a projekt kedvezményezett előterjesztésétől, ott lépéseket kell megfontolni, s ahol nincs más választás, ott a támogatás megszüntetését.

A projekt monitoring mellett fontos az egész stratégia és program előremenetelének monitoringja is, hogy megbecsülhető legyen a haladás. A monitoring eljárás az adatok begyűjtésével kezdődik. Ez az adatgyűjtés a megvalósításért felelős hatóságok munkája, de szakértői segítségre is szükség lehet. Az összegyűjtött adatokat fel kell dolgozni és előzetesen értelmezni a monitoring szervezet számára. Ez szintén lehet a megvalósító hatóság feladata, de komplex vizsgálatoknál külső szakértők, szervezetek is közreműködhetnek.

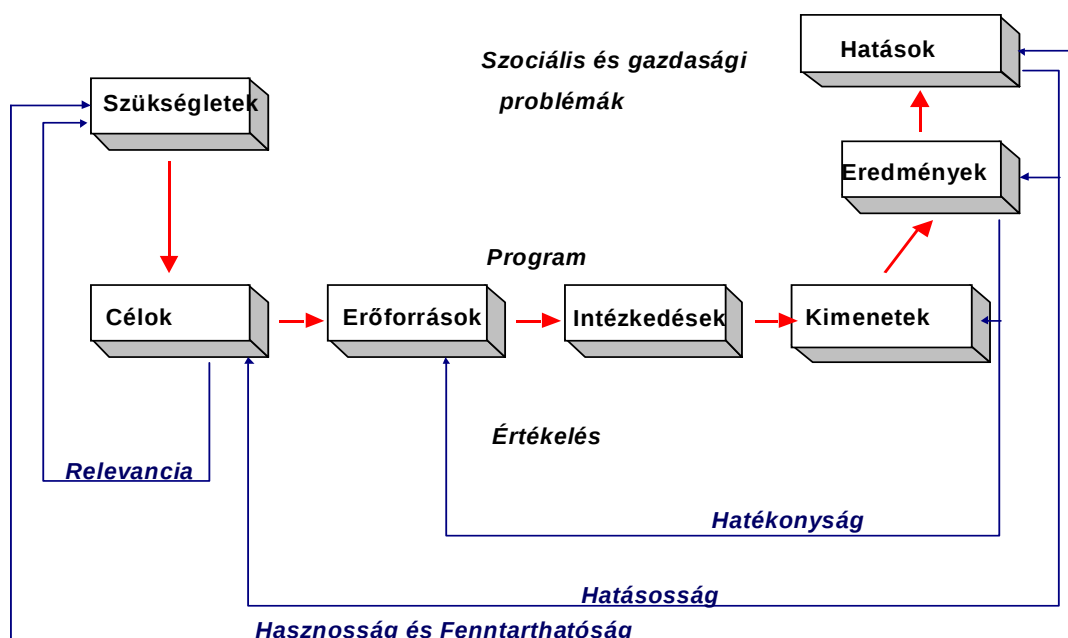
Értékelésre azért van szükség, hogy összevetésre kerüljön a program és az egyes projektek a végső célok tükrében. Előzetes (ex-ante) értékelésre van szükség a megkezdés előtt, azért, hogy világossá váljon, hogy a program céljainak megfelel-e a projekt. Ebben a kontextusban a projektek nyílt és átlátható pályázati felhívás után kerülnek kiválasztásra, amely során a potenciális kedvezményezetteknek lehetőségük van támogatásra váró projekteket benyújtani. A pályázatokat a kedvezményezettektől független szakértők értékelik előre meghatározott kritériumok alapján, amelyek összhangban vannak a program célkitűzéseivel. A KEM Területfejlesztési Tanács az a testület, amely az első formai követelmények szerint nézi át a pályázatokat és meghozza a végső döntést szakértők véleménye és a program célkitűzései alapján.

Utólagos (ex-post) értékelésre van szükség az egyes projektek megvalósulását követően, hogy összevessék a célokkal és a program egészével. Az utólagos értékelés szeretné megbecsülni a különböző jellemzőket, a hatást a program céljainak tükrében és a pénzügyi hatékonyságot.

Fő értékelési szempontok

- **Relevancia:** Milyen mértékben illeszkednek a program céljai a nemzeti és EU szinten megfogalmazódó igényekhez?
- **Hatékonyság:** Hogyan lettek a befektetett erőforrásokból eredmények?
- **Hatásosság:** Milyen mértékben járult hozzá a program a specifikus és az általános célok eléréséhez?
- **Hasznosság:** Volt-e a programnak hatása a célcsoportra szükségleteik vonatkozásában?
- **Fenntarthatóság:** Milyen mértékben várható, hogy a változások (vagy kedvező hatások) a program befejezése után sem érnek véget?

Az értékelés kulcskérdései

Forrás: European Commission: Indicators for Monitoring and Evaluation

A 2007-13-as programozási időszakban alapkövetelmény, hogy a pályázók és a támogatást igénybe vevők adatszolgáltatási kötelezettségeiknek minden támogatási forma esetében lehetőleg elektronikusan tegyenek eleget. Az informatikai rendszer valós idejű adatokat szállítson a megvalósítási rendszer minden egyes szintjéről. A pályázók és a támogatást igénybevevők által szolgáltatott adatok a monitoring információs rendszerbe, az Egységes Monitoring Információs Rendszer (EMIR) továbbfejlesztett változatába kerülnek. A rendszer adatokkal történő feltöltése a közreműködő szervezetek feladata, az NFÜ biztosítja a rendszer folyamatos működtetését és fejlesztését.

A monitoring rendszer részletes leírását a Végrehajtás Operatív Program (VOP) és az egyes operatív programok tartalmazzák.

Az Operatív Programok rövid ismertetése

AROP [Államreform OP]

Az állam, a közigazgatás legyen **eredményes**: az embereket, a vállalkozásokat szolgálja ki részint a közjóhoz – azon belül a versenyképesség növeléséhez – hozzájáruló (fejlesztési és egyéb) programokkal, jogszabályokkal és más kormányzati eszközökkel, részint magas minőségű szolgáltatásokkal.

Legyen **hatékony**: a társadalom igényeihez igazodó feladatokat és az elvárt minőséget a lehető legalacsonyabb erőforrás-ráfordítással érje el.

Legyen **elhivatott**: a közszolgálatában állók magas etikai normáknak megfelelően, tisztességesen, a nyilvánosság által elszámoltathatóan, egyúttal az egyéni teljesítményüket tükröző vezetői megbecsülés mellett lássák el a munkájukat.

Ami a legfontosabb: e három szempont ne egymás rovására, hanem egymást erősítve hassa át a közigazgatás működését.

A magyar közigazgatás mindhárom szempont tekintetében javítható, s javítandó. Cselekedni elsősorban annak érdekében kell, hogy biztosítható legyen az eredményesség, a hatékonyság és a közszolgálatosság közötti szinergia.

Az Államreform operatív program az Európai Szociális Alap *adminisztratív kapacitások bővítése* elnevezésű eszközrendszer felhasználásával kíván hozzájárulni a fent jelzett követelmények kiegyensúlyozott teljesítéséhez. A program az elérni kívánt eredmények hosszabb távú fenntarthatóságára összpontosít.

Az operatív program fő szándéka, hogy az igazgatási rendszer teljesítményét és a nyújtott szolgáltatások színvonalát a szűkös erőforrások optimális felhasználása mellett növelje. A program több beavatkozásnál a rendszerszerű változás elérésére törekszik. Ahol a rendelkezésre álló szűkös fejlesztési források ezt nem teszik lehetővé, ott a közigazgatás működésére ható azon ösztönzők, kulcstényezők átalakítására törekszik, melyek az adott alrendszeren túlmutató hatásokat gerjesztenek.

Célok és stratégia

A társadalom szereplői hármass elvárásokat fogalmaznak meg a közigazgatással szemben:

- adófizetőként a minél olcsóbb működést várják el,
- állampolgárként a (például kulturális, környezeti, szociális, települési) értékeik védelmét és a közjó előmozdítását igénylik,
- ügyfélként pedig a gyors, egyszerű és megfizethető ügyintézészt követelik meg.

Az Államreform operatív program úgy törekszik ezen igények kielégítése közötti optimum megtalálására, hogy közben **növekedjen a közigazgatás teljesítménye**. Ez biztosítja, hogy a

közigazgatás hozzájáruljon az ország társadalmi és gazdasági versenyképességének a javításához.

A közigazgatás akkor képes az átfogó célhoz a legnagyobb mértékben hozzájárulni, ha eléri az alábbi specifikus célokat:

- javuljon a **társadalmi eredmény** (növekvő eredményesség);
- **takarékosan** legyenek felhasználva – a rendelkezésére bocsátott, illetve a működése által érintett – **társadalmi erőforrások** (optimalizált hatékonyság)
- **javuljon a közszolgáltatás**.

A célok teljesülését az alábbi két indikátor méri:

- a lakosság és a vállalkozások közigazgatás tevékenységével kapcsolatos országos szintű elégedettségének változása a program hatására, illetve
- a működési kiadás a közigazgatási szerveknél kisebb mértékben változzon, mint a közigazgatás teljesítményével való elégedettség mutatója (kiadásváltozás/elégedettségváltozás).

A lisszaboni célkitűzések teljesítése érdekében növelni szükséges a közszektor termelékenységét.

Ennek jegyében az operatív program tartalmában a közfunkciók költséghatékonyabb megszervezését, pénzügyileg pedig a program keretében megvalósítandó intézkedések hosszabb távú fenntarthatóságát feltételezi. Az utóbbi követelmény a gyakorlatban azt jelenti, hogy **az operatív program elsősorban a fejlesztéssel kapcsolatos egyszeri kiadásokat finanszírozza, s az azt követő működési kiadások – mai árakon számolva – nem léphetik túl, sőt a fejlesztésekből fakadó többlet működési kiadások hiányában el sem érhetik a jelenlegi szintet** – bár nem kötelező, hogy ugyanabban a költségvetési sorban szerepeljenek.

Fejlesztések

A program a jelzett célokat az alábbi prioritási tengelyeken és az azokhoz kapcsolódó főbb beavatkozási irányokon keresztül kívánja teljesíteni

Prioritási tengelyek és főbb beavatkozások	Támogatási összeg Euró ¹
1. Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés 1.1. Az (ön)kormányzási képesség és a jogalkotás minőségének javítása 1.2. Eljárások és munkafolyamatok megújítása, valamint szervezetfejlesztés	93 670 934
2. Az emberi erőforrás minőségének javítása 2.1. A nyilvános toborzás és hatékony belső utánpótlás megteremtése 2.2. Teljesítményalapú karrierutak	24 809 884
3. A Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztések 3.1. A folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés 3.2. Az emberi erőforrás minőségének javítása	50 282 188
4. Technikai segítségnyújtás a Konvergencia régiókban	3 672 885
5. Technikai segítségnyújtás a Közép-magyarországi régióban	
Összesen	172 435 891

¹ Folyó áron, 15%-os nemzeti társfinanszírozás figyelembe vételével

Partnerség

Az Államreform OP stratégiája és az egyes területek közötti forrásmegosztás az EU előírásainak megfelelően lebonyolított partnerségi egyeztetések eredményeképpen került véglegesítésre.

EKOP [Elektronikus Közigazgatás OP]

Célok és stratégia

Az operatív program **átfogó célja a közigazgatás teljesítményének a javítása.**

A program tárgya a közigazgatásnak a modern kor igényeinek megfelelő, az információs társadalom lehetőségeire is építő fejlesztése. Versenyképesség-növelési célunk érvényesítése érdekében – összhangban az állampolgárok és a vállalkozások növekvő elvárásaival – az eddigi intézménycentrikus hozzáállás helyébe folyamatosan a szolgáltatás-, illetve ügyfélközpontú megközelítés lép. A kormányzati folyamatok átszervezésével, deregulációjával, majd ezt követően infokommunikációs eszközökkel történő támogatásával hatékonyabbá kívánjuk tenni az állam működését, hogy ugyanannyi szolgáltatást kevesebb erőforrással tudjon ellátni.

Az operatív program magában foglalja a közigazgatás és igazságszolgáltatás működésének, eljárásainak, folyamatainak, szolgáltatásainak az infokommunikációs technológiát kihasználó modernizációját, továbbá az összes infokommunikációs eszközön keresztül nyújtható közszolgáltatás közös elemeként az ügyfelek azonosítását biztosító beavatkozásokat.

Az átfogó célt az alábbi két **specifikus cél** megvalósítása szolgálja:

- javuljon a közigazgatási szolgáltatások eredményessége, továbbá
- növekedjen a működési hatékonyság.

A célok teljesülését az alábbi indikátor méri:

- a lakosság és a vállalkozások közigazgatás tevékenységével kapcsolatos országos szintű elégedettségének változása a program hatására

Az állami szerepvállalás minősége és hatékonysága hatással van mind az üzleti környezetre, a vállalatok versenyképességére, mind pedig a lakosság életminőségére, így az állami funkciók ellátásának az átalakítása segíti a **lisszaboni célkitűzések megvalósítását.**

Fejlesztések

A hatékonyan működő, ügyfélközpontú szolgáltató állam kiépítésének érdekében szükséges a megfelelő intézmények, folyamatok összhangjának megteremtése, a különböző adatbázisok konszolidációja, összekapcsolása és az adatmegosztás lehetőségének biztosítása, valamint szolgáltatások átalakításával, a meglévő szolgáltatások minőségének javítása, új szolgáltatások létrehozásával, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítése, és a szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódó költség- és időszükséglet minimalizálása.

Ehhez szükséges a közigazgatás belső folyamatainak és szervezetének átszervezése, valamint kialakított szolgáltatások eljuttatása az ügyfelekhez. A prioritási tengelyek ezen logika mentén kerültek kiválasztásra hozzátéve, hogy a kormányzási hierarchia sajátosságából – valamint technikai okokból – adódóan a közép-magyarországi régiót külön prioritásban kell kezelni. A program további részét képezi a sikeres megvalósítást támogató technikai segítségnyújtás prioritás is.

A prioritási tengelyek és az azokhoz kapcsolódó főbb beavatkozási irányok a következők:

Prioritási tengelyek és főbb beavatkozások	Támogatási összeg euró ²
1. A közigazgatás és közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása	150 665 925
2. A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató infrastrukturális fejlesztések (szolgáltatások eljuttatása az ügyfelekhez)	175 153 079
3. Kiemelt fejlesztések	88 290 526
4. Technikai segítségnyújtás (Konvergencia és KMR együttesen)	7 590 603
Összesen	421 700 133

Az operatív programok beavatkozásainak hatékonyságát, az egymást erősítő fejlesztések integrált megvalósítását zászlóshajó projektként segíti a **„non-stop ügyintézés”** (24 órás ügyintézés), program, melynek célja az ügyintézés tér és időbeli korlátainak megszüntetése, ezáltal ügyintézés hatékonyságának és a felhasználók elégedettségi szintjének növelése, vagyis az állampolgárok és vállalkozások növekvő igényinek megfelelően gyorsabb, olcsóbb és rugalmasabb, a „hivatalos nyitvatartási idő” átértelmezésével.

Partnerség

Az Elektronikus közigazgatás operatív program stratégiája és az egyes területek közötti forrásmegosztás az EU előírásainak megfelelően lebonyolított partnerségi egyeztetések eredményeképpen került véglegesítésre.

GOP [Gazdasági OP]

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) a magyar gazdaság tartós növekedésének elősegítésére irányuló programként a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (kormány szinten el nem fogadott) Versenyképességi Konceptiójával összhangban, az Új Magyarország Fejlesztési Terv (a magyar Nemzeti Stratégiai Referencia Keret) gazdaságfejlesztési prioritásának végrehajtására készült. Átfogó célját, a magyar gazdaság tartós növekedését a fizikai és a humán tőke minőségének, valamint a teljes tényezőtermelékenységnak a javításával kívánja elősegíteni. A növekedési tényezők erősítése érdekében négy specifikus célt jelöltünk ki:

Specifikus célok

- A kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás, illetve együttműködés növelése
- A vállalati kapacitások komplex fejlesztése
- Az üzleti környezet fejlesztése
- A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek elősegítése

A GOP az Európai Unió újrafogalmazott lisszaboni stratégiájában megfogalmazott (Integrált Iránymutatások) tíz mikrogazdasági célkitűzés közül hármat (kutatás-fejlesztés, innováció, kis- és középvállalkozások) közvetlenül, négy másikat (információs társadalom, termelési bázis, fenntartható erőforrás-használat és üzleti környezet) és egy foglalkoztatási iránymutatást (humántőke-befektetés) közvetve támogat.

²folyó áron, 15%-os nemzeti társfinanszírozással

Fejlesztések

Prioritási tengelyek és főbb beavatkozások	Prioritás kerete euró ³
1. K+F és innováció a versenyképességért	990 673 529
2. A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	910 515 298
3. A modern üzleti környezet erősítése	225 500 081
4. Pénzügyi eszközök	703 806 890
5. Technikai segítségnyújtás	105 703 163
Összesen	2 936 198 961

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és hazai költségvetési forrásokból támogatott program nem terjed ki a Közép-magyarországi régió területére.

Az operatív program beavatkozásainak hatékonyságát, az egymást erősítő fejlesztések integrált megvalósítását zászlóshajó projektként segítik például a versenyképességi pólusok, vagy a leszakadó térségek felzárkóztatását segítő programok.

Gazdaságfejlesztési hatás

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében a gazdaságfejlesztés területén a strukturális alapokat kiegészítő nemzeti társfinanszírozással együtt mintegy 1100-1500 milliárd forint támogatást lehet felhasználni. Ez az összeg a Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) keretében rendelkezésre álló, a KM OP gazdaságfejlesztési területén rendelkezésre álló, valamint az egyes konvergencia régiók operatív programjaiban a gazdaságfejlesztési területre kijelölt forrásaiból adódik.

A vissza nem térítendő támogatások – az operatív programok keretében meghirdetett egyes pályázati konstrukciók támogatási intenzitását figyelembe véve, a magánforrásokkal együtt – mintegy 2000-2500 milliárd forint beruházás megvalósulásához járulnak hozzá.

A pénzügyi programok (garancia, hitel, tőke) összesen 2200 milliárd forint külső forrást, a vállalkozások saját forrásaival együtt várhatóan mintegy 3800 milliárd forint összegű forrást mozgatnak meg fejlesztési célra.

Ennek értelmében megállapítható, hogy az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében a GOP, valamint az abban kijelölt fejlesztési irányvonalakat kiegészítő KMOP és a regionális operatív programok gazdaságfejlesztési forrásai a magánforrásokkal együtt 2007-2013 között mintegy 5800-6300 milliárd forint fejlesztés megvalósulásához járulnak hozzá.

³ folyó áron, 15% nemzeti hozzájárulással

Partnerség

A GOP egyes tervezési mérföldköveinek lezárásáráként a szakmai és társadalmi partnerek részvételével nyílt szakmai konferenciákra került sor (2006. február 23., 2006. július 6.). Ezeken a partnerségi eseményeken több mint 70 szakmai, civil, társadalmi szervezet vett részt. A javaslatok között hangsúlyosan jelent meg a mikro és kisvállalkozások erőteljesebb támogatása és egyes horizontális célok figyelembe vétele.

Az operatív programot a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2006. október 16-án bocsátotta társadalmi egyeztetésre, egyidejűleg elérhetővé tette a www.nfh.hu oldalon. A véleményeket november 8-ig fogadta be az Ügynökség.

Az Ügynökség mintegy 4000 partnerszervezetet kért fel közvetlenül postai vagy elektronikus levélben az egyeztetésben való részvételre. A társadalmi vita nyitott volt, hiszen az Ügynökség honlapjáról bárki letölthette az operatív programot a hozzá tartozó kérdőívvel együtt, és véleményét elküldhette az operatív programonként létrehozott e-mail címre. Az Ügynökség ezenfelül az operatív program megvitatására egyeztető fórunsorozatot szervezett a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium képviselőinek és a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület illetékes tagjának részvételével. A GOP-ot a kiemelt makrofórumok, többek között az Országos Érdekegyeztető Tanács – amelynek a döntés-előkészítő Nemzeti Fejlesztési Bizottságával az NFÜ rendszeresen ülésezik –, a Gazdasági és Szociális Tanács, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Környezetvédelmi Tanács, az Országos Területfejlesztési Tanács, valamint a 2006. szeptember 5-én megalakult Nemzeti Fejlesztési Tanács is napirendjére tűzte. A beérkezett vélemények és javaslatok elbírálását követően a véleményező szervezetek személyre szóló válaszeveleket kaptak.

KEOP [Környezet és Energia OP]

A Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) a 2007-2013 közötti Európai Unió (EU) költségvetési tervezési időszakra vonatkozó Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) – EU terminológia szerint Nemzeti Stratégiai Referencia Keret (NSRK) - átfogó céljának, horizontális politikáinak, valamint hat tematikus és területi prioritásának végrehajtását szolgáló operatív programok egyike. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv eredményes megvalósítása elképzelhetetlen a környezetvédelem fejlesztése nélkül. A Környezet és Energia Operatív Program alapvető célja Magyarország fenntartható fejlődésének elősegítése. A KEOP abból a stratégiai megfontolásból indul ki, hogy:

- a környezetvédelem erősítése – az egyes környezet-, természetvédelmi és vízügyi problémák megoldása, valamint a kapcsolódó intézkedések révén – mind rövid, mind hosszú távon elősegíti az életminőség javulását,
- a környezeti infrastruktúra fenntarthatósági szempontokat figyelembe vevő fejlesztése előnyös feltételeket teremt a gazdaság átalakításához és a területi kohézió megteremtéséhez,
- a természeti erőforrások hatékonyabb és takarékos használata elősegíti a fenntartható fejlődés irányába történő előrelépést, és javítja az ország versenyképességét,
- a fentiek térben megfelelő kialakítása elősegíti a régiók, különösen a hátrányos helyzetű térségek kulturális és természeti örökségének védelmét, fejlesztését, valamint lehetőséget ad fokozottabb részvételükre a gazdasági fejlődésben.

A Környezeti és Energetika Operatív Program fejlesztései megalapozzák és elősegítik Magyarország gazdasági versenyképességének erősödését és társadalmi jólétének növekedését. Ezekhez, a fejlesztésekhez kapcsolódva tovább javítható számos termelő és szolgáltató szektor teljesítménye és bővíthető a foglalkoztatás. A bennünket körülvevő környezeti és természeti rendszerek megóvása és körültekintő fejlesztése az emberi

életminőség javításának egyik alapfeltétele, és egyben a fenntartható gazdasági és szociálisfejlődés meghatározó tényezője.

A Környezet és Energia Operatív Programban megfogalmazott fejlesztések célja, hogy mérsékelje hazánk környezeti problémáit, ezzel javítva a társadalom életminőségét és a gazdaság környezeti folyamatokhoz történő alkalmazkodását.

Az Európai Unió újrafogalmazott lisszaboni stratégiáját strukturális célokká transzformáló Integrált Irányelvek tíz mikrogazdasági célkitűzése közül hármat közvetlenül, négy másikat (köztük a fenntartható erőforrás-használatot) és egy foglalkoztatási célt közvetve támogat. A horizontális célok közül továbbá hangsúlyos az energiahatékonyság növelése és a leghátrányosabb térségek (foglalkoztatási) elmaradásainak csökkentése.

Fejlesztések

Prioritási tengelyek és főbb beavatkozások	Támogatási összeg euró ⁴
1. Egészséges tiszta települések 1.1 Hulladékgazdálkodás 1.2 Szennyvízkezelés 1.3 Ivóvízminőség-javítás	2 608 905 388
2. Vizeink jó kezelése 2.1 Jó árvízvédelmi gyakorlat kialakítása 2.2. Komplex vízgyűjtő-fejlesztés 2.3. Települési szilárdhulladék-lerakók rekultivációja 2.4. Környezeti kármentesítés 2.5. Vízgazdálkodási tervezés	1 410 975 176
3. Természeti értékeink jó kezelése 3.1 Védett természeti értékek és területek megőrzése, helyreállítása, fejlesztése 3.2 Élőhely-megőrző mező- és erdőgazdálkodás infrastrukturális alapjainak megteremtése (beruházások) 3.3 Az erdei iskola hálózat fejlesztése	135 281 907
4. A megújuló energiaforrás-felhasználás növelése	253 074 312
5. Hatékony energia-felhasználás	154 371 500
6. Fenntartható életmód és fogyasztás 6.1 Fenntartható fogyasztás elősegítése 6.2 Az e-környezetvédelem céljaihoz kapcsolódó fejlesztések	77 562 765
7. Projekt előkészítés	197 143 221
8. Az operatív program lebonyolításának finanszírozása (technikai segítségnyújtás)	78 975 544
Összesen	4 916 289 813

Az operatív program beavatkozásainak hatékonyságát, az egymást erősítő fejlesztések integrált megvalósítását zászlóshajó projektként segíti a **„tiszta város – zöld vidék”** program, illetve a **„kevesebb több – energiatudatos épületek”** program.

Partnerség

A Környezet és Energia Operatív Program stratégiája és az egyes területek közötti forrásmegosztás az EU előírásainak megfelelően lebonyolított partnerségi egyeztetések eredményeképpen került véglegesítésre.

⁴ folyó áron, 15%-os nemzeti társfinanszírozás figyelembe vételével

KÖZOP [Közlekedési OP]

A közlekedési fejlesztések legfontosabb célja az **elérhetőség javítása a versenyképesség növelése és a társadalmi-területi kohézió erősítése érdekében**. A jó megközelíthetőség és a megfelelő **intermodális kapcsolatok** vonzzák a működő tőkét, orientálják a vállalkozások telephelyválasztását, közelebb hozzák a beszerzési és értékesítési piacokat, nagyobb teret adnak a munkaerő mobilitásának és lehetővé teszik többletjövedelmek realizálását a nemzetközi áruszállítás kiszolgálása révén. A jó közlekedési infrastruktúra előmozdítja a vidéki, esetenként hátrányos helyzetű térségek felzárkózását, a gazdasági fejlettség térbeli kiegyenlítését. Az operatív program átfogó célja emellett a **környezetkímélő közlekedési módok** fejlesztése a környezeti fenntarthatóság érdekében.

Specifikus cél	Indikátor
Az ország jobb bekapcsolása az európai gazdasági vérkeringésbe és a fejlődő piacok adta lehetőségek jobb kihasználása a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével	<i>a teljes TEN közút hálózat utazási idejének csökkenése (óra, perc)</i> <i>- a teljes TEN vasúthálózat utazási idejének csökkenése (óra, perc)</i> <i>- áruszállítási volumen növekedése a magyar vasúti hálózaton (ezer tonna)</i>
Régiók (belső és egymás közötti) elérhetőségének javítása a társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében	<i>- a főúthálózat átlagos burkolat állapotosztályzatának javulása</i> <i>- megyei jogú városokat 30 ill., 60 percen belül elérő munkaképes korú lakosság száma (közösségi busz közlekedést is ideértve) (fő)</i>
A közlekedés intermodalitásának fejlesztése a vállalkozások versenyképességének és a régiók alternatív megközelíthetőségének javítása céljából	<i>- támogatott központokba beérkező árumennyiség növekedése (ezer tonna, érték)</i> <i>- Intermodális áruforgalom növekedése a támogatott központokban (ezer tonna, érték)</i>
A közösségi közlekedés környezetbarát fejlesztése	<i>- megtakarított eljutási idő a fejlesztett szakaszokhoz kapcsolódóan (utasóra/év)</i> <i>- a fejlesztések által jobb közlekedési lehetőséggel kiszolgált lakosság (fő)</i>

A KÖZOP az Európai Unió újrafogalmazott lisszaboni stratégiáját strukturális célokká transzformáló Integrált Irányelvek tíz mikrogazdasági célkitűzése közül egyet (infrastruktúra) közvetlenül, egy másikat (termelési bázis) közvetve támogat.

Fejlesztések

Folyó áron, 15 %-os nemzeti társfinanszírozás figyelembevételével

Prioritás	Támogatás összesen	
	(%)	Euro
Az ország és a régióközpontok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása	19	1 391 316 634
Az ország és a régióközpontok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása	27,7	2 024 831 498
Térségi elérhetőség javítása	24,5	1 796 454 844
Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	2,4	178 911 126
Városi és elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése	25,1	1 833 887 141
Technikai segítségnyújtás	1,3	96 280 110
Összesen	100	7 321 681 353

Az operatív programban lévő pénzügyi táblázatban az EU metodikának megfelelően folyó áras összegek szerepelnek.

Az operatív programok beavatkozásainak hatékonyságát, az egymást erősítő fejlesztések integrált megvalósítását zászlóshajó projektként segíti pl:

- Akadálymentes Magyarország

TAMOP [Társadalmi Megújulás OP]

A Társadalmi megújulás operatív program (TAMOP) elsősorban az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) „A társadalom megújulása” prioritásának megvalósulását szolgálja a vonatkozó uniós jogszabályokkal és rendeletekkel összhangban. Az ÚMFT átfogó céljaihoz, a növekedéshez és a foglalkoztatás bővítéséhez elsősorban a munkaerőpiac kínálati oldalára irányuló intézkedésekkel, az emberi erőforrások fejlesztésével járul hozzá. A foglalkoztatás bővítéséhez a munkaerő-kínálat oldaláról az aktivitás és a humán erőforrások minőségének növelésén keresztül vezet az út, így az operatív program célja az aktivitás (a munkaerő-piaci részvétel) növelése. Ennek érdekében az Európai Szociális Alap forrásai és a kapcsolódó hazai források azokat a szakpolitikai reformokat és intézkedéseket fogják támogatni, amelyek a munkavállalás, az aktív álláskeresés, egész életen át tartó tanulás támogatására, valamint a diszkrimináció felszámolásának ösztönzésére és segítésére irányulnak.

Az operatív program törekvése olyan beavatkozások sikeres végrehajtása, amelyek az egész ország lakosságát érintik, és amelyekhez az infrastrukturális háttérrel, a minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést elsősorban a Társadalmi infrastruktúra operatív program, illetve a regionális operatív programok biztosítják.

Célok és stratégia

Az aktivitás, a munkaerő-piaci részvétel növelésére irányuló stratégia az alábbi célkitűzések mentén valósul meg a foglalkoztatáspolitikai, az oktatás és képzés, a szociális szolgáltatások és az egészség megőrzését és helyreállítását célzó szolgáltatások eszközeire építve. A különböző szakterületek intézkedései az alábbi közös **specifikus célok** mentén valósulnak meg:

Specifikus cél	Indikátor
A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának javítása	Bejelentett munkaerőigények átlagos hossza
Az aktivitás területi különbségeinek csökkentése	A munkavállalási korú népesség kistérségenkénti aktivitási rátáinak relatív szórása
A változásokhoz való alkalmazkodás segítése	Munkahelyi képzésben résztvevők száma
Az egész életen át tartó tanulás elősegítése	Az OECD PISA felmérésének olvasásiszövegértési skáláján 3-as, vagy annál magasabb szintű olvasási-szövegértési képességgel rendelkező 15 évesek aránya
Az egészségi állapot és a munkavégző-képesség javítása	Várhatóan egészségben eltöltött életevek száma (HALE)
A társadalmi összetartozás erősítése, az esélyegyenlőség támogatása	A szegény családokban (egy főre jutó medián jövedelem 60%-a alatti egy főre jutó jövedelemből élő családok) élő (0-15 éves korú) gyerekek aránya

A fenti célok eléréséhez a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, a szociális terület, az egészségügy, a kultúra, valamint a közművelődés eszközrendszerére, továbbá az antidiszkriminációs eszközök jogszabályi megerősítésére egyaránt szükség van. A célok eléréséhez szükséges intézkedések ún. stratégiai prioritások (fejlesztési területek) mentén valósulnak meg, amelyek támogatására az Európai Szociális Alap szabályai és az operatív program keretei lehetőséget adnak. Ezen prioritások határozzák meg a program tartalmi, végrehajtási és pénzügyi struktúráját. Emellett – a végrehajtás megkönnyítése érdekében – a prioritások a fennálló intézményi struktúrák figyelembevételével lettek kialakítva.

A Társadalmi megújulás OP stratégiája és az egyes területek közötti forrásmegosztás az EU előírásainak megfelelően lebonyolított partnerségi egyeztetések eredményeképpen került véglegesítésre.

Folyó áron, 15%-os nemzeti társfinanszírozás figyelembe vételével

Prioritás	Támogatás Euró
1.) Foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	723 686 776
☐ A foglalkoztatási szolgálat fejlesztése, integrált munkaügyi és szociális rendszer kialakítása ☐ Munkaerő-piaci aktivizálás, megelőzés és képzés ☐ Szociális gazdaság, innovatív és helyi foglalkoztatási kezdeményezések és megállapodások	
2.) Alkalmazkodóképesség javítása	723 674 998
☐ A képzéshez való hozzáférés segítése ☐ A munkaerő-piaci alkalmazkodást segítő intézményrendszer fejlesztése ☐ A szervezetek alkalmazkodóképességének fejlesztése	

3.) Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	889 574 998
☐ A kompetencia alapú oktatás elterjedésének támogatása ☐ A közoktatási rendszer hatékonyságának javítása, újszerű megoldások és együttműködések kialakítása ☐ A halmozottan hátrányos helyzetű és a roma tanulók szegregációjának csökkentése, esélyegyenlőségük megteremtése a közoktatásban ☐ Az eltérő oktatási igényű csoportok oktatásának és a sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának támogatása, az interkulturális oktatás	
4.) A Felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében	447 736 944
☐ A felsőoktatás minőségének javítása az egész életen át tartó tanulással összhangban ☐ A felsőoktatás K+F+I+O kapacitásainak bővítése a vállalkozásokkal való szerves együttműködés kiépítésének szolgálatában	
5.) Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	443 900 000
☐ A kiemelt leghátrányosabb helyzetű térségek, valamint a településeken belüli szegregáció csökkentését célzó komplex fejlesztések támogatása ☐ Beruházás a jövőnkbe: gyermek és ifjúsági programok ☐ A halmozottan hátrányos helyzetű csoportok szociális ellátórendszerhez és szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása munkaerő-piaci integrációjuk előmozdítása érdekében ☐ A szociális ellátórendszer fejlesztése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása ☐ A helyi közösségek és a civil társadalom fejlesztése ☐ A társadalmi kohézió erősítése bűnmegelőzési és reintegrációs programokkal	
6.) Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	221 277 984
☐ Egészségfejlesztés és egészségtudatos magatartásra ösztönzés ☐ Egészségügyi szerkezetátalakítást támogató humánerőforrás- és szolgáltatásfejlesztés	
7.) Technikai segítségnyújtás* a konvergencia régiókban	125 124 155
8.) Az operatív program prioritási tengelyeinek megvalósítása a Közép-magyarországi régióban	503 830 553
9.) Technikai segítségnyújtás* a Közép-magyarországi régióban	18 273 647
Összesen	4 097 080 055

*az operatív program lebonyolításának finanszírozása

A fenti táblázatban az EU módszertanának megfelelően a folyó áras euró összegek szerepelnek.

Az OP az Európai Szociális Alapból és hazai költségvetési forrásokból valósul meg. A Strukturális Alapokra vonatkozó szabályok értelmében fejlesztések a „Konvergencia” célkitűzés alá tartozó hat NUTS II szintű régió területére, valamint a „Regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés alá tartozó Közép-magyarországi régió területére terjednek ki. Ebből következően az operatív programon belül külön egységként (prioritásként) kell kezelni.

Az operatív program keretében megvalósuló intézkedések túlnyomó többsége olyan, az egész országra kiterjedő fejlesztéseket (intézményi reformokat) támogat, vagy demográfiai és/vagy társadalmi helyzet alapján meghatározott célcsoportokhoz kapcsolódó támogatásokat finanszíroz, amelyeket szükséges a Közép-magyarországi régióra is kiterjeszteni. A program „középmagyarországi” prioritása tartalmazza mindazokat az elemeket, amelyeket az ország többi régiójára vonatkozó prioritások tartalmaznak.

Az OP műveletei több **zászlóshajó program** elemeit is tartalmazzák, amelyek a különböző operatív programok egymás erősítő fejlesztéseinek összehangolt, integrált megvalósítását biztosítják.

A TÁMOP-hoz kapcsolódó ilyen projektek például:

- A tudás – esély
- Gyermekesély
- A 21. század iskolája
- Nem mondunk le senkiről
- Meggyógyítjuk az egészségügyet

Ex-ante, és SKV értékelés, partnerségi egyeztetés

Az Európai Unió előírásainak megfelelően az operatív program ex-ante értékelésnek és stratégiai környezeti vizsgálatnak lett alávetve. A közbeszerzési eljárás útján kiválasztott független értékelők releváns észrevételei folyamatosan beépültek a dokumentumba a tervezési folyamat során. A TÁMOP munkaváltozatát a legfontosabb szakmai és érdekképviselői szervezetekkel vitattuk meg, majd a továbbfejlesztett verzió a szakmai és civil partnerek széles körének bevonásával újabb partnerségi egyeztetésen esett át. A kiemelt partnerek szóban is kifejezhették véleményüket a tervezettel kapcsolatban ún. makrofórumok keretében. Az egyeztetések eredményei a dokumentumba beépültek.

TIOP [Társadalmi Infrastruktúra OP]

A Társadalmi infrastruktúra operatív program (TIOP) – összhangban az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) céljaival, valamint a vonatkozó uniós jogszabályokkal – a **humán közszolgáltatások fizikai infrastrukturális feltételeinek** fejlesztésével kíván hozzájárulni a tartós növekedéshez és a foglalkoztatás bővítéséhez. Ennek megfelelően magába foglalja

- ☐ az oktatás-képzés,
- ☐ az egészségügyi ellátások,
- ☐ a munkaerő-piaci és szociális szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése,

Az OP törekvése, hogy megteremtse a Társadalmi megújulás OP (TÁMOP) beavatkozásainak sikeres végrehajtásához, valamint a fenti ágazatok intézményrendszerének átfogó reformjához szükséges fizikai infrastrukturális előfeltételeket, így biztosítva egyenlő hozzáférést a minőségi szolgáltatásokhoz.

Célok és stratégia

Az OP **átfogó célja** – kapcsolódva az TÁMOP célrendszeréhez – **az aktivitás növelése a humánerőforrás minőségének javításával.**

Az átfogó cél elérése érdekében három **specifikus cél** került kijelölésre.

Specifikus cél	Indikátor
1. A humán infrastruktúra területi egyenlőtlenségeinek mérséklése, a hozzáférés javítása	pl. Az internettel és IKT-eszközökkel felszerelt tantermek 1000 diákra jutó száma kistérségi szinten mért különbségeinek (szóródás) csökkenése
2. A humán közszolgáltatások hatékonyságának növelése, átfogó reformjuk elősegítése	pl. A vállalatok által bejelentett munkaerőigények kielégítésének átlagos hossza

A TIOP prioritási tengelyei az Európai Unió lisszaboni stratégiájának foglalkoztatási céljai közül többet közvetlenül támogatnak, több beavatkozása az ÚMFT horizontális politikáiként megfogalmazott szempontok érvényesülését célzottan is segíti. Így jelentősen hozzájárul a társadalmi kohézió és az esélyegyenlőség javulásához a munkaerő-piaci részvételt és társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztésére irányuló prioritási tengely és minden olyan egyéb oktatási, egészségügyi vagy kulturális beavatkozás, amely az elmaradott térségekben vagy hátrányos helyzetű csoportoknak nyújtott szolgáltatások fejlesztését és a hozzáférés javítását célozza. A fizikai beruházások minden esetben figyelembe veszik a környezeti, valamint a pénzügyi fenntarthatóság követelményeit.

Beavatkozások

Az operatív program a stratégiában kitűzött célokat az alábbi prioritási tengelyekbe foglalt beavatkozásokon keresztül kívánja elérni.

Folyó áron, 15%-os nemzeti társfinanszírozás figyelembe vételével

Prioritási tengely	Támogatás Euró
1. Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	638 336 923
1.1. Az iskolarendszerű oktatás informatikai fejlesztése – az „Intelligens iskola”	
1.2. Az oktatási és a kulturális intézmények együttműködését támogató infrastruktúra fejlesztése	
1.3. A szolgáltató és kutatási infrastruktúra fejlesztése a felsőoktatásban	
2. Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	1 148 475 985
2.1. Regionális járóbeteg-szakellátó hálózatok fejlesztése	
2.2. A fekvőbeteg-szakellátás intézményrendszerének felkészítése a struktúraváltásra	
2.3. Információtechnológiai fejlesztések az egészségügyben	
3. A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	423 494 995
3.1. A munkaerő-piaci részvételt támogató szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése	
3.2. A társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	
4. A Társadalmi infrastruktúra operatív program lebonyolításának finanszírozása (technikai segítségnyújtás)	82 542 618
Összesen	2 292 850 521

A fenti táblázatban az EU módszertanának megfelelően folyó áras euró összegek szerepelnek. Az OP az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és hazai költségvetési forrásokból valósul meg. A fejlesztések a „Konvergencia” célkitűzés alá tartozó hat NUTS II szintű régió területére terjednek ki. A TIOP beavatkozásainak hatékonyságát javítja a különböző operatív programok egymást erősítő fejlesztéseinek összehangolt megvalósítása, amelyek integráltan, ún. zászlóshajó projektek keretében kerülnek megtervezésre. A TIOP-hoz kapcsolódóan ilyen projektek például:

- ☐ A hét tudáspólus
- ☐ A tudás – esély
- ☐ Akadálymentes Magyarország
- ☐ Meggyógyítjuk az egészségügyet
- ☐ A 21. század iskolája

Ex-ante és SKV értékelés, partnerségi egyeztetés

Az EU előírásainak megfelelően az operatív program ex-ante értékelésnek és stratégiai környezeti vizsgálatnak lett alávetve. A közbeszerzési eljárás útján kiválasztott független értékelők releváns észrevételei folyamatosan beépültek a dokumentumba a tervezési folyamat során. A TIOP korábbi munkaváltozatát elsőként a legfontosabb szakmai és érdekképviselői szervezetek vitatták meg 2006 márciusában, ezt követően a továbbfejlesztett verzió a szakmai és civil partnerek széles körének bevonásával újabb egyeztetésen esett át októberben. A kiemelt partnerek szóban is kifejthették véleményüket a tervezettel kapcsolatban ún. makrofórumok keretében. Az egyeztetések eredményei a dokumentumba beépültek.

VOP [Végrehajtási OP]

A 2007-13-as időszakban a technikai segítségnyújtási források két helyen jelennek meg: az operatív programok technikai segítségnyújtási prioritásaiban és a horizontális *Végrehajtás operatív programban* (VOP). VOP és az OP-k technikai segítségnyújtási keretei közötti elhatárolás az alábbiak szerint történik:

- A VOP prioritásai a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret (a továbbiakban Új Magyarország Fejlesztési Terv, ÚMFT), illetve az összes operatív program végrehajtásához kötődő, stratégiai, rendszerszintű tevékenységeket hivatottak támogatni (*a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség és a horizontális szervezetek feladatai*).
- Az operatív programok technikai segítségnyújtási prioritásai az egyes programok technikai-operatív lebonyolítását, elsősorban az OP projektjeinek végrehajtásához kötődő tevékenységeket támogatják (*elsősorban a közreműködő szervezetekhez kapcsolódó tevékenységek*).

Az átfogó célt szolgáló **specifikus célok** a következők:

1. Az EU kohéziós politikájának lebonyolításában résztvevő magyar intézményrendszer magas színvonalú működése.
2. A támogatások lebonyolításához szükséges hatékony monitoring és értékelő rendszerek rendelkezésre állásának biztosítása.
3. Tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos valamennyi követelmény teljesítése, tanácsadói szolgáltatások helyi elérhetőségének biztosítása a (lehetséges) kedvezményezettek számára.

A célok elérését szolgáló eszközök a következő prioritások alatt jelennek meg:

1. A támogatások felhasználásáért felelős központi és horizontális intézmények működtetése és fejlesztése
 - A támogatások felhasználásáért felelős központi intézmények kapacitásának biztosítása,
 - Az intézményrendszer egészének folyamatos fejlesztését segítő képzési, szervezetfejlesztési intézkedések kidolgozása és végrehajtása.
2. A támogatások minőségi felhasználásához szükséges eszközrendszer
 - Az EU előírásainak megfelelő, egyben az intézményrendszerben dolgozók munkáját aktívan támogató IT-rendszer fejlesztése,
 - Fejlesztési programok értékelése, a folyamatos értékelés rendszerének működtetése,
 - A (lehetséges) kedvezményezettek számára folyamatos és átfogó információs tevékenység nyújtása, tájékoztatási tevékenységek folytatása,

- A (lehetséges) kedvezményezetteket támogató, helyi elérhetőségű tanácsadói hálózat működtetése a minőségi projektek előkészítése és megvalósítása érdekében.

KDOP [Közép-dunántúli OP]

Célok és stratégia

A KDOP a 6 magyar konvergencia-régió egyikeként elsősorban az Új Magyarország Fejlesztési Terv 5. Területfejlesztés prioritásának megvalósítását támogatja. A régió 2007-2013-as időszakra szóló fejlesztési szükségleteit ugyanakkor a régió programja és az ágazati operatív programok együttesen törekszenek kielégíteni.

A KDOP átfogó célja, hogy a régió a gazdasági-társadalmi innováció, az állandó megújulás elemeinek hatékony alkalmazásával a magyar régiók közötti kiváló gazdasági helyzetét és jövedelem-termelő képességét megőrizze.

Az átfogó cél elérését négy specifikus fejlesztési cél támogatja:

Célkitűzés	Indikátor
A Közép-dunántúli régió a gazdasági-társadalmi innováció, az állandó megújulás elemeinek hatékony alkalmazásával a magyar régiók közötti kiváló gazdasági helyzetét és jövedelemtermelő képességét megőrizze.	<i>A régió 1 főre jutó GDP-jének növekedése A foglalkoztatottak számának növekedése a régióban (1000 fő)</i>
Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása	<i>A regionális OP beavatkozásainak hatására a KKV-k által előállított Bruttó Hozzáadott Érték (BHÉ) növekedése (mFt) A regionális OP beavatkozásainak hatására a nagyvállalatok által előállított Bruttó Hozzáadott Érték (BHÉ) növekedése (mFt) A fejlesztések hatására létrehozott főállású új munkahelyek száma Támogatások által indukált beruházások nagysága(mFt)</i>
A régió turisztikai potenciáljának gazdagítása	<i>A szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ágazat által előállított Bruttó Hozzáadott Érték növekedése a regionális OP beavatkozásainak hatására (mFt) A fejlesztések hatására létrehozott új munkahelyek száma 1000 állandó lakosra jutó vendégéjszakák száma</i>
A régió településhálózatának fenntartható fejlesztése	<i>A rehabilitált terület komplex aktivitási mutatójának települési átlaghoz való közelítése (az átlag százalékában kifejezve) A támogatások hatására létrehozott főállású új munkahelyek száma A fejlesztések által érintett lakosság létszáma (fő) A rehabilitált területen újonnan letelepült vagy szolgáltatást</i>

	nyújtó szervezetek, vállalkozások száma (db)
Regionális kohézió erősítése települési, környezeti és közlekedési infrastrukturális beruházásokon keresztül	A támogatott projektek keretében EU-s kirtériumoknak megfelelő szennyvízkezeléssel ellátott lakosok száma (fő) Kistérségi központot közúton és tömegközlekedéssel 15/20/30 percen belül elérők számának növekedése (1000 fő)
Hatékony és megújulni képes humán erőforrás háttér kialakítása	A minimális tudáskritériumoknak eleget nem tevő tanulók arányának csökkenése azokban az iskolákban ahol ezen tanulók aránya több mint 50% Minőségi járóbeteg szakellátásban ellátottak számának növekedése (a fejlesztéssel érintett szakrendelések esetén) (fő) Szociális ellátással elért lakosság számának növekedése (fő)
Horizontális mutatók	A program hatására teremtett főállású új munkahelyeken foglalkoztatott nők száma (fő) A program hatására teremtett főállású új munkahelyeken foglalkoztatott hátrányos helyzetűek száma (fő) Fejlesztett nevelési-oktatási intézményekben tanuló hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő) A támogatott projektek eredményeként elért energia megtakarítás értéke (TJ)

Az operatív program az Európai Unió újrafogalmazott lisszaboni stratégiáját strukturális célokká transzformáló Integrált Irányelvek tíz mikrogazdasági célkitűzése közül valamennyit és a foglalkoztatási célok nagy részét (foglalkoztatási eszközök fejlesztése, befogadó piac biztosítása, piaci megfelelés, az oktatás-képzés a piaci igényeknek való megfeleltetése) támogatja, és integráltan elősegíti az ÚMFT-ben nevesített horizontális célok – köztük az esélyegyenlőség és a megújított götebörgi fenntarthatósági célkitűzések – közvetlen, és/vagy közvetett elérését.

Az operatív programok beavatkozásainak hatékonyságát, az egymást erősítő fejlesztések integrált megvalósítása **zászlóshajó projektként** segíti például:

- ☐ A tudás – esély
- ☐ Hét versenyképességi pólussal
- ☐ Vállalkozásfejlesztés
- ☐ XXI. századi iskola
- ☐ Tiszta környezet
- ☐ Leszakadó térségek felzárkóztatása.

Fejlesztések

Folyó áron, 15%-os nemzeti társfinanszírozás figyelembe vételével

Prioritás	Támogatási összeg Euró
1. Regionális gazdaságfejlesztés · a régió gazdasági vonzerejének növelésével, · a gazdasági hálózatok és együttműködések támogatásával, · a gazdaság innovációs miliőjének javításával,	92 620 676

· a képzési és tanácsadási rendszer fejlesztésével.	
2. Regionális turizmusfejlesztés · a turisztikai kínálat és fogadókészség minőségi fejlesztésével, · a turizmus menedzsmentjének és marketingjének erősítésével.	135 665 736
3. Fenntartható településfejlesztés · településközpontok megújítása · leromlott vagy leromlással veszélyeztetett városrészek rehabilitációja	85 450 043
4. Helyi és térségi környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztés környezeti értékek védelme, környezetbiztonság növelése az elérhetőség fejlesztése	178 309 740
5. Humán infrastruktúra fejlesztés közoktatás infrastrukturális fejlesztése az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése intézményfejlesztés	83 992 657
Technikai segítségnyújtás	21 513 897
Összesen	597 552 748

ÚMVST [Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégia]⁵

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv célja a Vidékfejlesztési Program sikeres lebonyolításához szükséges keretek megteremtése. A Stratégia a **magyar vidékfejlesztési program 2007-2013 közötti stratégiai kereteit tartalmazza**. A Stratégia a lisszaboni célkitűzésekkel és a Göteborgban megfogalmazott elvekkel összhangban kívánja megteremteni a mezőgazdaság fejlesztéséhez, a vidék környezeti értékeinek megőrzéséhez, a vidéki térségek gazdaságának megerősödéséhez és a vidéki társadalom kohéziójához szükséges fejlesztési kereteket.

A dokumentum célja

Az elmúlt időszak nemzeti forrásból finanszírozott, valamint uniós társfinanszírozással megvalósuló agrár-vidékfejlesztési programjainak tapasztalatain alapulva **a Stratégia célja**, hogy – összhangban az Új Magyarország Fejlesztési Tervvel és a vonatkozó közösségi és hazai fejlesztési dokumentumokkal – **kijelölje az agrár-vidékfejlesztés irányait, célkitűzéseit**, és meghatározza a célok elérésének módját, eszközeit.

A Stratégia keretei

Az Európai Unió által meghatározott keretek:

- A Tanács 1290/2005/EK rendelete;
- A Tanács 1698/2005/EK rendelete az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokról;
- A Tanács 144/2006/EK rendelete a Vidékfejlesztési Közöségi Stratégiai irányelvekről (2007-2013. évi programozási időszak)
- A Lisszaboni Stratégia és a Göteborgban megfogalmazott fenntarthatósági elvek.

A hazai fejlesztéspolitikai dokumentumok által kijelölt keretek:

⁵ Az ÚMVST nem Operatív program, de hasonló jelleg miatt a tervezők itt érzik szükségesnek a megemlítését

- **Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió**, mely hazánk fejlesztéspolitikájának céljait és azok elérésének eszközeit fogalmazza meg;
- **Országos Területfejlesztési Konceptió**, mely kijelöli az ország területfejlesztési politikájának céljait, elveit és prioritásrendszerét;
- Nemzeti Akcióprogram (2005-2008), mely a Lisszaboni Stratégiában meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges lépéseket határozza meg;
- **Nemzeti Környezetvédelmi Program;**
- **Nemzeti Erdő Program.**

A következő 7 éves periódusban hazánk mintegy 5 Mrd euró, azaz körülbelül 1300 Mrd Ft. uniós forrást használhat fel, amely teljes egészében az agrárium, a vidéki környezet és a vidéki térségek fejlesztésére fordítható. Az összeg hatékony felhasználásával lehetővé válik, hogy a megkezdett szerkezetváltás folytatódjon, a vidéki térségek leszakadása lelassuljon, és megkezdődjön ezen területek társadalmi-gazdasági felzárkózása is.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv a 2007-2013 közötti időszak legfontosabb agrár-vidékfejlesztési stratégiai irányait foglalja össze, mely irányokat tovább részletezve és intézkedés-szinten az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program tartalmazza. A Program a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) és az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) megújított továbbélése.

A stratégiában az alábbi 4 fő fejlesztési irány, intézkedéscsoport került meghatározásra:

- a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása,
- a környezet és vidék fejlesztése,
- a vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása,
- a LEADER program.

A felsorolt célok megvalósulását az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban foglalt intézkedések szolgálják, melyek egyúttal a következő 7 évben támogatandó tevékenységek körét is meghatározzák. Az egyes intézkedésekhez támogatási jogcímek tartoznak, melyek részletesen tartalmazzák a támogatható tevékenységek körét, a jogosultság kritériumait és a támogatás mértékét is.

1. Fenntartható gazdaságfejlesztés prioritás

1.1. Befektetés-ösztönzés

Rövid távú célpiramis			
célok	Gazdaságfejlesztési célok, preferált iparágak, technológiák meghatározása	A megye befektetési lehetőségeinek feltárása	Elérhető, gyors és autentikus információáramlás biztosítása a megyéről
célok eléréséhez szükséges műveletek	A célok összehangolása, a támogatandó és kerülendő iparágak meghatározása	A bama- és zöldmezős területek számbavétele, a befektetésre alkalmas ingatlanokról adatbázis készítése	Promóciós anyagok, ismertető készítése, publikálása, a megfelelő image kialakítása
	Egy bizonyos ágazatra való specializálódás (pl.: autóipari beszállító) az egyoldalúság veszélyének elkerülésével.		Hivatalos, interneten elérhető, naprakész adatbázis készítése, mely a leggyakoribb befektetői kérdésekre ad hiteles, pontos választ.
			Ezen weboldal promóciója

Középtávú célpiramis				
célok	A munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakképzett munkaerő biztosítása	Folyamatos kapcsolattartás az ipari parkokkal, klaszterekkel	Befektetés ösztönzéssel foglalkozó szervezetek együttműködése	Testvérvárosi-, határmenti és egyéb kapcsolatok ilyen irányú hasznosítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	A munkaerőigény feltérképezése, a munkaerőpiac változásainak folyamatos nyomon követése	A gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek rendszeresen egyeztetnek az említett integrációkkal pl. az alvállalkozók megyei betelepülésének ösztönzése érdekében	Az egységes megyei befektetés-ösztönzési stratégia kialakításának érdekében a gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek folyamatos tapasztalatcseréje, tevékenységének összehangolása	Befektetői konferenciák szervezése és hasonló külföldi rendezvényeken, találkozókön történő aktív részvétel
	A szakképzési rendszer átalakítása, az idegen nyelv (angol) hatékony oktatásához szükséges feltételek megteremtése			Az említett kapcsolatok gazdasági dimenziójának kiterjesztése
	A szakemberek iránti igény kielégítése			

Források, finanszírozás:

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében a *modern üzleti környezet erősítése prioritási tengely* alá besorolható intézkedésekre, míg a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének *regionális gazdaságfejlesztés prioritásán belül a régió gazdasági vonzerejének növelése* című intézkedésre (a regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra kialakítására) jelentős forrásokat irányoz elő. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Gazdaságfejlesztési célok, preferált iparágak, technológiák meghatározása ~ 10 M Ft	A megye befektetési lehetőségeinek feltárása ~ 250 M Ft	Elérhető, gyors és autentikus információáramlás biztosítása a megyéről ~ 250 M Ft	
Középtávú célok			
A munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakképzett munkaerő biztosítása ~ 20 000 M Ft	Folyamatos kapcsolattartás az ipari parkokkal, klaszterekkel ~ 50 M Ft	Befektetés ösztönzéssel foglalkozó szervezetek együttműködése ~ 50 M Ft	Testvérvárosi-, határmenti és egyéb kapcsolatok ilyen irányú hasznosítása ~ 100 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a megye ipari parkjait fejlesztő társaságok, önkormányzatok, továbbá a Komárom – Esztergom Megyei Területfejlesztési Tanács munkaszervezete, a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a Komárom – Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Ipari parkok működtetői
- Barnamezős területek kezelői, tulajdonosai
- Befektetés-ösztönzéssel, gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek
- Kamarák

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A befektetések támogatásakor a környezetvédelmi szempontok szem előtt tartásával (pl.: barnamezős, kevésbé környezetszennyező, illetve környezetbarát beruházások ösztönzése) a versenyképesség fokozása nem feltétlenül jelenti a környezeti terhek azonos arányú növekedését.

A befektetés-ösztönző intézkedések hatására a beruházások száma és volumene növekszik, ezáltal új munkahelyek teremtnének, növekszik a foglalkoztatottság, nő az életszínvonal. A növekvő számú befektetések újabbakat generálhatnak.

A foglalkoztatottság növekedése, a javuló életszínvonal a társadalmi folyamatokra is kedvező hatással vannak. Törekedni kell azonban arra, hogy a befektetés-ösztönzés kedvezményezettjei és haszonélvezői igazságos módon és arányban részesüljenek a pozitív folyamatokból.

Indikátorok:

Az intézkedés által létrejövő beruházások száma, (évente, eredmény indikátor)

Az intézkedés által létrejövő beruházások értéke, (évente, eredmény indikátor)

Az intézkedés hatására létrejövő beruházások hatásaként előállított termékek és szolgáltatások értéke, (évente, hatás indikátor)

A befektetések által teremtett új munkahelyek száma. (évente, hatás indikátor)

1.2. KKV-k támogatása

Rövid távú célpiramis				
célok	Kedvező gazdasági közeg kialakítása	Működési és beruházási forrásokhoz jutás segítése	KKV-k piaci kapcsolatainak segítése, beszállítói kapcsolatok, klaszterek létrehozása	Technikai segítségnyújtás, tanácsadás, szakmai képzések
célok eléréséhez szükséges műveletek	Vállalkozóbarát helyi adópolitikák kidolgozása	A megyei szintű támogatásokhoz és hitelekhez jutás egyszerűsítése, a kockázati tőke könnyebb elérhetősége (kedvező lízing konstrukciók)	„Beszállítói programok” kidolgozása. (szakmai fórumok, kiállítások szervezése, naprakész céges adatbázis elkészítése)	Cégalapítással és cégvezetéssel kapcsolatos ismeretek oktatása (szervezetfejlesztés, korszerű folyamatmenedzsment)
	Adminisztrációs terhek csökkentése	Mikro hitel program bővítése	Információáramlás, információcsere elősegítése	Informatikai képzések biztosítása
		„Széchenyi kártya” program kiszélesítése	Beszállítói célú termék előállításához, illetve szolgáltatás nyújtásához szükséges műszaki tervek, specifikáció elkészítésének támogatása	Szakmaspecifikus továbbképzések szervezése. Üzleti tanácsadás

Középtávú célpiramis				
célok	Kezdő vállalkozások támogatása, megfelelő telephelyhez segítése, inkubátorházak működtetése	KKV-k K+F tevékenységének növelése	KKV szektor munkahelyteremtő képességének növelése	KKV-k nagyvállalatok igényeinek megfelelő, korszerű technológiájú, stratégiai termékek előállításának ösztönzése
célok eléréséhez szükséges műveletek	„Inkubátorház projekt” kidolgozása és megvalósítása	A vállalkozások modernizációja és technikai, technológiai fejlesztése	Munkahelyteremtés kedvezményekkel való ösztönzése	KKV-k felkészítése a nagyvállalatok logisztikai-minőségügyi elvárásainak való megfelelésre
	Barnamezős területek hasznosítása, a beruházók ösztönzése ezen területek hasznosítására (kedvezmények)		Rész-, táv-, idénymunka támogatása	Minőségbiztosítási és környezetirányítási, információ-védelmi rendszerek bevezetésének támogatása

Források, finanszírozás:

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében a vállalkozások (kiemelten a KKV-k) komplex fejlesztése prioritásra megyei szintre leosztva évente ~ 1,5-2 Mrd forint jut. A Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének regionális gazdaságfejlesztés prioritásán belül a régió gazdasági vonzerejének növelése, a gazdasági hálózatok és együttműködések támogatása, illetve a gazdaság innovációs miliójának javítása, a képzési és tanácsadási rendszer fejlesztése című intézkedésekre jelentős forrásokat irányoz elő. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Kedvező gazdasági közeg kialakítása ~ 100 M Ft	Működési és beruházási forrásokhoz jutás segítése ~ 2 000 M Ft	KKV-k piaci kapcsolatainak segítése, beszállítói kapcsolatok, klaszterek létrehozása ~ 250 M Ft	Technikai segítségnyújtás, tanácsadás, szakmai képzések ~ 1 000 M Ft

Középtávú célok			
Kezdő vállalkozások támogatása, megfelelő telephelyhez segítése, inkubátorházak működtetése ~ 5 000 M Ft	KKV-k K+F tevékenységének növelése ~ 100 M Ft	KKV szektor munkahelyteremtő képességének növelése ~ 1 000 M Ft	KKV-k nagyvállalatok igényeinek megfelelő, korszerű technológiájú, stratégiai termékek előállításának ösztönzése ~ 1 000 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a gazdaságfejlesztő szervezetek, a Komárom-Esztergom megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a gazdasági-, kereskedelmi-, iparkamarák, a megyei munkaügyi központok, a KEM Területfejlesztési Tanács, a kistérségi társulások és az önkormányzatok vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- KKV-k
- Gazdaság- és vállalkozásfejlesztési szervezetek
- Kamarák
- Önkormányzatok

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A kkv-k támogatásakor a környezetvédelmi szempontokat szem előtt tartva (pl.: kevésbé környezetszennyező, illetve környezetbarát tevékenységet folytató vállalkozások támogatása, új, környezetkímélőbb technológiák bevezetése) a kkv-k fejlődése nem feltétlenül jelenti a környezeti terhek azonos arányú növekedését.

A kkv támogató intézkedések hatására a fejlődő, versenyképes kis- és közepes vállalkozások jönnek létre, illetve az eddig működők megerősödnek. A hazai hozzáadott érték folyamatosan növekszik. A piaci kapcsolatok kiszélesedésével a jó minőségű, versenyképes hazai termékek előállítására és szolgáltatások nyújtására képes, működő vállalkozások bővülő termékpalettát biztosítanak, ez pedig a fogyasztók elégedettségét emeli. Emellett nő a vállalkozások jövedelemtermelő képessége és a foglalkoztatottság is.

A foglalkoztatottság növekedése, a javuló életszínvonal a társadalmi folyamatokra is kedvező hatással vannak. Törekedni kell azonban arra, hogy az intézkedések során érvényesüljenek az esélyegyenlőség elvei.

Indikátorok:

- A KKV szektor súlyának emelkedése a régiós GDP előállításában (*havonta, KSH, hatás indikátor*)
- A mikro- és a kisvállalkozások fejlődési potenciáljának a bővülése, versenyképességük javulása (*felmérés, hatás indikátor*)
- A kis- és középvállalatok exportképességének és külpiaci aktivitásának a bővülése (*havonta, KSH, hatás indikátor*)
- A korábban hitellel nem rendelkező mikro-, kis- és középvállalkozások közül a program hatására finanszírozási forráshoz jutók aránya (*havonta, APEH, PSZÁF, hatás indikátor*)
- A létrejövő vállalkozói együttműködések száma (*havonta, hatás indikátor felmérés*)

- A beszállítói kapcsolatok bővülése, nagysága és értéke *(felmérés, hatás indikátor)*
- A lebonyolított vállalkozásfejlesztési programok száma, nagysága *(saját adat eredmény indikátor)*
- A beszállítóvá válást támogató projektek (képzés, rendezvény stb.) résztvevőinek száma *(saját adat, eredményindikátor)*
- Tanácsadásban részesült KKVk száma *(saját adat, eredmény indikátor)*
- KKV-k által foglalkoztatottak számának növekedése *(KSH, hatás indikátor)*
- A kis- és közepes vállalkozások innovativitásának erősödése *(felmérés, hatás indikátor)*

1.3. K+F, innováció ösztönzése

Rövid távú célpiramis				
célok	Tudás - intenzív vállalkozások aktivitásának fokozása, támogatása	Műszaki technológiai fejlesztések megvalósítása	A tudományos eredmények ismertségének és elismertségének elősegítése	Fejlesztési szervezetek, inkubátorházak, ipari parkok innovatív szolgáltatásainak bevezetése-támogatása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Spin-off, innovatív vállalkozások támogatása	Gépberuházások ösztönzése	Kutatások eredményeinek minél szélesebb körben történő ismertetése	Több intézmény által közösen menedzselt szolgáltatások kialakítása
	Magas hozzáadott értéket tartalmazó tevékenység növelése	Informatikai fejlesztések támogatása	Az információ áramlás elősegítése az érdekképviselői és civil szervezetek fokozott szerepvállalásával	
	Induló, fejlett technológiát alkalmazó vállalkozások támogatása	Innovatív kísérleti projektek (expeimentation) támogatása	A valóságos igényeken alapuló, interaktív információs lánc kialakítása az innovatív jellegű gazdasági háló elemei között	
			KKV-k ösztönzése K+F eredmények adaptálására és hasznosítására	

Középtávú célpiramis				
célok	Kutatás-fejlesztéssel foglalkozó intézmények infrastruktúrájának javítása-támogatása	Hatékonyabb együttműködés kialakítása az innovációt segítő szervezetek között	Üzleti tanácsadás, képzések biztosítása	Pólusprogramok támogatása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Új kutatói munkahelyek létrehozásához kötődő vállalati kutatási infrastruktúra fejlesztése	A tudás- és technológiatranszfer hálózati együttműködéseinek erősítése	Korszerű menedzsment, minőségbiztosítási rendszerek és technikák oktatása	Széleskörű együttműködés a kijelölt pólusokkal
	Inkubátorházak, technológiai parkok, innovációs transzfer központok fejlesztése	Az ipari parkokba települt vállalkozások és a K+F tevékenységet folytatók együttműködésének ösztönzése		
	A közfinanszírozású és non-profit kutatás-fejlesztéssel foglalkozó intézmények infrastruktúrájának erősítése	A kutatás -, fejlesztés -, gyártási kapcsolatok erősítése- támogatása		

Források, finanszírozás:

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében a K+F és innováció a versenyképességért prioritási tengelyre megyei szintre leosztva évente ~ 2 Mrd forint jut. A Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének *regionális gazdaságfejlesztés* prioritásán belül a *gazdasági hálózatok és együttműködések támogatása*, illetve a *gazdaság innovációs miliőjének javítása* című intézkedésekre jelentős forrásokat irányoz elő. Az intézkedéshez kapcsolódik a Társadalmi Megújulás Operatív Program *az egész életen át tartó tanulás ösztönzése* specifikus célja, valamint az emberi erőforrások fejlesztését, a kutatást és innovációt ösztönző prioritásai is, melyekhez szintén fontos források kapcsolódnak. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célpiramis			
Tudás - intenzív vállalkozások aktivitásának fokozása, támogatása ~ 1 000 M Ft	Műszaki technológiai fejlesztések megvalósítása ~ 500 M Ft	A tudományos eredmények ismertségének és elismertségének elősegítése ~ 100 M Ft	Fejlesztési szervezetek, inkubátorházak, ipari parkok innovatív szolgáltatásainak bevezetése-támogatása ~ 330 M Ft

Középtávú célpiramis			
Kutatás-fejlesztéssel foglalkozó intézmények infrastruktúrájának javítása-támogatása ~ 5 000 M Ft	Hatékonyabb együttműködés kialakítása az innovációt segítő szervezetek között ~ 100 M Ft	Üzleti tanácsadás, képzések biztosítása ~ 1 000 M Ft	Pólusprogramok támogatása ~ 750 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a gazdaságfejlesztő szervezetek, a Komárom-Esztergom megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a gazdasági-, kereskedelmi-, iparkamarák, a megyei munkaügyi központok, az ipari parkok, a meglévő és létrejövő inkubátorházak, valamint a civil szféra képviselői vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Ipari parkok, technológiai parkok (működtetői)
- Inkubátorházak (működtetői)
- Önálló vagy szervezetileg elkülönültnek minősülő kutatóhelyek, laboratóriumok
- Felsőoktatási intézmények
- Vállalkozások, KKV-k
- Gazdaság- és vállalkozásfejlesztési szervezetek
- Kamarák
- Önkormányzatok, kistérségi társulások

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A K+F és az innováció támogatás körülmekintő, környezettudatos realizálásával a környezeti terhek nem fokozódnak, sőt akár csökkenhetnek is (a K+F., illetve az innováció tárgyától függően). Ezért létfontosságú a környezeti szempontok fokozott figyelembe vétele a K+F ösztönzésekor, az innovatív megoldások elterjesztésekor.

A kutatásra, fejlesztésre fordított összeg növekedésével, az innovációk hatására a helyi vállalkozások magasabb hozzáadott értékű termékeket, szolgáltatásokat kínálnak. A fejlett technológiák, módszerek alkalmazásának eredményeként a vállalkozások forgalma, nyereségessége, és ez által versenyképessége növekszik. A prosperáló cégek teljesítménye emeli a megye egy főre jutó GDP-jét.

A K+F támogatása és az innováció elterjedésének elősegítése a pozitív gazdasági hatások által a társadalomra nézve is hasznos. Ezen kívül a társadalmi rétegek fogékonyabbá válnak az újításokra, gyorsabban tudnak igazodni a globális világ követelményeihez és előnyeire. Ügyelni kell azonban arra, hogy a technológiai fejlődés eltérő üteme ne vezessen a társadalmi rétegek közötti szakadék kiszélesedéséhez. Természetesen figyelmet kell szentelni arra a veszélyre is, hogy az újítások által előidézett életstílus az egyetemes értékeket fokozatosan romba döntheti.

Indikátorok:

- A vállalkozások K+F ráfordításainak növekedése a program hatására *(évente, KSH)*
- A támogatással beszerzett eszközök értéke és száma *(fél évente, eredmény indikátor)*
- A vállalati tudásberuházások (K+F beruházások, képzési kiadások és immateriális javak vásárlása) növekedése a program hatására *(fél évente, eredményindikátor, értékelés)*
- Kutatás-fejlesztési és innovációs szolgáltatások nyújtásából származó árbevétel növekedés a program hatására a fejlesztési pólusokban működő innovációs hídképző intézményeknél, inkubátorházaknál *(fél évente, hatás indikátor, nyomonkövetés)*
- K+F eredmény hasznosításából ('New to market' és 'New to firm' termékek és szolgáltatások, valamint szellemi tulajdonjogok értékesítéséből) származó árbevétel növekedése a program hatására, az összes árbevétel növekedéshez viszonyítva *(eredmény indikátor, értékelés)*
- Kutatási személyzet létszámának növekedése a program hatására *(fél évente, KSH, hatás indikátor, értékelés)*
- Újonnan létrejövő, integrált, nyilvános információs rendszerek / szolgáltatások száma *(fél évente, saját adat, eredmény indikátor)*
- A támogatás eredményeként létrejött "spin-off"-ok száma *(fél évente, saját adat, eredmény indikátor)*
- Az információáramlás felgyorsulása, a célirányos információhoz jutás lehetőségeinek javulása *(fél évente, felmérés)*
- A K+F részarányának növekedése a regionális GDP-n belül *(fél évente, hatás indikátor, KSH)*
- Kutatóhelyek technológiai színvonalának növekedése *(évente, eredmény indikátor, saját értékelés)*

1.4. Szolgáltatásfejlesztés

Rövid távú célpiramis			
célok	A fejlesztési célok meghatározása	A közszolgáltatások javítása	Image kialakítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	A vállalkozások igényeinek felmérése alapján a célok felállítása	A közszféra szolgáltatói jellegének erősítése, a színvonal és hatékonyság növelése	Promóciós anyagok, ismertető készítése, publikálása

Középtávú célpiramis		
célok	Célok eléréséhez szükséges infrastrukturális fejlesztések megvalósítása	Megfelelő életminőség biztosításához szükséges szolgáltatások felmérése és fejlesztése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Közlekedési és kommunikációs infrastruktúra fejlesztése	Az életminőséget javító szolgáltatások támogatása
	Informatikai eszközök fejlesztése, elterjesztése	

Források, finanszírozás:

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében a *modern üzleti környezet erősítése prioritási tengelyhez* jelentős forrásokat rendel. A Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének a *gazdaság innovációs miliójának javítása* című intézkedésekre szintén biztosít forrásokat. Az intézkedéshez kapcsolódik még a Közlekedési Operatív Program az infrastrukturális fejlesztések kapcsán. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A fejlesztési célok meghatározása ~ 10 M Ft	A közszolgáltatások javítása ~ 5 000 M Ft	Image kialakítása ~ 50 M Ft
Középtávú célok		
Célok eléréséhez szükséges infrastrukturális fejlesztések ~ 50 000 M Ft	Megfelelő életminőség biztosításához szükséges szolgáltatások felmérése és fejlesztése ~ 1 000 M Ft	

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a gazdaságfejlesztő szervezetek, a gazdasági-, kereskedelmi-, kamarák, valamint a civil szervezetek képviselői vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Szolgáltatók, szolgáltatással foglalkozó vállalkozások
- Önkormányzatok

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A környezetvédelmi szempontokat szem előtt tartó szolgáltatásfejlesztés során megvalósuló beruházások a környezetet az elviselhető mértéken belül terhelik. Sokszínű szolgáltatási struktúra alakul ki, a szolgáltatások jövedelemtermelő képessége növekszik. A szolgáltatásokban működő vállalkozások megerősödnek, ezáltal a gazdaság is fejlődik, ami új munkahelyeket, növekvő foglalkoztatottságot és növekvő életszínvonalat eredményez. A szolgáltatásfejlesztés a KKV-k erősödését is jelenti és pozitív hatása a turizmus területén is érezhető.

A foglalkoztatottság növekedése, a javuló életszínvonal a társadalmi folyamatokra is kedvező hatással vannak. Mindemelllett a kulturális programoknak, eseményeknek közösség formáló hatásuk is van.

Indikátorok:

- Fejlesztési tanulmányok létrejötte (évente, eredmény indikátor, saját adat)
- A szolgáltatásokat igénybe vevők megelégedettsége (évente, eredmény indikátor, saját felmérés)

- A fejlesztések hatására megvalósult infrastruktúra (évente, eredmény indikátor, saját adat)

1.5. Agrárszektor fejlesztése

1.5.1. Az agro-ökológiai potenciálnak megfelelő gazdálkodás kialakítása, az agrárgazdaság hatékonyságának növelése, birtok összevonások támogatása

Rövid távú célpiramis			
célok	A mezőgazdasági termelés és termékek minőségének javítása	Hatékony gazdálkodást elősegítő birtokszerkezet kialakítása	A humán erőforrás, gazdálkodók és vállalkozók képzése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Gépbeszerzések és korszerűsítések támogatása	A birtokfejlesztési hitel kamattámogatása	Szakképzés, tájékoztatási tevékenységek, innováció
	Korszerű, piacépés termékszerkezet kialakítása	A genetikai erőforrások megőrzése	Általános agrárpolitikai ügyfélszolgálati tájékoztatás
	Mezőgazdasági termékek értéknövelése	Mezőgazdasági és erdészeti infrastruktúra fejlesztése	Fiatalkorú mezőgazdasági termelők elindítása

Középtávú célpiramis				
célok	A mezőgazdaság környezetbarát fejlesztése a terület agroökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat térnyerésével	A táj adottságainak, természeti értékeinek és a hagyományos vidéki tájkép fenntartása	A vidéki lakosság életminőségének, jövedelmi és foglalkoztatottsági helyzetének javítása	A vidéki gazdasági potenciál erősödése a helyi adottságokon nyugvó integrált programok révén
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az agrár-környezetgazdálkodás kiszélesítése, támogatása	NATURA 2000 előírások betartásának kompenzációjával történő támogatása	Ültetvénytelepítés támogatása	A vidéki térségekben új mikro-vállalkozások létrehozásának, illetve működő mikro-vállalkozások beruházásainak, műszaki-technológiai fejlesztésének támogatása
	Termelői csoportok működése	Nem termelő mezőgazdasági beruházások támogatása	Mezőgazdasági területek első erdősítésének támogatása	LEADER program
	Kertészeti ágazat erősítése		Rövid vágásfordulójú fás szárú energiaültetvények telepítése	A mezőgazdaságból kiszoruló átképzésének támogatása, jövedelemszerzési lehetőségek biztosítása

Források, finanszírozás:

Az agro-ökológiai potenciálnak megfelelő gazdálkodás kialakítása, az agrárgazdaság hatékonyságának növelése, birtok összevonások támogatása az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program és a Környezet és Energia Operatív Program keretén belül, elsősorban EMVA forrásokból történik, melyhez kapcsolódik LEADER program keretösszege is.

A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
A mezőgazdasági termelés és termékek minőségének javítása ~ 5 200 M Ft		Hatékony gazdálkodást elősegítő birtokszerkezet kialakítása ~ 1 900 M Ft	A humán erőforrás, gazdálkodók és vállalkozók képzése ~ 310 M Ft
Középtávú célok			
A mezőgazdaság környezetbarát fejlesztése a terület agroökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat térnyerésével ~ 6 500 M Ft	A táj adottságainak, természeti értékeinek és a hagyományos vidéki tájkép fenntartása ~ 5 200 M Ft	A vidéki lakosság életminőségének, jövedelmi és foglalkoztatottsági helyzetének javítása ~ 4 200 M Ft	A vidéki gazdasági potenciál erősödése a helyi adottságokon nyugvó integrált programok révén ~ 1 500 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

A megvalósítás elsősorban az ide vonatkozó FVM rendeletek alapján az KEM MgSzH benyújtott támogatási kérelmek alapján történik, az EMVA-ból, amihez csatlakozik a kezdeti időszakban meglévő földalapú támogatás. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a megye gazdálkodó szervezetei, gazdálkodói és vállalkozói vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- MVH, FVM AMC, MgSzH
- Önkormányzatok, Pro Vértes Közalapítvány
- Kamara, TESZ, BÉSZ

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A versenyképes mezőgazdasági termelő, képes a folyamatos megújulásra, mely magában hordozza a környezet folyamatos fejlesztését is. Megfelelő méretű birtoknagyság esetén biztosított a versenyképes, kiegyensúlyozott termelés, mely gazdaságilag pozitív hatással van a közvetlen térségre is.

A környezeti állapotok javulása mentén emelkedik az érintett térségek vonzereje, lehetőség nyílik szélesebb körű turisztikai és környezetbarát projektek beindítására, mely tovább javítja a vidékfejlesztés gazdasági alapjait. Növekszik a helyi munkalehetőségek száma, ezáltal kiegyensúlyozott foglalkoztatottság jön létre.

Indikátorok:

A megye agrárgazdasága kiváló természeti adottságokkal bír, a strukturális problémák leküzdésével és az innovációs és marketingszemlélet elterjedésével versenyképes ágazattá válhat. A vidéki gazdasági potenciál erősödése mentén kiszélesednek az egyéb, a természeti környezethez kapcsolódó ágazatok – turizmus, kézművesség, stb. – lehetőségei.

Monitoring rendszer:

A monitoring rendszert a támogatási pályázatokat tartalmazó FVM rendeletekben meghatározott teljesítési feltételek adják, ill. biztosítják.

1.5.2. Az erdőgazdálkodás értékteremtésének elismerése, a kedvezőtlen adottságú területek erdősítésének kiszámítható támogatása

Rövid távú célpiramis			
célok	Az erdőterület növelése, a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas területek erdősítésével	Rendezetlen gazdálkodói magántulajdonú erdőterületek művelésbe vonása	A vidéki térségek természeti és táji örökségének fenntartása, a lakosság életkörülményeinek javítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	A kedvezőtlen mezőgazdasági (erőzióra érzékeny) területek erdősítésének támogatása	A magán-erdőgazdálkodók működésének költségeinek támogatása	A természetközeli erdőgazdálkodás kiszélesítése, figyelembe véve a várható, a fásszáru növényzet számára jelentősen kedvezőtlen klímatisztasági változásokat
	A termelői érdekeltség biztosítása átlátható szabályozással és támogatással	Erdőgazdálkodói integrátorok támogatása	A természetvédelmi szempontok érvényesítése, az érdekeltség biztosításával
	Az erdőtelepítés kiegészítő (vadvédelmi kerítés, úthálózat) létesítményeinek támogatása	Erdőgazdálkodási gépek beszerzésének támogatása	Az erdőterületek maradéktalan megőrzése, a fenntarthatóság szakmai és gazdasági biztosítása

Középtávú célpiramis				
célok	Az erdők védelmi, gazdasági, szociális, közjóléti szerepének növelése	Az erdőterület növelésével a fa, mint a megújuló, környezetbarát természetes energiaforrás mennyiségének biztosítása	A természetvédelmi célú erdőgazdálkodás anyagi elismertetése	Az erdészeti ágazat fejlesztése révén a vidéki foglalkoztatottsági viszonyok javítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Innovatív technológiák megismertetése bemutató-üzemi tájékoztató programokkal	A természetközeli és hagyományos (faanyagtermelést is szolgáló) erdőgazdálkodás egységének biztosítása	NATURA 2000 kompenzációk kifizetések	Erdőszet fejlesztésével és korszerűsítésével összefüggő infrastruktúra javítása és fejlesztése
	A jóléti és parkerdők létesítményeinek üzemeltetésére és fenntartására adott támogatások	Erdészeti termékek struktúra váltása, kiszélesítése	Természetvédelmi célú eseti korlátozások ellensúlyozása	Az erdőhöz kapcsolódó egyéb gazdasági ágazatok (turizmus, erdei melléktermék feldolgozás, manufaktúrák) tájegységi összehangolási fejlesztése
	Az erdőgazdálkodás széles társadalmi érdekek, igények szerinti alakítása	A megújuló energiát biztosító, biomassza-termelő erdők, fásítások létesítése, új területek biztosításával	Az erdővédelem – biológiai és társadalmi – költségeinek elismerése, biztosítása	

Források, finanszírozás:

Az erdészeti ágazati fejlesztések az EMVA és a Nemzeti Erdősítési Program keretében biztosított forrásokból biztosíthatók.

A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
A mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas területek kivonása a termelésből ~ 600 M Ft	Rendezetlen gazdálkodói magántulajdonú erdőterületek művelésbe vonása ~ 740 M Ft	A vidéki térségek természeti és táji örökségének fenntartása, a lakosság életkörülményeinek javítása ~ 100 M Ft	
Középtávú célok			
Az erdők védelmi, gazdasági, szociális,	Az erdőterület növelésével a fa, mint a megújuló,	A természetvédelmi célú erdőgazdálkodás	Az erdészeti ágazat fejlesztése révén a vidéki

közjóléti szerepének növelése ~ 1 500 M Ft	környezetbarát természetes energiaforrás mennyiségének biztosítása ~ 1 200 M Ft	anyagi elismertetése ~ 900 M Ft	foglalkoztatottsági viszonyok javítása ~ 400 M Ft
--	---	---------------------------------	---

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

A megvalósítás elsősorban az ide vonatkozó FVM rendeletek alapján az erdőterület fekvése szerint illetékes erdészeti hatósághoz, a Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti igazgatóságához, vagy a MgSzH Központjához benyújtott támogatási kérelmek alapján történik, az EMVA-ból és a Nemzeti Erdősítési Program keretből. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a megye magán erdőgazdálkodói, gazdálkodó szervezetei, az erdészeti integrátorok vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Fővárosi és Pest megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága, MVH
- DINPI, NFA, Pro Vértes Közalapítvány
- Kistérségi társulások, Önkormányzatok

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A hagyományos erdőgazdálkodás értékteremtő tevékenységének megfelelő szintű elismerésével, olyan hosszú távú tájgazdálkodás valósítható meg, mely elsősorban a vidékfejlesztés lehetőségeit biztosítja, ill. szélesíti, olyan jelenleg még hátrányos helyzetű térségekben is, ahol a domborzati és földrajzi elhelyezkedés, tájvédelmi korlátozások miatt egyéb gazdasági ágazatok nem jöhetnek szóba. A kedvezőtlen adottságú (szántó és részben a nem védett gyp) területek erdősítésével jelentősen javul a környezeti állapot, csökken az erózió veszély, javul a vizek minősége, szélesedik és javul a tájhasználat minősége és környezeti hatása. Az őshonos, nagyobb természeti értékű állományok telepítésének erősebb támogatásával természet közeli erdők és életterek létesülhetnek.

A természeti környezet javulásával nő a térség vonzereje. A helyi munkalehetőség növekedésével csökken az ingázók száma, ezáltal az ott élő emberek kapcsolata erősödik a közvetlen környezetükkel, településükkel, csökken az elvándorlás és a kiöregedés veszélye

Indikátorok:

- A megye erdőterületének növekedése *(évente, eredmény indikátor, KSH)*
- Közvetett indikátorok a térségi deflációs és eróziós károk csökkenése *(évente, hatás indikátor)*
- a megújuló energia felhasználás arányának javulása *(évente, eredmény mutató, KSH)*
- a vidéki népesség megtartás javulása, és jövedelem szerzési lehetőségének bővülése *(évente, hatás indikátor, KSH)*

Monitoring rendszer:

Az erdészeti ágazati szakszolgálat, a természetvédelmi hatóság és a földhivatal nyilvántartása, valamint a támogatási pályázatokat tartalmazó FVM rendeletekben meghatározott teljesítési feltételek adják.

1.5.3. A megye hegy és dombvidéki részein a legeltetéses állattartás versenyképességének javítása

Rövid távú célpiramis			
célok	Az erőltetett szántóművelésbe vonás okozta környezeti károk megszüntetése	A megbomlott növénytermesztés-állattartási egyensúly helyreállítása.	Az állattartó telepek korszerűsítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	A mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas területek kivonása a termelésből	A kisüzemi, külterjes állattartók támogatása	Az állattenyésztésben alkalmazott - önálló építéssel nem járó - gépek, technológiai berendezések beszerzése
	A struktúra átalakítások megvalósítása a növénytermelésben	A földhiánnyal küzdő állattartók földhöz jutásának preferálása	A mezőgazdasági telepek energia - és vízellátásának fejlesztése
		Az extenzív területhasznosítási módszerek elterjesztése, visszaállítása	Meglévő állattartó telepek korszerűsítése, a hígtrágya kezelés, elhelyezés racionalizálása

Középtávú célpiramis				
célok	Az állattartás közösségi jogszabályokon alapuló követelményeinek való megfelelés	A bemutató gazdaságok számának növelése	A környezetkímélő gazdálkodási módszerek elterjesztése	A humán erőforrás, gazdálkodók és vállalkozók képzése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az állattartási előírásoknak való megfelelés támogatása	A bemutató gazdaságok újbóli támogatása	A fogoly fajvédelmi program	Szaktanácsadás
	A higiéniai feltételeket kialakító rendszerek alkalmazása	Nem termelő beruházások beindítása	Az élőhely-védelmet szolgáló támogatások	Fiatal mezőgazdasági termelők elindítása
	A környezetvédelmi előírásoknak megfelelő technológiák, trágyakezelések bevezetése, támogatása		Az ökológiai állattartás támogatása	Üzemvezetési, helyettesítési és gazdálkodási tanácsadási szolgáltatások létrehozása

Források, finanszírozás:

A megbomlott növénytermesztés-állattartási egyensúly helyreállításának támogatása, a legeltetéses állattartás versenyképességének javítása az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretén belül, elsősorban EMVA forrásokból történik, melyhez kapcsolódik LEADER program keretösszege is.

A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Az erőltetett szántóművelésbe vonás okozta környezeti károk megszüntetése ~ 1 200 M Ft	A megbomlott növénytermesztés-állattartási egyensúly helyreállítása ~1 960 M Ft	Az állattartó telepek korszerűsítése ~ 2 500 M Ft	
Középtávú célok			
Az állattartás közösségi jogszabályokon alapuló követelményeinek való megfelelés ~ 3 200 M Ft	A bemutató gazdaságok számának növelése ~ 3 200 M Ft	A környezetkímélő gazdálkodási módszerek elterjesztése ~ 5 000 M Ft	A humán erőforrás, gazdálkodók és vállalkozók képzése ~ 700 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

A megvalósítás elsősorban az ide vonatkozó FVM rendeletek alapján az KEM MgSzH benyújtott támogatási kérelmek alapján történik, az EMVA-ból. Az intézkedés

megvalósításában elsősorban a megye gazdálkodó szervezetei, gazdálkodói és vállalkozói vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- MVH, FVM AMC, MgSzH
- Önkormányzatok, Pro Vértességi Közalapítvány
- Kamara, TESZ, BÉSZ

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az ökológiai gazdálkodás képes teljesíteni a szigorodó élelmiszer-biztonsági követelményeket és megfelelni a fokozódó fogyasztói tudatosságnak.

A növénytermesztés támogatásának csökkenése ellenére az állattartás biztosítja a kiegyensúlyozott jövedelemtermelést.

Növekszik a helyi munkalehetőségek száma, ezáltal kiegyensúlyozott foglalkoztatottság jön létre, mindezek pedig pozitív társadalmi változásokkal járnak.

Indikátorok:

- Az állatállomány növekedése (évente, eredmény indikátor, KSH)
- A megbomlott növénytermesztés-állattartási egyensúly helyreállítása (évente, eredmény indikátor, KSH)

Monitoring rendszer:

A monitoring rendszert a támogatási pályázatokat tartalmazó FVM rendeletekben meghatározott teljesítési feltételek adják, ill. biztosítják.

1.5.4. Élelmiszeripari, élelmiszer-feldolgozás támogatása

Rövid távú célpiramis			
célok	A megye élelmiszer ipari szerkezetátalakításának előkészítése	Az élelmiszer-feldolgozás korszerűsítésének elindítása, a középtávú versenyképesség megalapozása	A helyi, kisközösségi élelmiszer feldolgozás, diverzifikáció kiszélesítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az élelmiszer alapanyag termelő bázisok feltárása	A technológiai modernizáció támogatása	A piaci lehetőségek kihasználásához illeszkedő új termékfejlesztések támogatása
	A piaci igények és helyi lehetőséget felmérése, a lehetőségek harmonizálása	A környezetvédelmi beruházások támogatása	A mikro vállalkozások támogatása
		A piaci lehetőségek kihasználásához illeszkedő fejlesztések támogatása	A piacra kerülés biztosítása

Középtávú célpiramis			
célok	Korszerű és versenyképes élelmiszeripari ágazatok biztosítása	Az EU piaci követelményeknek megfelelő minőségbiztosítási rendszerek kialakítása	A humán erőforrás, gazdálkodók és vállalkozók képzése
célok eléréséhez szükséges műveletek	A műszaki-technológiai fejlesztésének támogatása	A széleskörű tájékoztatás biztosítása	A szakemberek iránti igény kielégítése
	A vállalkozói aktivitás, a versenyképesség, az innovációs képesség ösztönzése	A higiéniai feltételeket kialakító rendszerek alkalmazása	A piacra kerülés, vásárokon való részvétel biztosítása
	Élelmiszeripari Integrációkban való tartós részvétel biztosítása	Az állatjóléti előírásoknak való megfelelés támogatása	Tanácsadás biztosítása

Források, finanszírozás:

Az élelmiszeripari vállalkozások fejlesztése az EMVA I. intézkedéscsoportból valósul meg. A nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikáció esetén a fenti tevékenységet folytatókkal egy háztartásban élők fejlesztései is teljes körben az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program forrásokra pályázhatnak. Az ilyen mikro-vállalkozások fejlesztése esetében a területi lehatárolás elve érvényesül, miszerint a III. intézkedéscsoport kedvezményezett településein a mikro-vállalkozások beruházásait az EMVA finanszírozza, míg a vállalkozói környezet javítását, inkubációs és tanácsadói tevékenységeket és a vállalkozások közti általános együttműködések, klaszterek fejlesztését, illetve a III. intézkedéscsoport támogatásra jogosult településein kívüli beruházásokat a Strukturális Alapok támogatja.

A rövid illetve a középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A megye élelmiszer ipari szerkezetátalakításának előkészítése ~10 M Ft	Az élelmiszer-feldolgozás korszerűsítésének elindítása, a középtávú versenyképesség megalapozása ~250 M Ft	A helyi, kisközösségi élelmiszer feldolgozás, diverzifikáció kiszélesítése ~ 80 M Ft
Középtávú célok		
Korszerű és versenyképes élelmiszeripari ágazatok biztosítása ~1 500 M Ft	Az EU piaci követelményeknek megfelelő minőségbiztosítási rendszerek kialakítása ~ 1 600 M Ft	A humán erőforrás, gazdálkodók és vállalkozók képzése ~ 80 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

A megvalósítás elsősorban az ide vonatkozó FVM rendeletek alapján a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz (a továbbiakban: MVH). benyújtott támogatási kérelmek alapján történik, zömében az EMVA-ból biztosítható keretből. A megvalósítás, tájékoztatás terén azonban jelentős szerep hárul a KEM Területfejlesztési Tanácsra, a Komárom-Esztergom megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal illetékes igazgatóságaira. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a megye gazdálkodó szervezetei, gazdálkodói és vállalkozói vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- MVH, FVM AMC
- Önkormányzatok
- Kamara, TESZ, BÉSZ

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az élelmiszeripari termékfeldolgozás fejlesztése képes teljesíteni a szigorodó élelmiszer-biztonsági követelményeket és megfelelni a fokozódó fogyasztói elvárásoknak, tudatosságnak. A megfelelő mértékű támogatással korszerűsített termelési rendszerek környezet terhelő hatása csökken.

Az EU előírásoknak megfelelő szintű minőségbiztosítás és higiénias feltételek meglétével kiegyensúlyozottabbá válik a piacon maradás lehetősége, ezáltal stabilizálódik a vállalkozások, ill. az azokban tevékenykedő munkavállalók anyagi helyzete, javulnak az élet kilátások.

Indikátorok:

- Az intézkedés hatására nő az ágazatban előállított termékek és szolgáltatások értéke (évente, hatás indikátor, KSH)

- A befektetések által teremtett új munkahelyek száma (évente, hatás indikátor, KSH)
- A környezetkárosító hatás, az energiafelhasználás csökkenése várható. (évente, eredmény indikátor, KSH)
- A javuló vidéki életfeltételek javulása (évente, hatás indikátor, KSH)
- A települések lélekszámának alakulása (évente, hatás indikátor, KSH)

Monitoring rendszer:

A környezet terhelés értékének kimutatása érdekében a levegő, víz, talaj terhelési értékeket a gazdálkodó szervezeteknek folyamatosan mérni és dokumentálni kell, melyet részben az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, részben az ÁNTSZ ellenőriz. Ezen adatok alapján a kibocsátott környezetterhelő anyagok mennyisége nyomon követhető.

1.6. A megújuló és alternatív energiaforrások felhasználásának ösztönzése

Rövid távú célpiramis			
célok	A megyei és regionális hulladék, biomassa, szél, nap és egyéb megújuló potenciál feltérképezése és hozzáférhetővé tétele a célcsoport és közreműködők részére	Elérhető, gyors, autentikus és kétirányú információáramlás a megyéről energetikai szempontból is	Folyamatos kapcsolat az energetikai cégekkel, távhőszolgáltatókkal, ipari parkokkal, klaszterekkel és egyéb integrációkkal, a nagyvállalatok képviselőivel
célok eléréséhez szükséges műveletek	Befektetői konferenciák szervezése és hasonló külföldi rendezvényeken, találkozókra történő aktív részvétel	Hivatalos, interneten elérhető, naprakész adatbázis készítése és ezek illesztése regionális és országos szakmai oldalakhoz. A leggyakoribb befektetői és lakossági kérdésekre adjon hiteles, pontos választ.	A megye, kistérségi és települési energetikai és környezetvédelmi szakreferensek és vállalati energetikusok szerepének erősítése , támogatása
	potenciális befektetők számára promóciós anyagok , ismertető készítése, publikálása (rövid távú cél)	Ezen weboldal promóciója a potenciális célcsoportok körében	MTESZ Energetikai Tanácsadó Központ erősítése a civil szféra, a vállalkozások és kormányzati szféra közötti kapcsolatok erősítése érdekében
		Promóciós anyagok, ismertető készítése , publikálása, a megfelelő image kialakítása	Rendszeres találkozók és órumok szervezése

Középtávú célpiramis		
célok	Biomassa és hulladékalapú mintaprojektek megvalósulásának elősegítése	Megújulókat és a távhőt ösztönző helyi adópolitika
célok eléréséhez szükséges műveletek	Megújuló villamos energia kötelező átvétele	Az Unió és országos szinten megfogalmazott célok leképezése helyi szinten is
	Környezetterhelési díj mértékének és arányainak optimalizálása a megújulók preferálása érdekében	Megújuló és kapcsolt energiatermelésből származó villamos energia kötelező átvétele (törvényi szint)
	Energiaültetvények kialakítására vonatkozó kezdeményezések támogatása	Az emissziókereskedelemből kibővítés és a megyei lehetőségek kihasználása

Források, finanszírozás:

A Környezet és Energia Operatív Program keretében a *megújuló energiaforrás-felhasználás növelése prioritási tengely* alá besorolható intézkedésekre, míg a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének *IV. prioritási tengelye: Helyi és térségi környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztés* is jelentős forrásokat irányoz elő. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A megyében és a régióban termelődő energetikailag hasznosítható hulladék és a megújuló energia potenciál (biomassza, szél, nap stb.) feltérképezése és hozzáférhetővé tétele a célcsoport és közreműködők részére ~ 60 M Ft	Elérhető, gyors, autentikus és kétirányú információáramlás a megyéről energetikai szempontból is ~ 80 M Ft	Folyamatos kapcsolat az energetikai cégekkel, távhőszolgáltatókkal, ipari parkokkal, klaszterekkel és egyéb integrációkkal, a nagyvállalatok képviselőivel ~ 20 M Ft

Középtávú célok	
Biomassza és hulladékalapú mintaprojektek megvalósulásának elősegítése ~ 800 M Ft	Megújulókat és a távhőt ösztönző helyi adópolitika ~ 300 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az önkormányzatok, továbbá a Komárom – Esztergom Megyei Területfejlesztési Tanács munkaszervezete, a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a Komárom – Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Ipari parkok működtetői
- Barnamezős területek kezelői, tulajdonosai
- Energetikai tanácsadással foglalkozó szervezetek és cégek
- Kamarák
- MTESZ Energiahatékonysági és Innovációs Centrum

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Biomassza előállítás lehet a megyénk területfejlesztésének sikert hozó területe, hiszen a Vértes, Gerecse és Pilis erdeiben folyó **erdőgazdálkodásból** (dendromassza) és, és a törvényi módosítások következtében már létesíthető **energiaerdőből** jelentős alternatív energiaforrás lehet hosszú távon is. Ehhez figyelembe kell venni, hogy az országos védelem alatt álló területeken elsősorban a védelmi rendeltetés dominál a gazdasági érdekekkel szemben. Másrészt megőrizve a természetes erdőgazdálkodást az **energianövények termesztésének** előtérbe hozásával energia-ültetvényekből igen jelentős potenciállal rendelkezhetünk a létesülő bioüzemanyag-ipar, az erőművek és távhőszolgáltatók részére.

A **szél, napenergia, geoterma és vízenergiai potenciálok** ésszerű kihasználása a megye lehetőségeihez mérten – és a természetvédelmi szempontok figyelembe vételével – szükséges. Környezetvédelmi szempontból előnyösebb, energetikai szempontból célszerű, ha a **hulladékot, mint megújuló energiaforrást** hasznosítjuk. A régiós hulladékhasznosító társulásokkal együttműködve, de a deponálás helyett egyre inkább az energiatartalom hasznosítását lehetővé tevő technológiák letelepedését kell elősegíteni. A hasznosítás gyakorlatban előforduló két fő formája:

- a **szemét elégetése** és a hőenergia közvetlen vagy kapcsolt villamos-energia termeléssel együtt történő hasznosítása és a
- **biogáz termelés**, ami gázmotorok, gázturbinák és gáz/gőzerőművek működtetésénél használható.

Indikátorok:

- Az intézkedés hatására megvalósuló megújuló energia hasznosításra alapuló beruházások száma, volumene, az ennek hatásaként fel nem használt primer energiahordozók energiamennyisége *(évente, eredmény indikátor, KSH)*
- A ki nem bocsátott szennyező anyagok emissziójának göngyöltött értéke *(évente, hatás indikátor, KSH)*
- A megújulókat által megtartott illetve teremtett új munkahelyek száma *(évente, hatás indikátor, KSH)*

1.7. Turizmusfejlesztés

Rövid távú célpiramis				
célok	Turisztikai célból látogatott helyszínek állapotjavítása és fenntartása	Turisztikai termékek kialakítása, szervezése	Az idegenforgalmi marketing hatékonyságának javítása	Tájkép-, településképző tervezés, védett természeti területek hasznosítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	A turisztikai helyszínek, valamint ezek állapotának feltérképezése	Egész éves programkínálatot nyújtó komplex turisztikai csomagok kidolgozása a szezonális oldására	Új típusú, megyei és regionális szemléletű, célirányos tájékoztató anyagok előállításának ösztönzése és hatékony terjesztési mechanizmusok bevezetésének támogatása	A kiemelt térségek táji és természeti értékeinek turisztikai potenciáljának kiaknázása a fenntarthatóság szigorú keretei között
	A turisztikai helyszínek karbantartása, fejlesztése	A turisztikai kínálat bővítése a kiemelt vonzerőket kiegészítő termékekkel	Turisztikai információs rendszer fejlesztése (a turisztikai vonzerőkhöz közvetlenül kapcsolódó, az igényeket kielégítő, újszerű, színvonalas tájékoztató anyagok [pl.: on-line információs rendszer], valamint közúti és helyszíni információs eszközök és információs táblarendszerek készítése) Új Tourinform Iroda kialakítása Esztergom térségében	Natúrparkok, látogatóközpontok kialakítása
	„Innovatív” rendezvények, egyediséget nyújtó fesztiválok felkarolása, fejlesztése	Új piacképes, nemzetközi szinten is versenyképes attrakciók, turisztikai termékek létrehozása	Utazás szervezők számára promóciós anyagok készítése	A turizmusfejlesztés természetvédelmi kritériumrendszerének kidolgozása az elsődleges célterületeken
		Az exkluzív turizmus feltételeinek megfelelő, rétegigényeket kielégítő, innovatív, termékkör kialakítása	Marketingkutatás, piacelemzés, hatékonyabb marketing kommunikációs eszközök támogatása	A vidéki településképző megóvása, a turizmus számára is vonzó települési környezet kialakítása

Középtávú célpiramis			
célok	Turisztikai vonzerők és a kapcsolódó turisztikai infrastruktúra fejlesztése	Turisztikai fogadóképesség javítás	A turizmus szervezeti és működési rendszerének fejlesztése
célok eléréséhez szükséges műveletek	A megye építészeti emlékeinek helyreállítása és hasznosítása turisztikai szempontok szerint	Strukturált szálláshely, kereskedelmi és vendéglátó kínálat fejlesztése	Humánpolitikai intézkedések, szakmai felkészültség feltételeinek biztosítása
	A turisztikai vonzerőkhöz kapcsolódó szolgáltatási háttér bővítése	A szálláshelyek színvonalának emelése, szolgáltatásaik bővítése	A turisztikai fogadó helyszínek környezetében lévő háttértelepülések feladatának és turisztikai szerepének kidolgozása

	Turisztikai fogadó helyszínek közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése (pl.: kerékpárutak, akadálymentesítés)		Világörökség-várományos helyszínek teljeskörű feltárása és előkészítése
--	--	--	---

Források, finanszírozás:

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 3.1.3 (A turisztikai tevékenységek ösztönzése), 3.2.2. (Falumegújítás és –fejlesztés), 3.2.3. (A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése) intézkedései, valamint a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének *regionális turizmusfejlesztés prioritásán belül a turisztikai kínálat és fogadókészség minőségi fejlesztése és a turizmus menedzsmentjének és marketingjének erősítése intézkedésekre* jelentős forrásokat irányoz elő. Az intézkedéshez kapcsolódik még a Közlekedési Operatív Program az infrastrukturális fejlesztések kapcsán, illetve a Turisztikai Célelőirányzat regionális pályázatainak keresztül biztosított hazai, minisztériumi források is. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Turisztikai célból látogatott helyszínek állapotjavítása és fenntartása ~ 10 000 M Ft	Turisztikai termékek kialakítása, szervezése ~ 2 000 M Ft	Az idegenforgalmi marketing hatékonyságának javítása ~ 1 000 M Ft	Tájkép-, településképz tervezés, természetvédelem alatt álló területek hasznosítása ~ 100 M Ft
Középtávú célok			
Turisztikai vonzerők és a kapcsolódó turisztikai infrastruktúra fejlesztése ~ 20 000 M Ft	Turisztikai fogadóképesség javítás ~ 5 000 M Ft	A turizmus szervezeti és működési rendszerének fejlesztése ~ 5 000 M Ft	

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, Közép-Dunavidéki és Közép-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Tourinform Irodák (Komárom, Tata, Bakonyzombathely) Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Megyei Múzeumigazgatóság, az önkormányzatok, a kistérségi társulások és civil szervezetek vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Turisztikai vállalkozások, vállalkozók
- Turisztikai szolgáltatókat összefogó, koordináló egyesületek, szövetségek
- Kuny Domokos Megyei Múzeum
- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- A turisztikai helyszíneket működtető szervezetek
- Esztergom-budapesti érsekség, Veszprémi érsekség
- Tourinform Irodák
- Műemlékek Nemzeti Gondnoksága

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az idegenforgalmi fejlesztések során is szem előtt kell tartani, hogy az attrakcióhelyszínek jelentős része védett illetve NATURA 2000-es területen található. A jelentős szálláshelykapacitás növelő és egyéb beruházások megfelelő hatásvizsgálat alapján végezhetők el.

Hangsúlyos feltételként kell figyelembe venni a táj- és természetvédelmi szempontokat is. A turisztikai fejlesztések természetvédelmi elvárásokkal történő összehangolása nemcsak minimalizálja a terheléseket, hanem új lehetőségeket is teremt a védett területek fenntartásához.

A turizmusfejlesztés alapvető kritériuma, hogy az kellően turizmusbarát (a vendég és a minőségi szolgáltatás az előtérben), természet- és környezetbarát (szem előtt tartva a fenntartható fejlődés elvét) és vállalkozásbarát (helyi foglalkoztatás növekvő aránya, kiegészítő jövedelemforrás stb.) legyen. Bár a turizmusfejlesztés regionális szinten várhatóan nem eredményez látványos foglalkoztatottság-bővülést, egyes turisztikai csomópontokban látványos fellendülés várható. A program- és szolgáltatáskínálat minél széleskörűbbé tétele érdekében előnyben kell részesíteni a komplex kistérségi rendszerek kialakítását, az együttműködések ösztönzését. Pl. a komáromi erődrendszer várható világörökséggé nyilvánítását Tatának, Bábolnának és térségüknek is ki kell tudni használni. A Világörökség Listára kerülés lehetőségeit egyeztetni szükséges olyan további helyszínek vonatkozásában is, amelyek a legutóbbi időkben kerültek megfogalmazásra (elsősorban Tata felszíni és felszín alatti vízrendszere és építészeti öröksége illetve a Vértesi táj és Majkpuszta).

A turizmusfejlesztés óhatatlanul együtt jár az igényes környezetkultúrával, szemléletformálással és a foglalkoztatás erősödésével. A turizmusfejlesztés akkor válik igazán sikeressé és hitelessé, ha az a történelmi gyökerekre, hagyományokra és reális adottságokra támaszkodik. Ezért ezzel összefüggésben támogatandók a nemzeti és kulturális hagyományokat őrző ünnepek, fesztiválok, és egy-egy tájegység vagy település egyedi arculatát és kultúráját bemutató muzeális intézmények, tájházak, kulturális és közintézmények. Az esélyegyenlőség biztosítására nemcsak megközelíthetőség és nyelvi értelemben, hanem információs tekintetben is törekedni szükséges.

Indikátorok:

- Új nyomtatott vagy elektronikus kiadványok, „csomagok” megjelentetése és Internetes elérhetősége *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- Termék- és infrastrukturális fejlesztések, illetve kapcsolódó képzések száma *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- Idegenforgalmi képzésben részt vettek száma *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- Támogatásban részesült szálláshelyek száma *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- Újonnan létrehozott vagy fejlesztett férőhelyek száma a támogatott szálláshelyeken *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- A turisztikai szolgáltatások fejlesztését elősegítő támogatott projektek száma *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- Vendégéjszakák számának növekedése, térbeli és időbeli megoszlása *(évente, hatás indikátor, KSH)*
- Szálláshely kihasználtság növekedése, térbeli és időbeli megoszlása *(évente, hatás indikátor, KSH)*
- Turisztikai ágazat bevételeinek növekedése *(évente, hatás indikátor, KSH)*
- A régió ismertségének növekedése a megcélzott vendégkör körében *(évente, hatás indikátor, egyedi felmérések, a projektgazdák jelentései)*
- Létrehozott új munkahelyek száma *(évente, hatás indikátor, KSH)*
- A turisztikai szezon hosszának növekedése *(évente, hatás indikátor, felmérés, KSH)*
- A turisták elégedettsége a szolgáltatásokkal *(évente, hatás indikátor, felmérés [%])*
- A kialakításra kerülő natúrparkok, látogatóközpontok száma, területe *(évente, felmérés)*

2. Örökségvezérelt környezetfejlesztés prioritás

2.1. Épített környezet védelme, műemlékvédelem

Rövid távú célpiramis			
célok	Nemzetközi szintű védelem elérése	Országosan védett műemlékek felújítása	Helyi építészeti örökség védelme
célok eléréséhez szükséges műveletek	Felterjesztések, megalapozó tanulmányok készítése	Országos védelemre érdemes emlékeink számbavétele; felterjesztések, tanulmányok készítése	Helyi védelemre érdemes emlékek számbavétele; önkormányzati rendeletek, tanulmányok készítése
	Tervezési feladatok	Tervezési feladatok	Tervezési feladatok
	Egyes pilot-projektek megvalósítása	Tervekkel bíró műemlék-helyreállítási kivitelezési munkák megkezdése	Tervekkel bíró örökség-védelmi kivitelezési munkák megkezdése

Középtávú célpiramis				
célok	Nemzetközi szintű védelem	Országosan védett műemlékek felújítása	Helyi építészeti örökség védelme	Általános építészeti kultúra fejlesztése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Tervezési feladatok	Tervezési feladatok	Tervezési feladatok	Tervtanácsok életrehívása
	Világörökség-címet elnyert emlékeink integrált védelme, fejlesztése	Tervekkel bíró műemlék-helyreállítási kivitelezési munkák elvégzése	Tervekkel bíró örökség-védelmi kivitelezési munkák elvégzése	Tervezési és kivitelezési nívódíjak, tervpályázatok fedezet-biztosítása
	Kiadványok, publikációk	Kiadványok, publikációk	Kiadványok, publikációk	Kiadványok, publikációk

Források, finanszírozás:

A Közép-dunántúli Regionális Operatív Program 3. prioritásának (*Fenntartható településfejlesztés*) intézkedései jelentős forrásokat irányoznak elő. Támogatást lehet még szerezni a Társadalmi Infrastruktúra Operatív program keretében. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 3. tengelye (A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása) tartalmaz lehetséges forrásokat (3.2.2., 3.2.3). A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Nemzetközi szintű védelem elérése ~ 100 M Ft	Országosan védett műemlékek felújítása ~ 6 000 M Ft	Helyi építészeti örökség védelme ~ 500 M Ft	
Középtávú célok			
Nemzetközi szintű védelem ~ 10 000 M Ft	Országosan védett műemlékek felújítása ~ 15 000 M Ft	Helyi építészeti örökség védelme ~ 2 000 M Ft	Általános építészeti kultúra fejlesztése ~ 600 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, a Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, a Kiemelt Térségi Tanácsok (Dunakanyar, Velencei-tó – Vértes, Szigetköz), Kuny Domokos Megyei Múzeum és levéltár, az önkormányzatok, a helyi

építészeti értékvédelem szereplői, a történelmi egyházak, civil hagyományápoló, településszépítő stb. egyesületek, valamint szakmai, örökségvédelmi szervezetek képviselői vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
- NFÜ, Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács
- Kiemelt Térségi Tanácsok (Dunakanyar, Velencei-tó – Vértes, Szigetköz)
- Önkormányzatok, a helyi építészeti értékvédelem szereplői
- Örökségfejlesztő szervezetek (pl. Monostori Erőd Hadkultúra Kht.)
- Történelmi egyházak, kisebbségi önkormányzatok
- Civil hagyományápoló, településszépítő stb. egyesületek
- Közgyűjtemények (Megyei Múzeum, Megyei Levéltár)
- Szakmai, örökségvédelmi szervezetek
- Műemlékek Nemzeti Gondnoksága

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az épített környezet megóvása-megújítása, a műemlékvédelem során a korszerű, környezetbarát technológiák alkalmazása, az esetleg fellelhető szennyező- vagy egészségre ártalmas anyagok ártalmatlanítása javítja a környezet állapotát.

Az „örökségvédelem” megnevezés helyett az „örökségvezérelt környezetfejlesztés” prioritás azt jelenti, hogy gazdasági szempontból is fenntartható módon kívánjuk megújítva megőrizni épített örökségünket, gazdálkodni ezzel a közkinccsel. Az állami tulajdonból kiadható vagyonelemek és a nem-törzsvagyon önkormányzati tulajdon esetén, valamint a magántulajdonú emlékeknel a vállalkozói tőke új, felelős tulajdonosi szerepvállalása jelenik meg. Egyházaink és az önkormányzatok is fel kell, hogy kutassák az intézményeiknek helyt adó épületek felújításának és méltó állapotban történő megőrzésének anyagi forrásait, amely a folyamatos fenntarthatóság előfeltétele.

Az épített környezet megóvása-megújítása, a műemlékvédelem és során szinte mindig érintetté válnak a lakosság, a helyi társadalom különböző csoportjai; általános célkitűzés, hogy ne pusztá elszenvedői, hanem alakítói, véleményformálói is legyenek az épített környezetüket érintő átalakításoknak, megújulásnak. E mellett sajátosan is figyelni kell a hátránnyal élők érdekeire a közterek, középületek átalakítása során.

Indikátorok:

- Védelem (nemzetközi, országos) alá helyezett területek, épületek száma, mérete *(évente, eredmény indikátor)*
- Tervtanácsok létrejötte *(évente, eredmény indikátor)*
- Elkészült rekonstrukciós tervek száma *(évente, eredmény indikátor, saját felmérés)*
- Megújult területek hányada évente, *(évente, eredmény indikátor, saját felmérés, %)*
- Megújult épületek területe *(évente, eredmény indikátor, saját felmérés m²)*
- Kiadványok, publikációk száma *(évente, eredmény indikátor, saját felmérés)*

2.2. Természeti-táji örökség védelme

Rövid távú célpiramis				
célok	Turizmus szervezők számára promóciós anyagok, ismertető készítése	Testvérvárosi-, határmenti kapcsolatok, kulturális kapcsolatok erősítése zöld értelemben is, közös rendezvények	Fenntarthatóságot ösztönző helyi költségvetés- és adópolitika	Biológiai sokféleség, földtani értékek megőrzése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Közös rendezvények, konferenciák szervezése a turizmus-szervezők és természetvédők részére; „Utazás” kiállításon résztvevő megyei szervezetek támogatása	Testvérvárosi és határmenti kapcsolatok bővítése környezet- és természetvédelmi vonatkozásokkal	Az önkormányzatok ökológiai szemléletű finanszírozási gyakorlatainak szintézise; A helyi, megyei és állami Környezetvédelmi Alapok kezelési gyakorlatának alapulvételével javaslatok kidolgozása, ajánlások megfogalmazása	A védett növény- és állatfajok, társulások fenntartását szolgáló kezelési tervek kidolgozása, ökológiai szemléletű tájgazdálkodás, egyedi tájértékek megőrzése Veszélyeztető tényezők feltárása
	Közös adatbázisok létrehozása, fenntarthatóság	Zöld szervezetek bevonása az interregionális kapcsolatokba	A ciklusra szóló gazdasági programok környezet- és természetvédelmi vonatkozásainak közkinccsé tétele (elemzések, kiadványok, konferenciák)	
	Védett területek turisztikai terhelhetőségének vizsgálata és ez alapján az optimális turisztikai szolgáltatások meghatározása	A hagyományos testvérvárosi kapcsolatok „zöldítése”, jó külföldi példák átvétele	A védett területeken gazdálkodók bevonása a természet- és tájvédelembe	

Középtávú célpiramis				
célok	Natúrparkok kialakítása a Bakonyalján és a Gerecsében, történeti kertek, arborétumok, kastélyparkok helyreállítása	Információs rendszerek, látogatóközpontok a megye több pontján, kiemelten a Duna-kanyarban és a meglévő ill. tervezett natúrparkokban	Környezet- és természetvédelmi konferenciák szervezése és hasonló külföldi rendezvényeken, találkozókra történő aktív részvétel	Folyamatos kapcsolat a védett területeken gazdálkodókkal és egyéb környezethasználókkal, a nagyvállalatok képviselőivel
célok eléréséhez szükséges műveletek	A térségben közelmúltban megalakított Vértesi és Sokorói Natúrparkok követendő példáinak átvétele	A természetvédelem minőségi fejlesztése (infotechnológia, eszközpark, látogatóbarát fejlesztések)	A zöld konferenciákat, rendezvényeket szervezők részére támogatási alap létrehozása	A védett területeken gazdálkodók regiszterének összeállítása, a tájfenntartó tevékenységet ösztönző alapok elősegítése
	A natúrparkok elkészült megvalósíthatósági tanulmányai alapján kistérségi és regionális források megteremtése a Bakonyalja és a Gerecse natúrparkjai számára	A spontán érdeklődés helyett fokozatosan irányítottá tenni a védett területek forgalmát (turista-utak, tanösvények, parkolók)	Környezet- és természetvédő szervezetek Országos Találkozójának (OT) megszervezése megyei helyszínen (Tata, Esztergom)	A nagy környezethasználók azonosítása, zöld gyakorlatuk megismerése és a termelés fenntarthatóságának elősegítése
	A natúrparkok megalakítását, működtetését felvállaló munkaszervezetek, egyesületek foglalkoztatási támogatása	Információs táblarendszerek létrehozása a megye minél több pontján, látogatóközpontok létrehozása a kiemelt helyszíneken, oktatási szerepük elősegítése		„Nyitott kapuk” kezdeményezés széles körű gyakorlatának kialakítása
	Természeti és műemléki védettség alatt egyaránt álló gyűjteményes			

	növénykertek, történeti kertek megőrzése, helyreállítása			
--	--	--	--	--

Források, finanszírozás:

Az intézkedések egy része a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) „Természeti értékeink jó kezelése” prioritási tengelyéhez illeszkedik, míg a tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő komplex rehabilitációját a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program IV. prioritási tengelye („Helyi és térségi környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztés”) tartalmazza. A megvalósításhoz a KD ROP 2007-2008. évi akcióterve jelentős forrásokat biztosít. Az intézkedések másik része az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv 3.2. intézkedéscsoportjához („A környezet és a vidék állapotának javítása”) illeszkedik.

Rövid távú célok			
Turizmus szervezők számára promóciós anyagok, ismertető készítése ~ 50 M Ft		Testvérvárosi-, határmenti kapcsolatok, kulturális kapcsolatok erősítése zöld értelemben is, közös rendezvények ~ 20 M Ft	Fenntarthatóságot ösztönző helyi költségvetés- és adópolitika ~ 15 M Ft
Középtávú célok			
Natúrparkok kialakítása a Bakonyalján és a Gerecsében ~200 M Ft	Információs rendszerek, látogatóközpontok a megye több pontján, kiemelten a Duna-kanyarban és a meglévő ill. tervezett natúrparkokban ~ 200 M Ft	Környezet- és természetvédelmi konferenciák szervezése és hasonló külföldi rendezvényeken, találkozókön történő aktív részvétel ~ 30 M Ft	Folyamatos kapcsolat a védett területeken gazdálkodókkal és egyéb környezethasználókkal, a nagyvállalatok képviselőivel ~ 25 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, valamint a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Kuny Domokos Megyei Múzeum szakmai útmutatásai alapján összefogja az intézkedésben érintett önkormányzatokat, többcélú kistérségi társulásokat, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a legnagyobb védett természeti területeket kezelő Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, a számos helyi jelentőségű védett természeti érték gazdjaként nyilvántartott önkormányzatok, továbbá a natúrparkok kialakításában érdekelt kistérségi társulások, civil szervezetek (kiemelten a Pro Vértes Közalapítvány, Természetes Életmód Alapítvány, Által-ér Szövetség, a Bakonyalja Környezetvédelmi és Turisztikai Egyesület, Magyar Madártani Egyesület, Zöld Sziget Kör, MTESZ) és a jelentős kiterjedésű védett víztestet kezelő Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság vehet részt. Fontos szerep hárulhat a Területi Vízgazdálkodási Tanácsra, valamint a várhatóan megalakuló vízgyűjtő gazdálkodási tanácsokra is.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Turizmus-szervezők, zöld szolgáltatásokat nyújtók
- Civil szervezetek, natúrpark(ok)
- Turisztikai szolgáltatók, vállalkozások
- Védett természeti területeken gazdálkodók

- Oktatási intézmények, kulturális egyesületek
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
- ÉDU KöTeVi Felügyelőség,
- Megyei Földművelésügyi Hivatal, Állami Erdészeti Szolgálat

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Törekedni kell arra, hogy befektetések támogatásakor a térség települései tartsák szem előtt a táj- és természetvédelmi szempontokat (pl.: védett természeti területek beépítésének megakadályozása, barnamezős, kevésbé környezetszennyező, illetve környezetbarát beruházások ösztönzése).

Ki kell alakítani a helyes arányt a befektetés-ösztönző intézkedések, beruházások valamint a természeti-táji örökség megőrzését szolgáló támogatások között. A növekvő foglalkoztatottság és életszínvonal a környezettel szemben is növekvő elvárásokat indukál, amelynek kielégítéséhez igényesen fenntartott természeti területek, látogatóközpontok, egyéb rekreációs-turisztikai területek szükségesek. A gazdaságnövekedést környezeti értelemben is fenntarthatóvá kell tenni, ehhez ki kell alakítani a natúrparkok és mintagazdaságok rendszerét. Az igényes környezet a környezetkultúra fejlődését is eredményezi, amely újabb igényeket támaszt a környezeti neveléssel, szemléletformálással szemben is. Törekedni kell arra, hogy a befektetés-ösztönzés kedvezményezettjei és haszonélvezői mellett a természet is esélyt kapjon a fennmaradásra.

Indikátorok:

- Az intézkedések révén 2010-re létrejöhet a Bakonyalja Natúrpark és a Gerecsei Natúrpark, amely a turizmusban érdekelt szervezetekkel együttműködve és a testvérvárosi, interregionális együttműködések révén további jó külföldi példákra alapozva új lendületet adhat a természet- és tájvédelem minőségi fejlesztésének.
- Ismertté válnak a kritikus, érzékeny helyszínek, irányítottá válik a turizmus, illetve a gazdálkodás is.
- 2010-re 2-3 látogatóközpont készülhet el a legexponáltabb helyszíneken (Tata, Esztergom, Komárom, Tatabánya, Kisdér), információs rendszer, táblarendszer és tanösvény azonban akár 10-15 helyszínen is.
- A minőségi természetvédelem létrehozásának garanciáját egy újfajta finanszírozási rendszer teremtheti meg, amelyhez nemcsak az önkormányzati gazdálkodási gyakorlatot szükséges módosítani, hanem be kell vonni a védett területeken gazdálkodókat, turizmusban érdekelteket is.
- Védelemre érdemes és védelem alá helyezett természeti területek száma, kiterjedése (éves, felmérés)

Monitoring rendszer:

A természet- és tájvédelem főbb adatai (érzékenység, látogathatóság, szervezés, kezelők, stb.) be kell, hogy épüljenek a TOURINFORM irodák adatbázisába is. A természeti értékekről és a környezethasználatról fellelhető, jelenleg meglehetősen szétforgácsolt és sokszintű (állami szerveknél, megyei múzeumi szervezetnél, önkormányzatoknál és civil szervezeteknél fellelhető) adatok egységes rendszerbe foglalása várhatóan még sokáig nem lehetséges, de az erre törekvés jegyében a pályázók részére előírás kell legyen (különösen a védett területeken, NATURA 2000-es területeken) a megfelelő adatbázisok igénybevétele és a monitoring rendszerhez való hozzájárulás.

2.3. Hátrányos helyzetű térségek; aprófalvak, tanyak, puszták, majorságok fejlesztése

Rövid- és középtávú célpiramis			
célok	A mezőgazdasági jelleg megőrzése	Új típusú lakó és üdülőfunkciók megteremtése	Az elérhetőség és az életfeltételek javítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Birtok és üzemi viszonyok rendezése	A tanyak, puszták, majorságok területén az ökoturizmus, egészségturizmus, stb. rekreációs tevékenységek megteremtése, az idegenforgalmi vállalkozások támogatásával.	Infrastruktúra fejlesztés az elektromos közműpótló megoldások –alternatív energiaforrások- illetve önálló rendszerek „ökoház” kialakításának ösztönzése
	A tanyak, puszták, majorságok ingatlanpiacának átláthatóvá, szabályozottá tétele	Az értékes egyedi kultúrtáji értékek megőrzése fenntartása	Vízpótlási és vízviszatarítási integrált fejlesztések, a külterületi, elsősorban telep-és lakóhelyhez kötött környezeti szennyező források feltárása, és felszámolása
	A tájgazdálkodásra, a piacképes biogazdálkodásra és a megújuló alapanyagok feldolgozására és helyben értékké történő alakítására alapozott kisipari tevékenység feltámasztása	.	Az információs technológiák alkalmazásával a távmunkába való bekapcsolódás feltételeinek biztosítása Az idősödő, rászoruló lakosság szociális és egészségügyi ellátásának fejlesztése. Falu- és tanyagondnoki szolgáltatás, indokolt esetben a belterületre költözés támogatása A közbiztonság megteremtése, hosszú ideje üresen álló létesítmények önkormányzati birtokba vétele és rehabilitációja.

Források, finanszírozás:

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégia keretében az *életminőség javítása a vidéki területeken és a gazdasági diverzifikáció elősegítése prioritási tengely* alá besorolható intézkedésekre, valamint a LEADER program irányoz elő forrásokat. A szociális ágazat és a régiók között az uniós egyeztetések során létrejött elhatárolások folytán szociális és gyermekjóléti alapellátásokat, a napközbeni ellátásokkal együtt a regionális operatív programok támogatnak, míg a bentlakásos intézményekre a TIOP-ból lehet pályázni. Az ÚMVST hangsúlyozottan nem támogat kötelezően ellátandó önkormányzati feladatokat, azonban a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás a Vidékfejlesztési Program kereteiből támogatható. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célpiramis		
A mezőgazdasági jelleg megőrzése, tervezési feladatok Földhivatali rendezések ~ 50 M Ft	Új típusú lakó és üdülőfunkciók megteremtése előkészítés ~ 50 M Ft	Az elérhetőség és az életfeltételek javítása tervezés-előkészítés ~ 100 M Ft
Középtávú célpiramis		
A mezőgazdasági jelleg megőrzése, földhivatali rendezések ~ 200 M Ft	Új típusú lakó és üdülőfunkciók megteremtése ~ 300 M Ft	Az elérhetőség és az életfeltételek javítása ~ 500 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a kistérségi társulások és az önkormányzatok vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

Az intézkedés megvalósításának a menedzselésért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában a közreműködők köre a beruházás tárgyától függ, lehetnek az önkormányzatok, a kistérségi társulások, a gazdaságfejlesztő szervezetek.

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Amennyiben rendeződnek a birtok és üzemi viszonyok a tanyák, puszták, majorságok körüli életképes méretű földterület, versenyképes mezőgazdasági üzem, családi farm gazdaságok jöhetnek létre. A mezőgazdaság fejlesztése, a biogazdálkodás, a kisipari tevékenység feléléstése a helyben maradásra ösztönzi a lakókat.

A tanyák ingatlanpiacának átláthatóvá, és szabályozottá tétele a tanyatulajdonosok támogatása az értékesítésben az áttelepülés illetve betelepülés esélyeit növeli. Azok az idős és beteg lakosok, akik belterületbe költöznének, támogatással megtehessek ezt. Az üresen maradt ingatlanok a rekreációs turizmus fejlesztésének alapjai lehetnek.

Indikátorok:

A környezeti károk csökkenése a megmaradó öko- és biogazdálkodással. A kulturális értékek megmaradnak. A vidéki turizmus fejlődik, hazai területen a foglalkoztatottság növekszik.

2.4. Településfejlesztés, települési környezetvédelem

Rövid távú célpiramis					
célok	Településfejlesztés és tervezése	Víz Keretirányelv érvényre juttatása	Hulladékgazdálkodás korszerűsítése, Légszennyezés mérséklése	Zajártalom csökkentése	
célok eléréséhez szükséges műveletek	Integrált városfejlesztési ill. falumegújítási stratégiák elkészítése a természet- és tájvédelmi szempontok érvényre juttatásával	A vizek 2015-re elérendő jó ökológiai állapota megyei vonatkozású kritériumrendszerének meghatározása	Települési szilárd és folyékony hulladék közszolgáltatás korszerűsítése Környezettudatos szemlélet terjesztése	A koncentrált zajszennyező források (ipari üzemek, bizonyos szolgáltatások) visszaszorítása településrendezési eszközökkel	
	Település-megújítási akció-területekre fókuszáló tervezés; Egyedi vízellátású települések egészséges ivóvízzel történő ellátása	Tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő komplex rehabilitációja	Városi fűtőművek technológiai korszerűsítése, légszennyező hatásának mérséklése	Közlekedési eredetű zajszennyezés visszaszorítása forgalomtechnikai módszerekkel	
	Tervekkel rendelkező település-megújítási akcióterületek rehabilitációja	Szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötési arány további emelése	Közlekedési eredetű levegőszennyezés mérséklése forgalomtechnikai módszerekkel	Több szintű védő fásítások	
Középtávú célpiramis					
célok	Településfejlesztés és tervezése	Vizes élőhelyek és vízgyűjtők komplex rehabilitációja	Légszennyezés mérséklése	Zajártalom csökkentése	Regionális hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Település-megújítási akció-területekre fókuszáló tervezés	Szennyvíztisztító telepek további korszerűsítése, csatornára kötési arány jelentős emelése	Közlekedési eredetű levegőszennyezést csökkentő elkerülő utak kialakítása	Közlekedési eredetű zajszennyezést csökkentő elkerülő utak kialakítása	Az uniós pályázatok függvényében megtervezett rekultivációk, hulladékudvarok, átrakók és komposztálók megvalósítása

	Tervekkel rendelkező település-megújítási akcióterületek rehabilitációja	Ökológiai szemléletű tó- és folyógazdálkodás kialakítása	Oroszlányi Erőmű további blokkjainak biomassza alapú átállítása		Hulladékok energetikai célú hasznosítása
	A környezettudatos szemlélet elterjesztése és a szükséges intézményrendszer kiépítése és támogatása	Karszt-, réteg- és talajvizek mennyiségi és minőségi védelme			Talajvédelem, a termőtalajok mennyiségi és minőségi károsodását okozó területfelhasználási gyakorlat visszaszorítása (pl. barnamezős beruházásokkal)

A **felszíni és felszín alatti vizek védelme** érdekében Komárom-Esztergom megyének meg kell őriznie a szennyvíztisztítás tekintetében elért, a régióban kiemelkedő eredményeit. A lakossági szennyvízelvezetés 2003-ra elért 85,9 %-os mértékét középtávon mintegy 95%-osra szükséges növelni, de ennél még látványosabb fejlődés szükséges a rákötési arány tekintetében. Mindezt elsősorban a megye alatt húzódó kiterjedt karszt területek, a Duna és a tatai Öreg-tó védelme érdekében. A településfejlesztés minden lehetséges eszközét meg kell ragadni annak érdekében, hogy a még mindig nagy számú pontszerű és diffúz vízszennyező forrás felszámolásra kerüljön és minden keletkező szennyvíz korszerű tisztítási technológia alkalmazásával kerüljön kezelésre.

Levegőtisztaság- és zajvédelem tekintetében a Bokodi Erőmű kéntelenítőjének elmúlt években történt üzembehelyezésével ugyan jelentős mértékben csökkent Komárom-Esztergom megye kéndioxid kibocsátása, de az SO₂ koncentrációja továbbra is magasnak tekinthető, az NO₂ emelkedő tendenciát mutat, az üledő és szálló por immissziója pedig több helyütt határérték feletti. Mindezek azt mutatják, hogy a levegőtisztaság-védelem területén továbbra is számos intézkedés szükséges. Az erőművek és városi fűtőművek környezetterhelésének csökkentése mellett különösen a közlekedési eredetű terheléseket szükséges mérsékelni. Ebből adódóan számos összefüggés van a szintén főként közlekedési eredetű zajszennyezés mérséklésének módozataival. Ez elsősorban az M1 autópálya, az 1-es, 10-es és 81-es főközlekedési utak, valamint a Budapest – Hegyeshalom vasúti fővonal menti települések vonatkozásában igényel intézkedéseket.

A 15/2003 (XI.7.) KvVm rendelettel elfogadott regionális **hulladékgazdálkodási** terv Komárom-Esztergom megye viszonylatában is számos intézkedést határoz meg, így elsődleges feladat ezek végrehajtása. Településfejlesztési eszközökkel is segíteni kell a szelektív hulladékgyűjtés további fejlesztésének folyamatát (gyűjtőszigetek kijelölése, hulladékudvarok és zöldhulladék kezelő telephelyek, komposztálók kijelölésével). Az AVE Tatabánya és az OTTO Oroszlány Rt. szakmai irányításával és több környező megyére kiterjedően (így Komárom-Esztergom megyét is csaknem 100%-ban lefedve) létrejött hulladékgazdálkodási társulások (Duna-Vértes köze, Közép-Duna Vidéke) révén a közeljövőben számos probléma kerülhet orvosolásra (egykori lerakók rekultivációja, szelektív hulladékgyűjtés kiteljesítése, energetikai célú hasznosítás stb.).

Források, finanszírozás:

A Közép-dunántúli Regionális Operatív Program 3. és 4. prioritásainak (*Fenntartható településfejlesztés, Helyi és térségi környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztés*) intézkedései jelentős forrásokat irányoznak elő.

Támogatást lehet még szerezni a Társadalmi Infrastruktúra Operatív program, valamint a Leader program keretében.

Az intézkedések egy része a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) több prioritási tengelyéhez illeszkedik, míg a tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő komplex rehabilitációját a Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program IV. prioritási tengelyének („Helyi és térségi

kohéziót segítő infrastrukturális fejlesztések”) 4.5. beavatkozási területe – Környezeti értékek védelme, környezetbiztonság növelése – tartalmazza. A megvalósításhoz a KD ROP 2007-2008. évi akcióterve jelentős forrásokat biztosít. Az intézkedések másik része az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv 3.2. intézkedéscsoportjához („A környezet és a vidék állapotának javítása”) illeszkedik.

A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok				
Településfejlesztés és tervezése ~ 8 400 M Ft		Víz Keretirányelv érvényre juttatása ~ 5 000 M Ft	Légszennyezés mérséklése ~ 3 000 M Ft	Zajártalom csökkentése ~ 2 000 M Ft
Középtávú célok				
Településfejlesztés és tervezése 21 000 M Ft	Vizes élőhelyek és vízgyűjtők komplex rehabilitációja 3 000 M Ft	Légszennyezés mérséklése 20 000 M Ft	Zajártalom csökkentése 2 000 M Ft	Regionális hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása 20 000 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, valamint a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság szakmai útmutatásai alapján összefogja az intézkedésben érintett önkormányzatokat, többcélú kistérségi társulásokat, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. A Víz Keret Irányelv előírásai szerint 2015 fontos sarokpont a vizek jó ökológiai állapotának elérésében, ehhez a Területi Vízgazdálkodási Tanács Albizottsága nyújthat koordinatív segítséget. Kiemelt figyelem irányul a Duna-völgyre, valamint a jelentősebb mellékvízfolyásokra (Concói, Által-ér, Kenyérmezei-patak, stb.). A Közép-Dunántúli Régió vonatkozásában kiemelt szereppel bíró Által-ér vízgyűjtő és Tatai Öreg-tó rehabilitációját megfelelő konzorciális összefogással el kell végezni. A vizes élőhelyek rehabilitációját főként a Ramsari, a Natura 2000-es és Érzékeny Természeti Területeken (Gerecse-Pilis köze, Által-ér völgye), valamint a jelentősebb vízfolyások, tavak mentén kell elősegíteni. A karsztvízkinccs védelme és hasznosítása elsősorban a Tatai-medencében aktuális.

A nagy volumenű útberuházások kérdésében alapvetően kormányzati döntés szükséges, de az érintett településeknek, kistérségi társulásoknak továbbra is jelentős kezdeményező szerepük van.

A regionális vonatkozású hulladékgazdálkodási projektek ügyében uniós pályázatok vannak folyamatban, megvalósításukra elsősorban pályázati siker esetén kerülhet sor, a közszolgáltatók koordinálásával.

Az intézkedés megvalósításában résztvevő további szervezetek: Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács és Településfejlesztési munkacsoportja, önkormányzatok; az állami és a megyei főépítész, a települési főépítészek, KÖH és a helyi építészeti értékvédelem szereplői, vállalkozók érdekképviselői szervei, kamarái; építész és mérnöki kamara.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- NFÜ, Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács és Településfejlesztési munkacsoportja
- Kiemelt Térségi Tanácsok (Dunakanyar, Velencei-tó – Vértes, Szigetköz)

- Önkormányzatok, Kistérségi társulások
- Civil szervezetek, Által-ér Szövetség, natúrpark(ok)
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, ÉDU KöTeVi Felügyelőség, ÉDU KöVIZIG, Vízitársulatok, Területi Vízgazdálkodási Tanács, Északdunántúli Vízmű ZRt
- Állami Közútkezelő, AVE, OTTO ZRt
- Állami és a megyei főépítész, a települési főépítészek
- KÖH és a helyi építészeti értékvédelem szereplői
- Településszépítő egyesületek, történelmi egyházak, kisebbségi önkormányzatok
- Vállalkozók érdekképviselői szervei, kamarái; építész és mérnöki kamara
- Lakóközösségek érdekképviselői szervei; lakásszövetkezetek és társasházak

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az intézkedések révén jelentős lépést tehetünk a megyei területfejlesztési koncepció egyik legfőbb céljának megvalósítása felé: a vonzó települési környezet kialakítására. A megye vizei 2015-re valóban jó ökológiai állapotba kerülhetnek, az elmúlt években látványosan letört légszennyezés még tovább mérséklődhet, a mind nagyobb problémát előidéző zajterhelés pedig érzékelhetően mérséklődhet az elkerülő utak megvalósításával. Az élhetőbb város és vidék érdekében, a környezeti problémák csökkentése érdekében számos településfejlesztési, területrendezési eszköz alkalmazása szükséges.

Az igényes környezet a környezetkultúra fejlődését is eredményezi, amely újabb igényeket támaszt a környezeti neveléssel, szemléletformálással szemben is.

A települések megújítása korszerű, környezetbarát technológiák alkalmazásával történik, az esetleg fellelhető szennyező- vagy egészségre ártalmas anyagok (pl. azbeszt) ártalmatlanítása javítja a környezet állapotát.

Az akcióterületek stratégiai tervek szerint történő megújítása a gazdasági szereplők bevonásán túl a gazdasági-fenntarthatósági (gazdaságossági) szemlélet alkalmazását is jelenti: elszigetelt presztízsberuházások helyett a települési struktúrába illeszkedő, versenyképes fejlesztések, fenntartható közösségi ill. üzleti szolgáltatások meghonosítása (vagy megőrzése) történik.

A település(rész)ek megújítása, a településfejlesztés során érintetté válnak a lakosság, a helyi társadalom különböző csoportjai; általános célkitűzés, hogy ne pusztá elszenvedői, hanem alakítói, véleményformálói is legyenek a lakóhelyüket érintő átalakításoknak, megújulásnak. E mellett sajátosan is figyelni kell a hátránnyal élők érdekeire a közterek, épületek átalakítása során; a helyi lakosság egyes csoportjainak szociális helyzetéből adódóan is szükséges az empátia.

Indikátorok:

Az intézkedések révén rövidtávon sor kerülhet a vizeket, levegőt, talajt érő káros hatásokat mérséklő kisebb beruházásokra illetve településrendezési beavatkozásokra, míg középtávon jelentős projektek valósulhatnak meg. A Víz Keret Irányelv elvárásait 2015-re teljesíteni kell és ennek érdekében már most ki kell alakítani az ezt szolgáló koordináló és együttműködő szervezeteket. A nagyobb vonalas beruházások megvalósulása esetén jelentős mértékben csökkenhet a fokozott zajártalomnak és légszennyezésnek kitett területeken élők aránya és számos frekvenciált terület más célú hasznosítására nyílhat lehetőség. A megyei erőművi vertikum jelentős lépéseket tehet a fenntarthatóság irányába és a klímavédelmi program teljesítése érdekében.

- A Víz Keretirányelv alapján meghatározott vízgyűjtőgazdálkodási akciótervek;
- Az egyes környezeti elemek (talaj, víz, levegő) terheltségi mutatóinak alakulása (évente, állami adatbázisok alapján);

- Települési zöldfelületek aránya (éves, KSH)
- Hasznosításra kerülő hulladékok aránya, volumene (éves, közszolgáltatók, KSH);
- Az ivóvizek ammónium és nitrit tartalmának csökkenése, a regionális ivóvízhálózatra kötött települések, külterületi lakott helyek (majorok, puszták) száma (évente, eredmény indikátor, KSH)
- A csak vízfogyasztási helyek (tisztítás nélkül szolgáltatott víz) aránya, mennyisége, szennyvízcsatorna-hálózatba bekötött lakások aránya; (évente, eredmény indikátor, KSH)
- Szennyvíztisztítás hatásfoka, kezelés fokozata (éves, közszolgáltatók, KSH)
- Elkészült integrált városfejlesztési ill. falumegújítási stratégiák, tervek száma (évente, eredmény indikátor, saját felmérés)
- Rehabilitált területek száma, mérete (évente, eredmény indikátor, felmérés)

Monitoring rendszer:

Az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség víz- és levegőminőségi monitoringrendszere keretében gyűjtött adatok a felszíni és felszín alatti vizek állapotáról és a levegőkörnyezetről egzakt képet nyújtanak.

2.5. Tájrehabilitáció, a nehézipari múlt tájsebeinek felszámolása

Rövid távú célpiramis			
célok	A gazdaság, a turizmusfejlesztés és a természetvédelem céljainak összehangolásával a természeti értékek helyreállításának pontos meghatározása	A víz, levegő és talajszennyezés megállítása érdekében a környezetkárosítás megszüntetése	Rehabilitációs ütemterv készítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Naprakész felmérés a nehézipari múlt tájsebeiről a környezet és természetkárosodás mértékéről.	Folyamatos monitoring alapján a környezeti károkozások figyelése és dokumentálása, a nyilvánosság hozzáféréseivel.	A tájsebek és károk ismeretében a kár mértékéről és veszélyességéről függően a gazdasági, turisztikai és természetvédelmi célok figyelembevételével a helyreállítások ütemezése.
	Az egyes tájsebek helyreállíthatóságánál alkalmazható technológiák meghatározása	A károk ismeretében a lehetséges rehabilitációs módszerek kiválasztása társadalmi egyeztetéssel.	Közérthető, tájékoztató kiadványok készítése a rekultivációs tervekről térségenként.
	A hasznosítás irányának meghatározása (pl. turisztikai, gazdasági, mezőgazdasági stb.), az ásványvagyron gazdálkodás stratégiájának kidolgozása a turisztikai, mezőgazdasági, vízgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi szempontokkal összhangban	Környezeti kárelhárítási terv készítése	A potenciális befektetők részére ösztönző rendszer kidolgozása.
Középtávú célpiramis			
célok	A nehézipari múlt tájsebeinek felszámolásával a karsztvízbázisok, a talaj, a levegő elszennyeződésének megakadályozása	Folyamatos együttműködés az önkormányzatok, gazdálkodó szervezetek, civil szervezetek, hatóságok között a tájrendezési feladatok megoldásában	Gazdaságfejlesztésben, turizmus fejlesztésben, idegenforgalomban érdekelt befektetők felkutatása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Felhagyott bányaterületek rehabilitációja <u>Bányagödrök</u> - Szénbányászat (Nagygyháza, Bajna) - Kő és murvabányák (Nyergesújfalu, Lábatlan, Csolnok, Epöl, Süttő, Bajna, Dorog, Vértesszőlős, Tatabánya, Tardos, Vértesszalna, Mátyásfalva) - Homok, kavics, agyag homok: Máriahalom, Tokod, Piliscsév, Baj, Dunaalmás, Csép, Tata, Császár		Kőbányák tájrendezése a hasznosítási lehetőségek feltárásával (pl. hegymászó paradicsom kialakítása a Gerecsében)

	- agyag: Neszmély, Tata, Kisdér - kavics: Bábolna, Ács, Naszály, Grébics, Bársonyos, Tata		
	Meddőhányók, zagytározók, pernyehányók tájrendezése, a másodlagos kiporzás megakadályozása (Álmásfüzitő, Lencsehegy, Dorog, Tatabánya, Tokod, Sárísáp, Csolnok, Mány, Oroszlány, Pusztavám, Bokod, Vértessomló)		

Források, finanszírozás:

A gazdaságfejlesztési Operatív Program, a Környezet és Energia Operatív Program, a Társadalmi infrastruktúra Operatív Program, a Közlekedési Operatív Program illetve a Regionális Operatív Program keretében előirányzott forrás.

A rövid, illetve a középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A gazdaság, a turizmus fejlesztés és a természetvédelem céljainak összehangolásával a természeti értékek helyreállításának pontos meghatározása ~150 M Ft	A víz, a levegő és a talajszennyezés megállítása érdekében a környezetkárosítás folyamatos figyelése ~ 200 M Ft	Rehabilitációs ütemterv készítése ~ 50 M Ft

Középtávú célok		
A nehézipari múlt tájsebeinek felszámolásával a karsztvízbázisok, a talaj és a levegő elszennyeződésének megakadályozása ~ 20 000 M Ft	Folyamatos együttműködés az önkormányzatok, a gazdálkodó szervezetek, civil szervezetek, hatóságok között a rekultivációs feladatok megoldásáról ~ 100 M Ft	A gazdaságfejlesztésben, a turizmus fejlesztésben, idegenforgalomban érdekelt befektetők felkutatása ~ 100 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés végrehajtásának irányítását a KEM Területfejlesztési Tanács végzi, összefogva a közreműködő szervezeteket, meghatározva az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában résztvevő szervezetek: önkormányzatok, hatóságok, kamarák, Vértesi Erőmű Zrt, gazdálkodó szervezetek, erdőgazdaságok, természetvédelmi és környezetvédelmi szervezetek, kistérségek, önkormányzati szövetségek, Által-ér Szövetség.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Által-ér Szövetség
- Roncsolt területek tulajdonosai
- Veszprémi Bányakapitányság
- Kamarák
- Civil szervezetek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az érintett térségek vonzereje megnövekszik a tervezett beruházások hatására, mivel megszűnnek az eddigi környezetkárosító, veszélyeztető hatások. A tervszerű, átgondolt rehabilitáció eredményeként nő a megye természeti értéke, ennek hatására fellendül a turizmus, idegenforgalom. A fellendülő kereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások új munkaerőt igényelnek, ezáltal javul a foglalkoztatottság, ami különösen a városoktól távolabb eső térségekben fontos szempont. Az élhető, egészséges környezet népességvonzó, megtartó hatása már középtávon is érvényesül.

A környezetkárosítás veszélyeztetettségének megszűnésével nő az emberek biztonságérzete, javul az életminőség.

Indikátorok:

- Az intézkedés hatására rekultivált tájsebek, területek száma (évente, eredmény indikátor, saját felmérés ill. illetékes szervek)
- A környezeti mutatók javulása, (évente, hatás indikátor, KSH)
- Az idegenforgalmi hasznosítások száma, értéke (évente, eredmény indikátor, saját felmérés ill. KSH)
- A vendégszám emelkedése (évente, hatás indikátor, KSH)
- A turisztikai programok számának gyarapodása (évente, hatás indikátor, szakmai szervezetek felmérése ill. KSH)
- A létrejött új munkahelyek száma. (évente, hatás indikátor, KSH)

2.6. Korszerű környezetbarát technológiák ösztönzése az ipari, illetve szolgáltató szektorban

Rövid távú célpiramis			
célok	A gazdaságfejlesztési célokkal összehangoltan az elvárt környezetvédelmi célok meghatározása	A környezetbarát technológiák alkalmazási lehetőségeinek feltárása, a különböző ipari és szolgáltatási területeken	Hiteles, gyors információ áramlás biztosítása a korszerű, környezetbarát technológiák ösztönzése céljából
célok eléréséhez szükséges műveletek	A célok összehangolása a támogatandó és a kerülendő technológiák meghatározása	A leginkább környezetszennyező gazdálkodó szervezetek és technológiák számbavétele valamint annak kimutatása, hogy hol válthatók ki a meglévők korszerűbbre és a környezetet kevésbé veszélyeztetőkre	Pontos adatbázis a környezetszennyezések mértékéről, valamint a technológia transzfert elősegítő szervezetekről, információs adatbázis készítése
	Az új befektetők kiválasztásánál a környezetbarát technológia alkalmazása alapvető feltételként való előírása	Az elvárt paraméterek pontos meghatározása, a beruházás helyszínétől függően	A környezetvédelmi elvárások egzakt publikálása a potenciális befektetők felé
		az ásványvagyon gazdálkodás stratégiájának kidolgozása a turisztikai, mezőgazdasági, vízgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi szempontokkal összhangban	Promóciós anyagok, ismertető készítése, publikálása, a megfelelő image kialakítása
Középtávú célpiramis			
célok	Harmonikus és ésszerű viszony alakuljon ki a gazdaság és a környezet igénybevétele között	Folyamatos, állandó kapcsolat a gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok, civil szervezetek között a környezetbarát technológiák ösztönzése érdekében	A környezettudatos gazdálkodás elvének terjesztése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Valós ösztönző rendszer kidolgozása mind a vállalkozói, mind a szolgáltatói, mind pedig a lakosság számára a környezetbarát technológiák alkalmazására	Állandó egyeztetés az önkormányzatok, gazdálkodó szervezetek, hatóságok, civil szervezetek között a környezetbarát technológiák kiválasztása érdekében	Reális jövőképek kidolgozása és propagálása valamint a veszélyek megismertetése
	Pályázati lehetőségek, adókedvezmények feltérképezése, kidolgozása	A technológiai transzferrel foglalkozó szervezetek, hídképző szervezetek támogatása	Az iskolai nevelés, konferenciák, ismeretterjesztő anyagok révén a környezettudatos szemlélet terjesztése

Források, finanszírozás:

A célok megvalósításához forrásul szolgálhat a Gazdaságfejlesztési Operatív Program, a Közlekedési Operatív Program, a Környezet és Energia Operatív Program illetve a Regionális Operatív Program keretében előirányzott forrás. A rövid illetve a középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A gazdaságfejlesztési célokkal összehangoltan az elvárt környezetvédelmi célok meghatározása ~ 5 M Ft	A környezetbarát technológiák alkalmazási lehetőségeinek feltárása a különböző ipari és szolgáltatási területeken ~ 280 M Ft	Hiteles, gyors információ áramlás biztosítása a korszerű, környezetbarát technológiák ösztönzése céljából ~ 100 M Ft
Középtávú célok		
Harmonikus és ésszerű viszony alakuljon ki a gazdaság és a környezet között ~ 150 M Ft	Folyamatos, állandó kapcsolat a gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok, civil szervezetek között a környezetbarát technológiák ösztönzése érdekében ~ 50 M Ft	A környezettudatos gazdálkodás, életmód elvének terjesztése ~ 100 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának irányítását a KEM Területfejlesztési Tanács végzi, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást és meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a megye gazdálkodó szervezetei, önkormányzatai, intézményei, a KEM Kereskedelmi és Iparkamara, a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és a környezetvédelemben érdekelt civil szervezetek vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok
- Befektetés ösztönzéssel, gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek
- Kamarák
- Környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A korszerű, környezetbarát technológiák alkalmazásának ösztönzésével harmonikusabb viszony alakulhat ki a gazdaság és a környezet között. Ennek eredményeképp csökken a környezet igénybevétele, esetenként javul a termelés hatékonysága a korszerűsítés révén, csökken az egységnyi termékre felhasznált energia mennyisége stb. Ugyanakkor korszerű ipar települ, melynek révén nő a lakosság foglalkoztatása, nem csökken a népesség, a vonzó, egészséges környezet a megyét is vonzóvá teszi.

A vonzó környezet, pozitív hatással bír a lakosság szempontjából, növeli az emberek elégedettségét. A környezettudatos életmód egyre inkább általánossá válik a társadalom minden szereplője számára. Ennek kialakításában nagy szerepet kell, hogy vállaljanak az oktatási intézmények, a civil szervezetek, az önkormányzatok és maga az állam is.

Indikátorok:

- Az intézkedés hatására környezetbarát technológiát alkalmazó gazdálkodó szervezetek száma, ezek termelési volumene (évente, eredmény indikátor, nyomon követés)
- A környezetkárosító hatás csökkenése (évente, hatás indikátor, illetékes szervek ill. KSH)
- Az energiafelhasználás csökkenése (évente, hatás indikátor, nyomon követés)

Monitoring rendszer:

A levegő, víz, talaj terhelési értékeket a gazdálkodó szervezeteknek folyamatosan mérni és dokumentálni kell, melyet részben az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, részben az ÁNTSZ ellenőriz. Ezen adatok alapján a kibocsátott környezetterhelő anyagok mennyisége nyomon követhető.

E mellett már működik a KIR, a környezetvédelmi információs rendszer, illetve elindul az EMIR, az Egységes Monitoring Információs Rendszer is.

2.7. A hatékonyabb energiagazdálkodás ösztönzése az önkormányzati, a vállalkozói és a lakossági területen

Rövid távú célpiramis			
célok	Az önkormányzati ingatlanvagyon energetikai auditjának elvégzése	A rendezési tervek készítésében az energetikai szempontokat figyelembe kell venni.	Energiahatékonysági mintaprojektek megvalósulásának elősegítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Folyamatos kapcsolat az érintettekkel, potenciális kedvezményezettekkel	Megújulókat és a távhőt ösztönző helyi adópolitikák	Potenciális befektetők számára promóciós anyagok , ismertető készítése, publikálása (
		Szakmai vitafórumok, konzultációk a döntéshozók és a energetikával foglalkozó reál ágazati szakemberek között	Környezetterhelési díj mértéke és arányainak felvétele a hatékonyságnövelése érdekében
			Megújuló villamos energia kötelező átvétele

Középtávú célpiramis				
célok	Energetikai szempontból rossz minőségű lakó- és önkormányzati épületek felújítása	„Energiatudat” kialakítása; Az energiatakarékos szemléletmód folyamatos terjesztése	Kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő egységek kiépítése, fejlesztése	Települési, kistérségi és megyei energiastratégiák összeállítása, bevezetése; illetve elfogadtatása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Önkormányzati tulajdonban lévő, közüzemi szolgáltatásként működő távhő szolgáltatások átlátható, költséggarányos, árképzése.	Tanácsadó központok fejlesztése, ill. kialakítása az önkormányzatokkal és oktatási intézményekkel is együttműködésben.	Ipari Parkok bekapcsolása a távhőszolgáltatásba.	Pályázati lehetőségek biztosítása
			Az indokolt ráfordításokat elismerő és megfelelő jövedelmet biztosító, de a szolgáltató és a fogyasztó részéről is takarékosságra ösztönző tarifarendszer kialakítása és bevezetése, az ehhez szükséges műszaki feltételek biztosítása	

Források, finanszírozás:

A Környezet és Energia Operatív Program keretében a *hatékony energia-felhasználás prioritási tengely* alá besorolható intézkedésekre, valamint a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program *Fenntartható településfejlesztés, Helyi és térségi környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztés* megnevezésű prioritási tengelyekre jelentős forrásokat irányoz elő. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
Az önkormányzati ingatlanvagyon energetikai auditjának elvégzése ~ 75 M Ft	A rendezési tervek készítésében az energetikai szempontokat figyelembe kell venni ~ 40 M Ft	Energiahatékonysági mintaprojektek megvalósulásának elősegítése ~ 350 M Ft

Középtávú célok			
Energetikai szempontból rossz minőségű lakó- és önkormányzati épületek felújítása ~ 500 M Ft	„Energiatudat” kialakítása; Az energiatakarékos szemléletmód folyamatos terjesztése ~ 150 M Ft	Kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő egységek kiépítése, fejlesztése ~ 900 M Ft	Települési, kistérségi és megyei energiastratégiák összeállítása, bevezetése; illetve elfogadtatása. ~ 160 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a kamarák, érdekképviselők, civil szervezetek önkormányzatok, ESCO cégek továbbá az Energia Központ Kht, MTESZ – Energiatakarékossági és Innovációs Centrum vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Energetikai tanácsadással foglalkozó szervezetek és cégek
- Kamarák
- GKM,
- KvVM
- MTESZ Energiahatékonysági és Innovációs Centrum

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az energiatakarékos tudat kialakításának célja az energiával való takarékoság, de a környezetvédelmi szempontok érvényesítése mellett. Az energiahatékonyság terén az önkormányzati és lakossági tulajdonban lévő épületek hőszigetelési és fűtési rendszerei elavultak, a vállalkozói szféra ilyen szempontból kedvezőbb képet mutat. A fogyasztói szempontból helyes döntések meghozatala nem nélkülözheti a szigorúan szakmai alapon nyújtott segítséget. Az energiatakarékossági szemléletformálás - főként a tanuló ifjúság körében - hosszú távon hozza meg a kívánt eredményeket, az "energiatudat"-os életmód, az energia csak a felhasználó igényét, kényelmét szolgáló felhasználás formájában tud elterjedni. Az energiatudatosság formálásával, a pályázati források megfelelő felhasználásával elő kell segíteni a megkezdődött folyamatokat a fenti folyamatok elősegítése érdekében. A korszerű, környezetbarát technológiák alkalmazására, az energiahatékonyságra, amelyek a különböző gazdasági tevékenységek környezetre gyakorolt negatív hatásai csökkennek. A környezet minősége javul. Az energiahatékonysági intézkedések csökkentik a primer energia felhasználást és a környezetünket ért terheléseket. Az átlátható és takarékosra ösztönző energiahordozó árak és tarifarendszer, valamint a környezetvédelmi előírások is nagyon jelentősen hatnak a gazdasági szereplők energiagazdálkodására, a termelőkre, fogyasztókra, vállalatokra, önkormányzatokra és a lakossági szférára egyaránt. A növekvő energiaigényünket egyre nagyobb arányban kell az alternatív forrásokból fedezni, és az energetikai hatékonyság növelésével és racionalizálással a bruttó nemzeti termék egységére eső energiafelhasználást csökkenteni. A foglalkoztatottság növekedése, a javuló életszínvonal a társadalmi folyamatokra is kedvező hatással vannak. Törekedni kell azonban arra, hogy a megújuló és alternatív energiaforrások felhasználásának és a távhő használatának ösztönzése kedvezményezettjei és haszonélvezői igazságos módon és arányban részesüljenek a pozitív folyamatokból.

A fogyasztói szempontból helyes döntések meghozatala nem nélkülözheti a szigorúan szakmai alapon nyújtott segítséget. Az energiatakarékossági szemléletformálás - főként a tanuló ifjúság körében - hosszú távon hozza meg a kívánt eredményeket, az "energiatudat"-os életmód, az energia csak a felhasználó igényét, kényelmét szolgáló felhasználás formájában tud elterjedni.

A hagyományos városi lakóterületek épület- és lakásállományának felújítása, korszerűsítése és lepusztulásának megakadályozása a cél, mely kedvezően hat a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóságra, és az épített környezet megóvásán túl a korszerűsítések a környezeti terhelést is csökkentik. A felújítások, fejlesztések elsősorban komplex rehabilitációs programok segítségével valósulhatnak meg hatékonyan.

A lakhatási költségek csökkentése érdekében elengedhetetlen a korszerűtlen távfűtési rendszer korszerűsítése, energiahatékonyságának növelése

Indikátorok:

- Az intézkedés hatására megtakarított energiaegyenérték, valamint ennek GDP-re vetített értékének változása *(évente, hatás indikátor, nyomon követés ill. KSH)*
- A felvilágosítással elért lakossági és egyéb kontaktusok száma és intenzitása *(min. évente, eredmény indikátor, saját felmérés, nyomon követés)*
- Mintaprojektek belső megtérülési rátája. *(min. évente, hatás indikátor, nyomon követés)*

2.8. Vízgazdálkodás, katasztrófavédelem

Rövid távú célpiramis (vízgazdálkodás)			
célok	Víz Keretirányelv érvényre juttatása	Karsztvizek mennyiségi és minőségi védelme	A vízgazdálkodás szervezeti és finanszírozási hátterének erősítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	A vizek 2015-re elérendő jó ökológiai állapota megyei vonatkozású kritériumrendszerének meghatározása és annak megvalósítása	Műszaki védelem előkészítése és megteremtése a karsztforrások újrakadástól területein (főként Tatán, Dunaalmáson)	Vízgyűjtőgazdálkodási tanácsok és a VKI hatékony végrehajtásához szükséges szakmai koordinációk létrehozása
	A VKI gyakorlati végrehajtásához szükséges feladatok (monitoring is)	Szennyvíztisztítás és elvezetés fejlesztése főként a Kisbéri kistérségben	Határmenti kapcsolatok, műszaki együttműködések erősítése vízgazdálkodási értelemben is (közös beruházások, információs rendszerek)
	Települési csapadékvízvezető rendszerek kiépítése, fejlesztése	Bányászati, ipari és ivóvíz célú vízemelések integrált keretrendszerének meghatározása, mennyiségi és minőségi monitoring megteremtése	A tudományos, ismeretterjesztési és információtechnológiai kezdeményezések támogatása (monitoring rendszerek, Magyar Hidrológiai Társaság vándorgyűlései, konferenciák stb.)

Rövid távú célpiramis (katasztrófavédelem)			
célok	SEVESO II. irányelvek érvényesítése.	A megye mentő-tűzvédelmi helyzetének erősítése	Veszélyhelyzetekre történő reagálóképesség erősítése, kezelésük hatékonyságának növelése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Hatósági tevékenység végzése.	A tűzoltóságok és tűzoltó egyesületek személyi és tárgyi (technikai) feltételrendszerének folyamatos fejlesztése.	Az operatív tevékenységhez szükséges szakemberállomány biztosítása.
	Tervezési, lakosságfelkészítési tevékenység végzése.	Az EU normákhoz igazodó vonulási idő biztosítása.	A beavatkozásokhoz szükséges technikai feltételrendszer folyamatos biztosítása, illetve fejlesztése.

	Részleges és teljes védelmi tervgyakorlatok végrehajtása.	A hatósági, megelőzési tevékenység színvonalának emelése, a beavatkozó állomány képességeinek folyamatos fejlesztése.	Az állomány folyamatos képzése, gyakoroltatása.
--	---	---	---

Középtávú célpiramis (vízgazdálkodás)

célok	Dombvidéki felszíni vízelvezetés fejlesztése	Ár- és belvízvédelmi biztonság teljes körű megteremtése	Vizes élőhelyek és vízgyűjtők komplex rehabilitációja	Az ivóvízellátás fejlesztése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Hidrológiai észlelő és előrejelző rendszerek kiépítése illetve korszerűsítése a Concón és az Által-éren	Árvízvédelem a 2 dunai öblözetben	A Tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő komplex rehabilitációja	Külterületi majorok, puszták regionális ivóvízhálózatról történő ellátása
	Kistérségi felszíni vízrendezési programok	Dunai hajózás és átkelés feltételeinek javítása az ökológiai elvek szem előtt tartásával	Duna mellékágrendszerének rehabilitációja (Koppánymonostor, Szőny, Neszmély, Tát)	Parti szűrésű ivóvízbázisok védelme (potenciális szennyezőforrások kockázatainak csökkentése a Duna mentén)
	Mezőgazdasági vízrendezések, meliorációk felülvizsgálata	Belvízvédalom fejlesztése az ökológiai is indokolt kereteken belül	A vizes élőhelyeken történő fenntartható gazdálkodás elősegítése	A vízellátás környezeti és műszaki biztonságának fejlesztése, a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítása

Középtávú célpiramis (katasztrófavédelem)

célok	A polgári védelem feladatrendszerének korszerűsítése.	A lakosság riasztási, tájékoztatói, felkészítési rendszerének korszerűsítése.	Hatósági, szakhatósági tevékenység fokozása.	A közigazgatás átalakulásához, a kistérségekhez kapcsolódó szervezeti forma kialakítása.
célok eléréséhez szükséges műveletek	Jogszabályalkotási, harmonizációs tevékenység.	A lakosság riasztását szolgáló eszközök modernizációja (MOLARI rendszer)	Új hatósági jogkörök beépítése a működési rendbe (ADR)	A polgári védelmi irodák működési feltételeinek biztosítása.
	Polgári védelmi tervezési, kiképzési rendszer módosítása.	Lakossági tájékoztató kiadványok készítése, terjesztése.	Helyszíni ellenőrzések számának növelése.	A területi munka jellegének erősítése.
	Polgári védelmi szervezetek korszerűsítése, alkalmazási feltételeik biztosítása.	Tanulmányi felkészítésének folytatása.		

Források, finanszírozás:

Az intézkedések a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) „1. Egészséges, tiszta települések”, „2. Vizeink jó kezelése” és „3. Természeti értékeink jó kezelése” prioritási tengelyeihez illeszkednek, míg a tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő komplex rehabilitációját a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program IV. prioritási tengelye („Helyi és térségi környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztés”) tartalmazza. A megvalósításhoz a KD ROP 2007-2008. évi akcióterve jelentős forrásokat biztosít.

A SEVESO II. irányelvek érvényesítése, a katasztrófavédelem által végrehajtandó feladatok központi forrásból biztosított finanszírozás útján valósulnak meg. Jelenleg is zajlik az országban a veszélyes üzemek környezetében a Monitoring Lakossági riasztóeszközök telepítése és beüzemelése, az un. MOLARI rendszer kiépítése. Komárom-Esztergom megyében a beruházás Dorog térségében várhatóan 2008-ban kezdődik.

A részleges és teljes védelmi gyakorlatok megvalósítása nagyobb részt központi költségvetéstől (OKF által biztosított) kisebb részben önkormányzati finanszírozással történik.

A megye mentő tűzvédelmi helyzetének erősítése szinte kizárólagosan pályázati úton, a „Tűz elleni védekezésről, műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló” 1996. évi XXXI. tv.-ben

foglaltak alapján, a Biztosítók által befizetett un. 1 % - 2007. 01. 01-től 1,5 % - valósul meg. Ez az összeg országosan, éves szinten kb. 5 milliárd Ft.

A pályázó, tűzoltóságokat fenntartó önkormányzatoknak átlag 10-20 % önrészt kell vállalni, mely összecszerülésében egy gépjárműfecskendő tekintetében 16-18 millió Ft körüli összeget jelent.

Az önkéntes tűzoltóegyesületek technikai fejlesztése, működési feltételeinek javítása szintén pályázati úton, csak volumenében nagyságrendekkel kevesebb összegből valósulhat meg. Országosan kb. 160-180 millió Ft állt rendelkezésre az elmúlt években.

A veszélyhelyzetekre történő reagálóképesség erősítése, a hatékonyság növelése egyrészt tárgyi másrészt személyi oldalon igényel forrásokat, melyek részben finanszírozhatók a működési költségekből.

A fejlesztési források bevonása elengedhetetlen, viszont hasznosulásuk hosszabb távon is érezteti majd hatását.

Rövid távú célok (vízgazdálkodás)			
Víz Keretirányelv érvényre juttatása ~ 150 M Ft	Karsztvizek mennyiségi és minőségi védelme ~ 800 M Ft	A vízgazdálkodás szervezeti és finanszírozási hátterének erősítése ~ 80 M Ft	
Középtávú célok (vízgazdálkodás)			
Dombvidéki felszíni vízvezetés fejlesztése ~ 5 000 M Ft	Ár- és belvízvédelmi biztonság teljes körű megteremtése ~ 5 000 M Ft	Vizes élőhelyek és vízgyűjtők komplex rehabilitációja ~ 3 000 M Ft	Az ivóvízellátás fejlesztése ~ 600 M Ft

Rövid távú célok (katasztrófavédelem)			
SEVESO II. irányelvek érvényesítése.~ 6 M Ft	A megye mentő-tűzvédelmi helyzetének erősítése. ~ 400 M Ft	Veszélyhelyzetekre történő reagálóképesség erősítése, kezelésük hatékonyságának növelése ~ 8 M Ft	
Középtávú célok (katasztrófavédelem)			
A polgári védelem feladatrendszerének korszerűsítése ~ 12 M Ft	A lakosság riasztási, tájékoztatási, felkészítési rendszerének korszerűsítése ~ 30 Ft.	Hatósági, szakhatósági tevékenység színvonalának növelése ~ 2 M Ft	A közigazgatás átalakulásához, a kistérségekhez kapcsolódó szervezeti forma kialakítása ~ 100 M Ft.

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

A vízgazdálkodás folyamatos célkitűzés. A Víz Keret Irányelv előírásai szerint 2015 fontos sarokpont a vizek jó ökológiai állapotának elérésében.

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság a generál-felelős, mely a Területi Vízgazdálkodási Tanács Albizottsága közreműködésével összefogja az intézkedésben érintett vízgazdálkodókat, szolgáltatókat, önkormányzatokat, többcélú kistérségi társulásokat, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit.

Kiemelt figyelem irányul a Duna-völgyre, valamint a jelentősebb mellékvízfolyásokra (Concó, Által-ér, Kenyérmezei-patak, stb.). A Közép-dunántúli Régió vonatkozásában kiemelt szereppel bíró Által-ér vízgyűjtő és Tatai Öreg-tó rehabilitációját megfelelő konzorciális összefogással el kell végezni. A vizes élőhelyek rehabilitációját főként a Ramsari, a Natura 2000-es és Érzékeny Természeti Területeken (Gerecse-Pilis köze, Által-ér völgye), valamint a jelentősebb vízfolyások, tavak mentén kell elősegíteni. A karsztvízkincs hasznosítása elsősorban a Tatai-medencében aktuális.

Fontos szerep hárulhat a várhatóan közeljövőben megalakuló vízgyűjtő gazdálkodási tanácsokra is.

A katasztrófavédelemnél említett célok területi (megyei) szintű megvalósításának koordinálását a Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság hajtja végre, a vonatkozó jogszabályok és belső szabályozók betartásával, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság közvetlen irányítása mellett.

A katasztrófák megelőzése és az ellenük való védekezés nemzeti ügy, a védekezés egységes irányítása állami feladat. Fentiekre figyelemmel a végrehajtásban széleskörű együttműködés valósul meg a katasztrófavédelem, az önkormányzatok és rajtuk keresztül az állampolgárok, valamint a társszervek, együttműködők, a védelmi igazgatás érintett szintjei, illetve a gazdálkodó szervezetek részvételével. A rendőrség irányait is meghatározó, biztonsággal kapcsolatos fejlesztési irányai a „Biztonságot mindenhol, mindenkinek” című országos programban kerültek megfogalmazásra.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- ÉDU KöTeVi Felügyelőség, ÉDU KöVIZIG, Vízitársulatok, Területi Vízgazdálkodási Tanács, Észak-dunántúli Vízmű ZRt.
- Magyar Hidrológiai Társaság, VITUKI, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Által-ér Szövetség, civil szervezetek, natúrpark(ok)
- Hajózási és vízi-turizmus szolgáltatók, ökoturisztikai vállalkozások

- Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Tatabánya, Esztergom, Komárom Székhelyű Polgári Védelmi Kirendeltségek és irodáik.
- Hivatásos Önkormányzati, Önkéntes és Létesítményi Tűzoltóságok, Önkéntes Tűzoltó Egyesületek, Rendőrség
- Önkormányzatok
- Társszervek, együttműködők, speciális mentők, karitatív szervezetek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Törekedni kell arra, hogy a vízügyi beruházások, mederrendezések, tőrekonstruksiók a Víz Keret Irányelv és az ökológiai elvárások következetes szem előtt tartásával történjenek. A nagyvizek levezetése érdekében megfelelő mederkeresztszelvények biztosítandók, de ez ne történjék a természetvédelmi érdekek sérelmével. Felül kell vizsgálni az ártéri gazdálkodási formákat, mezőgazdasági területhasználatokat és meliorációkat. A vízgazdálkodás és vízminőség-védelem szempontjait egymást erősítő, szerves egységként kell érvényre juttatni. A térségi karsztvízháztartás regenerálódását és hasznosítását elősegítő beruházások előnyben részesítendőek. A természetes vizek turisztikai hasznosítása (pl. Duna, Öreg-tó, Palatinus-tó) tekintetében meg kell határozni a terhelhetőség szintjét, a fenntarthatóság elvárásait.

A környezetükkel szemben egyre nagyobb elvárásokat támasztó közösségek részéről egyre intenzívebb érdeklődés tapasztalható a vizek irányában. Ez különösen igaz a Duna mentére és az Által-ér völgyére, ahol a vízgyűjtő szintű civil összefogásnak komoly hagyományai vannak. Az Által-ér Szövetség és a hozzá hasonló civil szervezetek komoly szinterei lehetnek a VKI szellemiségének megfelelő érdekegyeztetésnek, ezért a közeljövőben létrehozandó vízgyűjtőgazdálkodási tanácsok munkájában megfelelő súllyal szükséges szerepeltetni. Ugyanígy fontosak lehetnek a Duna menti bilaterális kapcsolatok, interregionális együttműködések, amelyek révén Komárom-Esztergom megye még inkább összekötő kapocs lehet a Duna szlovák és magyar oldala között.

A biztonságot komplex módon tekintve megállapítható, hogy az állampolgárok biztonságérzete önmagán túlmutató tényező, jelentős befolyással bír a gazdaság és a társadalom működésének egészére. Minden olyan intézkedés, illetve tevékenység, amely ennek javítását célozza, elősegíti a társadalom normál működését, amely célként tekintve elsődleges. Fenti célok – amelyek természetsszerűleg nélkülözik a teljesség igényét – megvalósulások esetén javítják ezt a biztonságérzetet.

Indikátorok:

- A Víz Keretirányelv alapján meghatározott vízgyűjtőgazdálkodási tervek intézkedési tervei;
- Az ivóvizek ammónium és nitrit tartalmának csökkenése, a regionális ivóvízhálózatra kötött települések, külterületi lakott helyek (majorok, puszták) száma *(évente, eredmény indikátor, KSH)*
- A csak vízfogyasztási helyek (tisztítás nélkül szolgáltatott víz) aránya, mennyisége, szennyvízcsatorna-hálózatba bekötött lakások aránya *(évente, eredmény indikátor, KSH)*
- Megyében megalakult vízgyűjtőgazdálkodási tanácsok;
- Újrafakadó karsztforrások száma, összhozama,
- a veszélyeztetett településeken történő vízrendezési munkák volumene; *(évente, eredmény indikátor, nyomon követés)*
- VKI illetve együttműködési, ismeretterjesztési célú előadások, kiadványok, kezdeményezések száma *(évente, eredmény indikátor, saját felmérés)*

- A megye területén található tűzoltóságok száma, vonulási idejük csökkenése *(évente, eredmény indikátor, szakmai szervek, KSH)*
- Tűz és káresetek során elhalálozott, illetve megsérült állampolgárok száma, megsemmisült illetve attól megmentett érték aránya *(évente, hatás indikátor, szakmai szervek, KSH)*
- Megalakított polgári védelmi szervezetek száma, alkalmazási gyakoriságuk *(évente, eredmény indikátor, szakmai szervek, KSH)*
- A lakosság riasztására szolgáló eszközök száma, alkalmazhatóságuk szintje *(évente, eredmény indikátor, szakmai szervek)*
- Lakossági felkészítésbe bevont állampolgárok száma *(évente, eredmény indikátor, szakmai szervek)*
- Felmenő rendszerű katasztrófavédelmi ifjúsági versenysorozatban résztvevő tanulók száma *(évente, eredmény indikátor, szakmai szervek)*
- Veszélyes áruk közúti szállítása során végrehajtott ellenőrzések alkalmával megkifogásolt szállítások száma *(évente, hatás indikátor, szakmai szervek, KSH)*

Monitoring rendszer:

Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség és az ÉDU KÖVIZIG vízminőségi monitoring rendszere keretében gyűjtött adatok a felszíni vizek állapotáról egzakt képet nyújtanak. A karsztvízbázis dinamikus egyensúlyának megőrzése tekintetében egyik oldalról az ÉDV ZRt. által szolgáltatott víz (netán az időszakos bányászati célú vízemelések) mennyisége a mértékadó, másik oldalról a karsztvízrendszer visszatöltődési folyamatában kialakított adatbázisok (pl. ÉDU KÖVIZIG, ÉDV ZRt., VITUKI). A pályázók és a támogatást igénybevevők által szolgáltatott adatok a monitoring információs rendszerbe,

az Egységes Monitoring Információs Rendszer (EMIR) továbbfejlesztett változatába kerülnek.

A monitoring rendszer részletes leírását a Végrehajtás Operatív Program (VOP) és az egyes operatív programok tartalmazzák.

A katasztrófavédelem folyamatosan nyomon követi a környezetében bekövetkezett – szakterületéhez köthető – változásokat, új kihívásokat. Több csatornán gyűjt adatokat, információkat, amelyeket folyamatosan feldolgoz, értékel. Ilyen többek között a nukleáris háttérsugárzás, vagy az időjárási előrejelzés. 24 órás ügyeleti szolgálata útján folyamatos kapcsolatot tart az együttműködő és társszervekkel, valamint szükség szerint az önkormányzatokkal, fogadja az állampolgári bejelentéseket. Fogadja és feldolgozza a bejelentési kötelezettséggel terhelt állampolgárok, gazdálkodó szervezetektől kapott információkat.

3. Humánerőforrás- és közösségfejlesztés prioritás

3.1. Oktatás, képzés, szakképzés fejlesztése

Rövid távú célpiramis			
célok	A szakképzési rendszer felülvizsgálata és átalakítása	A kereslethez igazodó, dinamikus oktatási rendszer létrehozása	Oktatási infrastruktúra fejlesztése
célok eléréséhez szükséges műveletek	A középfokú oktatási intézmények képzési struktúrájának felülvizsgálata (profilisztítás)	A munkaerő-kereslet változásainak, a trendek folyamatos nyomon követése, rendszeres felülvizsgálat és utóértékelések készítése	Épületek, tantermek, csoportszobák, tanműhelyek, laborok, sport-, közösségi és rekreációs célú helyiségek, kollégiumok, oktatóközpontok fejlesztése, mely lehetővé teszi az oktatás hatékonyságának növekedését és az esélyegyenlőség megvalósulását
	A képző szervezetek szerepének átgondolása	A képzés munkaerő-kereslethez való igazítása adminisztratív eszközökkel	Az „intelligens iskola” infrastruktúrájának fejlesztése (Az IKT eszközök fejlesztése)
	Együttműködés a termelői- és szolgáltatóipar képviselőivel	Ösztönző rendszer kidolgozása, mely a kívánt irányba tereli a pályaválasztókat	Az általános iskolák infrastruktúrájának többcélú hasznosításra is alkalmassá tétele (elsődlegesen a kisebb településeken)
	Pályaorientációs programok támogatása (pl.: képesség – tehetség – érdeklődés mérési eszköztár létrehozása)	Hatékonyan működő, versenyképes, színvonalas tudást nyújtani képes rendszer létrehozása	Humán infrastruktúra (óvónők, pedagógusok, szakoktatók) fejlesztése, folyamatos továbbképzése
	A szakképzés területén az elhelyezkedés folyamatos vizsgálata.	A középfokú oktatásban végzett tanulók további sorsának nyomon követése, ennek megfelelő dokumentálása	
	Térségi Integrált Szakképző Központ fenntartása, fejlesztése		

Középtávú célpiramis			
célok	A felsőoktatás, különösen a műszaki felsőoktatás erősítése	A munkavállalók szakmai ismereteinek növelése	Az esélyegyenlőség megteremtése az oktatás minden szintjén
célok eléréséhez szükséges műveletek	A megyei műszaki felsőoktatás beindítása és fejlesztése	A felnőttoktatás támogatása	Szakszerű nevelés, oktatás biztosítása a sajátos nevelésű gyermekek részére
	A megye bekapcsolása a hazai és nemzetközi tudományos közéletbe	Az élethosszig tartó tanulás elterjesztése	A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók segítése, integrációjuk támogatása
	Alkalmazott kutatásokat végző központok alapítása, új oktató-kutatóhelyek, központok létesítése	Idegennyelv-tanulás, számítógépes-, vállalkozói, projektmenedzsment- és pályázati ismeretek elsajátításának támogatása	A nemzetiségi oktatás feltételeinek erősítése

Források, finanszírozás:

A Társadalmi Megújulás Operatív Programban a *Foglalkoztathatóság fejlesztése, A munkaerőpiacra való belépés ösztönzése, az Alkalmazkodóképesség javítása, A minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek, illetve A Felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében* irányoznak elő jelentős forrásokat. A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program *Az oktatási infrastruktúra fejlesztése, A munkaerő-piaci részvételt és társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztés* prioritásai is jelentős forrásokat jelentenek. A Gazdasági Operatív Program szintén támogatja a humán tőkeállomány minőségének javítását. A Közép-dunántúli Regionális Operatív

Program is irányoz elő forrásokat. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A szakképzési rendszer felülvizsgálata és átalakítása ~ 1 000 M Ft	A kereslethez igazodó, dinamikus oktatási rendszer létrehozása ~ 1 000 M Ft	Oktatási infrastruktúra fejlesztése ~ 17 000 M Ft
Középtávú célok		
A felsőoktatás, különösen a műszaki felsőoktatás erősítése ~ 1 000 M Ft	A munkavállalók szakmai ismereteinek növelése ~ 3 000 M Ft	Az esélyegyenlőség megteremtése az oktatás minden szintjén ~ 5 000 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a képzési, oktatási intézmények, a Térségi Integrált Szakképző Központ, a Pedagógiai Szakszolgálati Intézmények, az oktatási vállalkozások, a TIT Megyei szervezete, a Közép-dunántúli Regionális Közoktatási Egyeztető Fórum valamint a kamarák vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Képzési, oktatási, nevelési intézmények
- Térségi Integrált Szakképző Központ (TISZK)
- Pedagógiai Szakszolgálati Intézmények
- TIT Megyei szervezete
- Oktatási vállalkozások

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az oktatás, képzés, szakképzés fejlesztésének nincs közvetlen környezeti hatása, de a környezettudatos gondolkodásra nevelés hosszú távon pozitív hatással lehet környezetünk állapotára.

A képzett munkaerő a versenyképes gazdaság alapja. Jelenléte hozzájárul a fejlett technológiát alkalmazó, nagyobb hozzáadott értéket előállító vállalkozások létrejöttéhez, sokasodásához. Ennek köszönhetően egészségesebb gazdasági szerkezet jön létre, melyben nagyobb arányt képviselnek a magasabb szaktudást igénylő ágazatok, illetve megjelenik a K+F is. A kvalifikált munkaerő ezzel párhuzamosan a foglalkoztatottság növekedését, a munkanélküliség csökkenését is eredményezi. A növekvő keresetek által javul az életszínvonal.

A minőségi, korrekt oktatás hozzájárul a társadalmi kapcsolatok erősödéséhez, az egyetemes értékek elterjedéséhez. Az esélyegyenlőség kérdése az oktatáshoz és képzéshez való hozzájárásban nyilvánul meg.

Indikátorok:

- Felújított épületek/épületrészek területe (m²) (évente, eredmény indikátor, saját adat)
- A megye releváns oktatási, foglalkoztatási folyamatainak nyomon követhetősége (min. évente, hatás indikátor, KSH, ÁFSZ)
- Elindított új szakok száma (évente, eredmény indikátor, saját adat)
- A megye felsőoktatási intézményei hallgatói létszámának növekedése (műszaki hallgatók számának növekedése) (évente, eredmény indikátor, saját adat)

- Az együttműködésekben rejlő lehetőségek kihasználásával a felsőoktatás és a kutatás feltételrendszerének javulása *(évente, hatás indikátor, felmérés)*
- Jobb elhelyezkedési esélyek, magasabb foglalkoztatottság, kisebb munkanélküliségi arány *(min. évente, hatás indikátor, KSH)*
- K+F-ben foglalkoztatottak számának növekedése *(évente, hatás indikátor, KSH, ÁFSZ)*
- Iskolai eredmények javulása *(félévente, hatás indikátor, felmérés)*
- Lemorzsolódás csökkenése *(félévente, hatás indikátor, felmérés)*
- Növekvő társadalmi, igénybevevői, fenntartói megelégedettség *(évente, hatás indikátor, felmérés)*
- Fenntartói magatartásban a minőség szerepének növekedése

3.2. Egészségügy és szociális ellátás fejlesztése

Rövid távú célpiramis			
célok	Az egészségi állapot megőrzésének, a betegségek megelőzésének, az egészségkárosító hatások csökkentésének előtérbe helyezése az élet valamennyi területén	Az egészségügyi ellátás fejlesztése	Szociális alapellátás bővítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az egészségnevelés fejlesztése, elterjesztése annak keretében hangsúlyozva az egyén lehetőségeit és felelősségét egészsége megőrzésével kapcsolatban	A járóbeteg szakellátás fejlesztése	A szociális alapellátási formák (házigondozás, étkeztetés, családsegítés, gyermekjóléti rendszer) tárgyi és személyi feltételeinek megteremtése valamennyi településen
	Az ifjúság-egészségügyi gondozás terén a kiskorúak testi és lelki fejlődésének biztosítása	Sürgősségi betegellátás fejlesztése (mentőszolgálat fejlesztése, egynapos sebészet kialakítása), hiányzó osztályok, műszerpark felállítása megyénk kórházaiban	A meglévő ellátási formáknál a minőségi feltételek biztosítása
	A munkakörnyezet javítása oly módon, hogy az egyént munkavégzése közben ne érje káros fizikai, túlzott lelki terhelés	Az egészségügyi dolgozók számára a továbbképzés tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása a megszerzett ismeretek szinten tartása, fejlesztése érdekében	
		Otthoni szakápolás fejlesztése	

Középtávú célpiramis			
célok	Az egészségügyi ellátó intézmények fejlesztése, korszerűsítése	A szociális ellátás intézményrendszerének fejlesztése	Az egészségügy finanszírozási rendszerének átalakítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az alapellátás orvosi és fogorvosi gép-műszer parkjának fejlesztése a prevenció és a gyógyítás területén	A szociális intézményrendszer ütemezett fejlesztése a mennyiségi és minőségi elvárások és igényeknek való megfelelés érdekében	A társadalombiztosítási rendszer reformja: a kiegészítő biztosítók megjelenése
	A védőnői szolgálat fejlesztése megfelelő műszaki háttérrel	A meglévő intézményrendszer átalakítása, korszerűsítése; valamint a hiányzó ellátási formák létrehozása és az egymásra épülő struktúra kialakítása.	Az egészségügyi ellátó intézmények teljesítményalapú finanszírozása, versenyhelyzet megteremtése (pl.: háziorvosoknál a depressziós finanszírozás eltörlése)
	A megyében található fekvőbeteg ellátó intézmények épületrekonstrukciója, fejlesztése; valamint a gép-műszer park korszerűsítése	A tartós elhelyezést biztosító intézmények fejlesztése	

Források, finanszírozás:

A Társadalmi Megújulás Operatív Program *Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés, Társadalmi befogadás, részvétel erősítése* című, a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program *Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztés, Munkaerőpiaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztés* című prioritásra, valamint a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program *Humán infrastruktúra fejlesztése* prioritás *Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése* című intézkedésre jelentős forrásokat irányoz elő. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
Az egészségi állapot megőrzésének, a betegségek megelőzésének, az egészségkárosító hatások csökkentésének előtérbe helyezése az élet valamennyi területén ~ 1 000 M Ft	Az egészségügyi ellátás fejlesztése ~ 6 000 M Ft	Szociális alapellátás bővítése ~ 1 000 M Ft
Középtávú célok		
Az egészségügyi ellátó intézmények fejlesztése, korszerűsítése ~ 20 000 M Ft	A szociális ellátás intézményrendszerének fejlesztése ~ 4 000 M Ft	Az egészségügyi finanszírozási rendszerének átalakítása ~ 200 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az egészségügyi intézmények és dolgozói, kamarák, civil szervezetek és képző/oktatási intézmények vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Egészségügyi és szociális intézmények (beleértve az alapellátást is) és dolgozóik
- Regionális Egészségügyi Tanács
- A megyében praktizáló háziorvosok és asszisztenciájuk, gyógyszerészek és más szakszemélyzet
- Kamarák (orvosi, szakápolói, gyógyszerész)
- Betegjogi és más civil szervezetek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A kevésszámú közvetlen környezeti hatás (pl. egészségügyi hulladékok kezelése) mellett lényegesebb a kedvezőtlen környezeti változások egészségre ártalmas volta – az egészségmegőrzés egyik leghatékonyabb eszköze tehát a környezeti ártalmak mérséklése legyen!

Az egészséges munkaerő a versenyképes gazdaság alapja. A növekvő keresetek által ugyanakkor javulhat az életszínvonal, amely az egészségtudatosság fokozásával együtt járva tartósabb munkaképességet, teljesebb és hosszabb életet eredményezhet.

A gazdaság eredményei biztosíthatják a versenyből kiszoruló és más eltartotti csoportok szociális biztonságának, egészség-megőrzésének a feltételeit is.

Indikátorok:

- A munkafeltételek javulása (min. évente, eredmény indikátor, felmérés)
- Elégedettebb betegek és elégedettebb dolgozók (min. évente, hatás indikátor, felmérés)
- Pozitív életmódbeli változások a megye lakosságát tekintve (évente, hatás indikátor, KSH)

- A jellemző egészségügyi mutatókban beállt változások (évente, hatás indikátor, KSH)
- Az egészségügyi és szociális ellátás színvonalának és körülményeinek javulása (évente, eredmény indikátor, felmérés)
- Egészségügyi intézmények, szolgáltatók szakemberállományának összetétele, száma foglalkozástípusonként (évente, eredmény indikátor, KSH)
- Műszerek száma műszercsoportokként (évente, eredmény indikátor, felmérés)
- Új finanszírozási rendszer létrejötte,
- A szolgáltatás minőségének és hatékonyságának növekedése (min. évente, hatás indikátor, felmérés)

3.3. Foglalkoztatottság növelése

Rövid távú célpiramis			
célok	Meglévő munkahelyek megőrzése	Új munkahelyek teremtése a többi intézkedéssel összhangban	A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának javítása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Munkahelyek megőrzésének támogatása adókedvezmények-kel	Munkahelyek létrehozása főként a non-produktív ágazatokban – például az erdőgazdálkodás és a turizmus területén	A kínálat kereslethez való hozzáigazítása
		Önálló vállalkozás indításának támogatása	A szakképzési rendszer felülvizsgálata, szükség esetén átalakítása
			Átképzés támogatása

Középtávú célpiramis			
célok	Az esélyegyenlőség megteremtése a munkaerőpiacon	A „nem hagyományos foglalkoztatás” támogatása	A pályakezdők munkába állásának segítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az idősebb korosztályok foglalkoztatásának elősegítése	Táv munka, részmunkaidős foglalkoztatás támogatása	Gyakornoki programok támogatása
	Megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek foglalkoztatásának támogatása		Start-program kiterjesztése (adókedvezmények biztosítása)
	Munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű emberek (pl.: alacsony iskolai végzettségűek, tartós munkanélküliek, nők...) foglalkoztatásának támogatása		Munka- és pályainformációs rendszer fejlesztése

Források, finanszírozás:

A Társadalmi Megújulás Operatív Programban szereplő *a foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése*, illetve *az alkalmazkodóképesség javítása* prioritásokra megyei szinten éveként összesen ~ 2,5 Mrd forint jut. A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program *a munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése* prioritásra megyékre leosztva évente ~ 0,7 Mrd forint összeget szán. A Gazdasági Operatív Program szintén támogatja a humán tőkeállomány minőségének fejlesztését és ezáltal a foglalkoztatottság javítását. A Közép-dunántúli Regionális Operatív Program is irányoz elő forrásokat. További forrásokat jelentenek a kiterjesztett Start program, a Start-plusz és a Start-extra programok, melyek célja a hátrányos helyzetű (gyes, gyed, gyet, ápolási díj, megszűnését követően munkaerőpiacra visszatérni kívánó személy, tartósan álláskereső, 50 év feletti, illetve alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők) emberek foglalkoztatásának az ösztönzése. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
Meglévő munkahelyek megőrzése ~ 1 000 M Ft	Új munkahelyek teremtése a többi intézkedéssel összhangban ~ 100 M Ft	A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának javítása ~ 100 M Ft
Középtávú célok		
Az esélyegyenlőség megteremtése a munkaerőpiacon ~ 300 M Ft	A „nem hagyományos foglalkoztatás” támogatása ~ 250 M Ft	A pályakezdők munkába állásának segítése ~ 200 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a Közép-dunántúli Regionális Munkaügyi Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban a munkaügyi központok, kamarák, oktatási-, képzőintézmények, foglalkoztatási szolgálatok, gazdasági- és közigazgatási intézmények, non-profit szervezetek vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Munkáltatók, foglalkoztatók, vállalkozások
- Regionális Munkaügyi Központ és kirendeltségei

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A foglalkoztatottság növekedésének nincsenek közvetlen környezeti hatásai.

A foglalkoztatottság növekedése az életszínvonal és a fogyasztás növekedését eredményezi. A fogyasztás növekedése tovább élénkítheti a gazdaságot.

A növekvő foglalkoztatással javul a lakosság anyagi helyzete, ami emeli az életszínvonalat, csökken a szegénység. A munkához jutás, illetve annak reális esélye újra célt és értelmet adhat a tartós munkanélküliség terhével küzdőknek. Mérséklődnek a munkanélküliséggel együtt járó pszichés és egyéb egészségügyi panaszok is.

Indikátorok:

- A munkavállalási korú (15-64 éves) népesség aktivitási rátája (évente, hatás indikátor, KSH)
- A bejelentett munkaerőigények kielégítésének átlagos hossza (min. évente, eredmény indikátor, Munkaügyi központ)
- Új munkahelyek száma (min. évente, eredmény indikátor, kedvezményezettek jelentései, ÁFSZ)
- Megszűnő munkahelyek számának csökkenése (évente, eredmény indikátor, kedvezményezettek jelentései)
- Képzési programok lebonyolítása (évente, eredmény indikátor, kedvezményezettek jelentései)
- Képzésben, átképzésben részt vett tartósan munkanélküliek száma (évente, eredmény indikátor, kedvezményezettek jelentései)
- Képzéseken résztvevők száma, szakképesítést szerzők száma (évente, eredmény indikátor, kedvezményezettek jelentései)
- A kedvezményezettek munkába való visszakerülésének arányának növekedése (min. évente, kedvezményezettek jelentései, ÁFSZ)
- Innovatív foglalkoztatási formák nagyobb arányú elterjedése (évente, hatás indikátor, saját adat)

- Létrehozott táv-, részmunka-helyek száma, táv-, részmunkába bevont munkáltatók száma (évente, eredmény indikátor, kedvezményezettek jelentései, KSH)
- Foglalkoztatási szint növekedése (évente, hatás indikátor, KSH)

3.4. A kulturális örökség és a hagyományok őrzése, kulturális fejlesztések

Rövid távú célpiramis			
célok	Értékkrend-formálás	A kulturális értékek hatékonyabb terjesztése	Új művészeti alkotások létrejöttének ösztönzése, valamint az amatőr művészeti tevékenység támogatása
célok eléréséhez szükséges műveletek	A kultúra és a hagyományok jelentőségének, szerepének hangsúlyozása a fogyasztói társadalom értékrendjével szemben	Attraktív és informatív kulturális kiadványok készítése, amelyek bemutatják értékeinket.	Lehetőség biztosítása a kortárs művészeknek alkotásuk prezentálására
	A környezetkultúra elterjedésének támogatása	A modern kommunikációs csatornák kihasználása a kultúra népszerűsítése érdekében	Művészeti tevékenység adókedvezményekkel való támogatása

Középtávú célpiramis		
célok	A megye kulturális értékeinek fejlesztése	A kulturális szolgáltatások komplexszé tétele
célok eléréséhez szükséges műveletek	A megye gazdag épített örökségének, a műemléki környezetnek a megóvása; a történelmi múlt örökségeinek nagyobb fokú kihasználása	A helyi erők mozgósítása, a lokálpatriotizmusban szunnyadó, s a helyi érdekek feltárásában rejlő lehetőségek kihasználása
	Az épített örökség rendbetétele, újjáteremtése, és a gondos karbantartás	Magas színvonalú kulturális szolgáltatás általánossá tétele
	Magántőke bevonása a fejlesztésekbe	

Források, finanszírozás:

A Társadalmi Megújulás Operatív Programjának *Társadalmi befogadás, részvétel erősítése* című prioritásra jelentős forrásokat irányoz elő. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
Értékkrend-formálás ~ 500 M Ft	A kulturális értékek hatékonyabb terjesztése ~ 100 M Ft	Új művészeti alkotások létrejöttének ösztönzése, valamint az amatőr művészeti tevékenység támogatása ~ 500 M Ft
Középtávú célok		
A megye kulturális értékeinek fejlesztése ~ 5 000 M Ft		A kulturális szolgáltatások komplexé tétele ~ 1 000 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az önkormányzatok, egyházak és más intézmény-fenntartók, az NCA és szakkollégiumai, a Megyei Múzeum és Megyei Levéltár, a nemzeti és önkormányzati önkormányzatok, művelődési központok és kulturális, közművelődési célú intézmények és vállalkozások, közhasznú társaságok, közművelődési civil szervezetek és hagyományápoló egyesületek vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus; Hagyományok Háza
- Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács és Közkincs Bizottsága
- Önkormányzatok, egyházak és más intézmény-fenntartók
- Állami intézmények (pl. MNM), intézmény-fenntartók (pl. KvVM)
- NCA és szakkollégiumai
- Megyei Múzeum és Megyei Levéltár
- Nemzetiségi Önkormányzatok
- Művelődési központok és kulturális, közművelődési célú vállalkozások, kht-k
- Közművelődési civil szervezetek, hagyományápoló egyesületek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A kulturális örökség, kulturális javak és a hagyományok őrzésének, ill. a kulturális fejlesztéseknek szinte minden esetben pozitívak a környezeti hatásai. A megerősödő identitású lakosság a természeti és épített örökségünket is a „gazda” szemével fogja óvni, megbecsülni.

Sokrétű a kapcsolat a gazdaság, ill. a kulturális örökség, kulturális javak és a hagyományok őrzése, a kulturális fejlesztések között. Forrást utóbbiakra nyilvánvalóan csak a helyi, a hazai vagy az EU-s gazdaság teremthet; az általános és a szakmai kultúra nélkül azonban esély sincs versenyképes gazdaságot teremteni. A befektetések vonzása terén is előkelő szerepe van a település és térsége közművelődési kínálatának, a kulturális közélet meglétének vagy hiányának. Tudunk példát közvetlen kapcsolódásra is (pl. beruházások előtti régészeti).

Az életminőséghez, a hiánymentes élethez hozzá tartozik a gyökereit, identitását kereső (majd megőrző) polgári lét és tudat. Ez minden társadalmi csoportra nézve igaz, sőt gyakran a hátrányokkal (anyagi, egészségi vagy más típusúakkal) együtt élők körében még intenzívebb a művelődés és a művészeti tevékenység iránti vágy, a közgyűjtemények megismerésére való törekvés. „Akadálymentes” muzeális intézmények, könyvtárak és más közművelődési intézmények szolgálhatják ki a sajátos igényű célcsoportokat.

Indikátorok:

- A társadalom egyre nagyobb hányadának szemléletváltása (évente, eredmény indikátor, szociológiai felmérés)
- Fejlődik a település és környezetkultúra (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés)
- Növekszik a megyébe látogatók száma (évente, hatás indikátor, KSH)
- Fejlődnek a kulturális szolgáltatások (évente, eredmény indikátor, felmérés)

3.5. Ifjúsági és sport-célú fejlesztések

Rövid távú célpiramis				
célok	A mozgás, a sport népszerűsítése a lakosság körében, kiváltképp a fiataloknál	Az aktív és egészséges életmódra való nevelés támogatása	Közösségi élet fejlesztése, szabadidő hasznos eltöltése, közösségi élet színtereinek biztosítása	A drogprevenció támogatása, az alkoholfogyasztás és dohányzás visszaszorítása, ezen termékek árusítására vonatkozó szabályok betartásának szigorúbb ellenőrzése
célok	Sport programok, népszerűsítő	Az iskolai testnevelés oktatás és a diáksport szerepének és	Közösségi helyek, találkozási lehetőségek	Drogprevenációs előadások szervezése

eléréséhez szükséges műveletek	rendezvények szervezése, minél több sportág bevonásával	színvonalának erősítése	bővítése	
	Tömegsport támogatása	Utánpótlás nevelés támogatása, szervezése	Szakmai, kulturális, közösségi programok szervezése	Szenvedélybetegségek kezelésének támogatása
	Szabadidős programok szervezése (kulturális, sport) az oktatási intézmények, a művelődési intézmények és a (sport)egyesületek együttműködésével	A sport, az aktív életmód támogatása, ösztönzése az iskolákban	Az ifjúság bevonása a társadalmi szemlélet formálásába, a demokráciára, önkormányzatiságra nevelés megvalósítása	Árusító helyek ellenőrzésének fokozása

Középtávú célpiramis	
célok	Sportolásra, szabadidőre tevékenységre, közösségi programokra, szórakozásra alkalmas területek helyiségek, létesítmények létrehozása, karban tartása
eléréséhez szükséges műveletek	Sport létesítmények létrehozása, felújítása, fejlesztése, karbantartása
	Parkok, közösségi terek létrehozása, felújítása, fejlesztése, karbantartása
	Közművelődési intézmények, közösségi házak, ifjúsági központok támogatása

Források, finanszírozás:

A **Társadalmi Megújulás Operatív Programban** az „Egészségfejlesztés és egészségtudatos magatartásra ösztönzés”, a „Beruházás a jövőnkbe: gyermek és ifjúsági programok”, a „Helyi közösségek és a civil társadalom fejlesztése”, „A társadalmi kohézió erősítése bűnmegelőzési és reintegrációs programokkal”, intézkedésekkel irányoz elő forrásokat. A **Társadalmi Infrastruktúra Operatív Programban** szereplő az „Az oktatási infrastruktúrafejlesztése” prioritási tengelyben irányoz elő forrásokat. A **Közép-dunántúli Regionális Operatív Program** akciótervének 5. prioritása – Humán infrastruktúra fejlesztés – irányoz elő kapcsolható forrást. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
A mozgás, a sport népszerűsítése a lakosság körében, kiváltképp a fiataloknál ~100 M Ft	Az aktív és egészséges életmódra való nevelés támogatása ~100 M Ft	Közösségi élet fejlesztése, szabadidő hasznos eltöltése, közösségi élet színtereinek biztosítása ~ 100 M Ft	A drogprevenció támogatása, az alkoholfogyasztás és dohányzás visszaszorítása, ezen termékek árusítására vonatkozó szabályok betartásának szigorúbb ellenőrzése ~150 M Ft
Középtávú célok			
Sportolásra, szabadidőre tevékenységre, közösségi programokra, szórakozásra alkalmas területek helyiségek, létesítmények létrehozása, felújítása karban tartása ~15 000 M Ft			

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az oktatási- és képzőintézmények, a közművelődési intézmények, a kulturális és sportegyesületek, civil szervezetek és az intézményfenntartók vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Oktatási- és képzőintézmények,
- Közművelődési intézmények,
- Kulturális és sportegyesületek, sportszövetségek,
- Civil szervezetek,
- Tanárok, nevelők, edzők, oktatók,
- Szülők, gyerekek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A programok sikeressége esetén a fiatalok egyre nagyobb része tölt(het)i el szabadidejét hasznosan, melynek során mind szellemi, mind fizikai, mind viselkedési szempontból fejlődnek és válnak a társadalom hasznos tagjává. A közösségben végzett művészeti vagy sport tevékenység a szocializációs folyamatokra is pozitív hatással van. Az egészségi állapotra gyakorolt hatáznál áttételesebb, ám kétségtelenül létező az az összekovácsoló szerep, amelyet a sport ideális esetben a társadalom fő közösségeinek, a családi, baráti és munkahelyi közösségeknek az életében, a kapcsolatok javításában, valamint a társadalmi kohézió elősegítésében betölthet.

Indikátorok:

- A rendszeresen sportoló lakosság aránya (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- A szabadidő eltöltésének módja (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- A népesség egészségi állapotának szubjektív megítélése (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- A dohányzók aránya és megoszlása a lakosság körében (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- Az alkohol fogyasztás mértéke a lakosság körében (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- Az alkohol fogyasztás alakulása a fiatalság körében (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- A droghasználók aránya és megoszlása (évente, hatás indikátor, szociológiai felmérés, saját, KSH)
- A megvalósult létesítmények száma (évente, eredmény indikátor, nyomon követés)
- A létesítmények kihasználtsága (évente, hatás indikátor, saját felmérés)
- A szervezett programok, események száma és látogatottsága (évente, eredmény indikátor, saját felmérés)

3.6. A nemzetiségi hagyományok, értékek érvényesítése

Rövid távú célpiramis		
cél	A tárgyiasult kulturális örökség felmérése	
Középtávú célpiramis		
célok	Nyelvmegőrzés támogatása	A tárgyiasult kulturális örökség fenntartása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Nemzetiségi nyelvek oktatása	Ezen értékek bemutatható és/vagy kutatható állapotban tartása
	Fenti célhoz szükséges humán erőforrás biztosítása	

Források, finanszírozás:

Az ÚMVST a helyi közösségek fejlesztése keretében, valamint a Leader program biztosít forrásokat e cél elérésére. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú cél	
A tárgyasult kulturális örökség felmérése ~ 50 M Ft	
Középtávú célok	
Nyelvmegőrzés támogatása ~ 50 M Ft	A tárgyasult kulturális örökség fenntartása ~ 200 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az országos és helyi kisebbségi önkormányzatok, közgyűjtemények, nemzetiségi közművelődési civil szervezetek és hagyományápoló egyesületek vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Országos és helyi kisebbségi önkormányzatok
- Megyei és (az érintett) települési önkormányzatok
- Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács
- Közgyűjtemények (pl.: Megyei Múzeum, Megyei Levéltár)
- Egyházak, alapítványi és más nemzetiségi intézmény-fenntartók
- Nevelési-oktatási intézmények
- NCA és szakkollégiumai
- Nemzetiségi közművelődési civil szervezetek, hagyományápoló egyesületek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A nemzetiségi kulturális örökség és a hagyományok őrzésének, ill. fejlesztésének szinte minden esetben pozitívak a környezeti hatásai. A megerősödő identitású lakosság a természeti és épített örökséget is a „gazda” szemével fogja óvni, megbecsülni.

Sokrétű a kapcsolat a gazdaság, ill. a kulturális örökség, kulturális javak és a hagyományok őrzése (ezen belül a nemzetiségi kulturális értékörzés) között. Forrást utóbbiakra nyilvánvalóan csak a helyi, a hazai vagy az anyaországi gazdaság teremthet; az általános és a település(rész)re jellemző nemzetiségi kultúra magas fokú ápolása azonban jótékony hatást gyakorol a befektetések (különösen az anyaországból ill. a nyelvterületről érkezők) ösztönzésére.

Az életminőséghez, a hiánymentes élethez hozzá tartozik a gyökereit, identitását kereső (majd megőrző) nemzetiségi polgári lét és tudat. Ez minden társadalmi csoportra nézve igaz, sőt a kisebbségi létben élők körében még intenzívebb a gyökerek, a hagyomány kutatása, a sajátos értékeknek (a történelmi traumák leküzdésével) a felmutatása.

Indikátorok:

- A nemzetiségi hagyományok továbbélése
- Nemzetiségi nyelvhasználat fennmaradása
- Nemzetiségi programok és az azon résztvevők száma (évente, eredmény indikátor, saját felmérés)

3.7. A társadalmi aktivitás növelése

Rövid távú célpiramis				
célok	Társadalmi, civil együttműködések létrehozása és működtetése a társadalmi kontroll és az érdekérvényesítés érdekében	Képviselői, érdekeltségi rendszerek létrehozása, a meglévők aktivizálása	Tájékoztató fórumok a rendszeres, folyamatos információcserére	Információs adatbázisok létrehozása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Településenként, kistérségenként a működő társadalmi és civil szervezetek felmérése	Működési területenként, közös célok érdekében együttműködések kialakítása	Civil szervezetek bevonása az önkormányzati döntés előkészítésekbe. Társadalmi vélemények meghallgatása.	Az egész megyére vonatkozó adatbázis kialakítása

Középtávú célpiramis			
célok	A civil szféra erősítése városon és falun egyaránt. A civil társadalom fejlesztése.	Hatékony részvétel a helyi, kistérségi, megyei döntéshozatalban.	A civil szervezetekről, tevékenységükről, szolgáltatásaikról adatbázisok közzétételének létrehozása, folyamatos karbantartása
célok eléréséhez szükséges műveletek	A helyi erők mozgósítása, a lokálpatriotizmusban rejlő erő, a helyi érdekek feltárása	Tapasztalatcserék, találkozások szervezése az önkormányzatok és a civil szervezetek között	Környezetvédelmi, szociális, kulturális, hagyományörző, sport, szakmai stb. célú szervezetekről információ biztosítás, internetes tanácsadás
	Egyes társadalmi, szakmai csoportok támogatásával a kirekesztés, a hátrányos megkülönböztetés megakadályozása, az esélyegyenlőség megteremtése	Helyi, kistérségi, megyei civil fórumok működtetése	Tájékoztató kiadványok készítése a civil szervezetekről
	A környezetvédelemmel foglalkozó szervezetek érdekérvényesítő képességének növelése	Aktív részvétele a szervezeteknek a helyes társadalmi tudatformálásban	Civil expók szervezése térségenként
	A KKV-k tevékenységét segítő szervezetek támogatása		A szervezetek összefogásával figyelemfelkeltő akciók szervezése
	A kulturális hagyományok őrzése, a kultúra fejlesztése		Fesztiválok szervezése, népi hagyományok újraélesztése
	Sport és szabadidős tevékenységekre létrejött szervezetek támogatása az egészségmegőrzés érdekében		

Források, finanszírozás:

Elsősorban a Nemzeti Civil Alap pályázati rendszere szolgálhat forrásul, de egy-egy program finanszírozására a Környezet és Energia Operatív Program, a Társadalmi Megújulás Operatív Program forrásai is igénybe vehetők.

A rövid illetve középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Társadalmi civil együttműködések létrehozása és működtetése a társadalmi kontroll és az érdekérvényesítés érdekében ~ 100 M Ft	Képviselői érdekeltségi rendszerek létrehozása, a meglévők aktivizálása ~ 50 M Ft	Tájékoztató fórumok a rendszeres, folyamatos információ cserére ~ 10 M Ft	Információs adatbázisok létrehozása ~ 100 M Ft
Középtávú célok			
A civil szféra erősítése városon, falun egyaránt, a civil társadalom	Hatékony részvétel a helyi, kistérségi, megyei döntéshozatalban ~ 100 M Ft	A civil szervezetekről, tevékenységükről,	

fejlesztése ~ 500 M Ft		szolgáltatásairól szóló adatbázisok közcélú létrehozása, folyamatos karbantartása ~ 100 M Ft
------------------------	--	---

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának fő irányítója a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Tanács illetve a Tanács mellett működő Civil Fórum. A Tanács fogja össze az intézkedésben közreműködőket, illetve biztosítja az információáramlást a megyei és a városi civil fórumok felé, amelyek viszont azt a tagszervezeteik felé közvetítik.

A szakmai kamarák képviselői tagként vagy tanácskozási joggal részt vesznek a Tanács ülésein, így ők közvetlenül, míg a civil szervezetek a képviselőiken keresztül gyakorolhatják az érdekérvényesítésüket.

Az intézkedés megvalósításában elsősorban a civil szervezetek, szakmai szervezetek, kamarák, önkormányzatok, a közművelődési intézmények, a Területfejlesztési Tanács munkaszervezete, valamint a United Way Vértesszőlő Alapítvány vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Civil szervezetek és szövetségeik
- Civil fórumok
- Kamarák, érdekképviselői szervezetek
- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- NCA Közép-dunántúli Regionális Kollégiuma
- United Way Vértesszőlő Alapítvány

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A társadalmi aktivitás növekedésének következtében létrejönnek, megerősödnek a környezettudatosságot elősegítő szervezetek, illetve ezzel egyidejűleg erősödik a környezetvédelem terén a társadalmi kontroll. Tudatformáló tevékenységük nyomán mind szélesebb körben válik általánossá a környezettudatos életmód, ami elősegíti a környezetterhelés csökkenését. A növekvő társadalmi kontroll a gazdasági fejlődés és a környezet védelmének harmonikus egyensúlyát eredményezi.

Indikátorok:

- Az intézkedések hatására a civil szektorban alkalmazott munkavállalók száma *(évente, eredmény indikátor, KSH, ÁFSZ)*
- A szervezetek által nyújtott szolgáltatások mennyisége értéke *(évente, eredmény indikátor, nyomon követés)*
- A létrejött civil csoportosulások száma, rendezvényeik mennyisége, résztvevők száma, a civil szolgáltatásokat igénylők száma, az önkéntes segítők száma stb. *(évente, nyomon követés)*

Monitoring rendszer:

A Nemzeti Civil Alap pályázati rendszere már viszonylag kiforrott monitoring rendszerrel működik. E mellett a 2007-2013 programozási időszakban a pályázók részére előírt alapkövetelmény az adatszolgáltatás, amely bekerül majd egy monitoring információs rendszerbe.

3.8. Társadalmi befogadást támogató fejlesztések

Rövid távú célpiramis			
célok	A hátrányos helyzetű csoportok meghatározása, a támogatási igények felmérése, a módszerek kidolgozása	A támogatási rendszerbe bevonható szervezetek, intézmények feltárása	Az érintettek számára elérhető információ biztosítása a lehetőségekről
célok eléréséhez szükséges műveletek	Felmérés készítése térségenként a hátrányos helyzetű személyekről és ezzel szinkronban a támogatási lehetőségek és módszerek meghatározása	A támogatásban résztvevő szervezetek és a területi igények összehangolása	Kiadványok készítése, tanácsadó szolgálat működtetése, internetes adatbázis készítés

Középtávú célpiramis				
célok	A fogyatékkal élők társadalmi befogadása	A hajléktalanok társadalmi befogadása	Hátrányos helyzetű népcsoportok társadalmi befogadása	A munkaerőpiacról kiszorult 50 év felettiek visszavezetése a munkavilágába
célok eléréséhez szükséges műveletek	Munkalehetőségek biztosítása részükre - otthon végezhető - szociális foglalkoztatók	Otthonteremtő programok elindítása (elnéptelenedő falvak benépesítése) helyi munkavégzéssel	A munkaerőpiacon hiányszakmának számító területekre nappali rendszerű képzés	Átképző programok szervezése a munkaerőpiac igényeinek figyelembevételével
	A közintézmények akadálymentesítése, vakok és gyengénlátók közlekedésének segítése	Korszerűbb hajléktalan ellátás szervezése	A felnőttképzés vonzóvá tétele pozitív példák bemutatása	Idegen nyelvek oktatásának támogatása az 50 év feletti diplomás munkanélkülieknek
	A fogyatékkal élők otthoni gondozásának támogatása		A szegregálódás megakadályozása	

Források, finanszírozás:

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Operatív Programjai közül különösen a Társadalmi Megújulás Operatív Program, a Gazdaságfejlesztési Operatív Program, a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program és a Regionális Operatív Program biztosíthat forrásokat a fenti célok megvalósításához.

A rövid-, illetve középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok			
Hátrányos helyzetű csoportok meghatározása, a támogatási igények felmérése és a módszerek kidolgozása ~ 20 M Ft	A támogatási rendszerbe bevonható szervezetek, intézmények feltárása ~ 10 M Ft	Az érintettek számára elérhető információ biztosítása a lehetőségekről ~ 100 M Ft	
Középtávú célok			
A fogyatékkal élők társadalmi befogadása ~ 10 000 M Ft	A hajléktalanok társadalmi befogadása ~ 600 M Ft	Hátrányos helyzetű népcsoportok társadalmi befogadása ~ 500 M Ft	A munkaerőpiacról kiszorult 50 év felettiek visszavezetése a munka világába ~ 100 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának fő felelőse a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Tanács, aki biztosítja az információáramlást, szervezi a közreműködőket és meghatározza az érdekérvényesítési feltételeket. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az

önkormányzatok, a Regionális Munkaügyi Hivatal és megyei kirendeltségei, szociális és egészségügyi ellátó intézmények, oktatási intézmények, humán és szociális ellátás, valamint oktatást végző civil szervezetek és alapítványok vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Önkormányzatok, kistérségi társulások
- Szociális és egészségügyi ellátó szervezetek
- Közép-dunántúli Regionális Munkaügyi Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Kirendeltsége
- Oktatási intézmények, kulturális intézmények
- Humán és szociális ellátást, valamint oktatást végző civil szervezetek
- Alapítványok

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A társadalom periferiáján élő népcsoportok lakáskörülményei, életviteli szokásai sem szociális, sem egészségügyi, sem környezetvédelmi szempontból nem megfelelők. A felzárkóztatásuk által ezek a hátrányok megszűnhetnek, de legalábbis mérséklődhetnek. Gazdasági szempontból az intézkedés hatására új munkahelyek jönnek létre a fogyatékosok foglalkoztatása kapcsán. A roma népesség képzettségi szintjének emelésével javul a munkához jutásuk esélye és ezáltal kikerülhetnek az ellátottak köréből. A hajléktalanokat segítő programok megteremtik legalább egy részük számára az otthonteremtés esélyét, ami egyúttal feltétele is a munkához jutásnak.

A társadalmi befogadást támogató fejlesztések hatására megállítható, sőt visszafordítható a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok leszakadása. Az életminőségük javításával, az önálló élet megteremtésének lehetőségével, speciális munkalehetőség biztosításával teljesebbé válhat a fogyatékkal élők élete, csökken a kiszolgáltatottságuk, s ezáltal javul az életminőségük.

A hajléktalanok számára alapvető a lakóhely biztosítása, mivel ez teremt alapot a munkavállalásukhoz és egyáltalán a normál emberi élethez.

A munkahelyüket elvesztett 50 év feletti férfiak és nők számára az átképzés lehetőséget biztosíthat az újra munkába állásukhoz. Sajnos a munkahely elvesztése gyakran egészségügyi problémákat is előidéz, így ez az intézkedés többszörös előnnyel is jár.

Indikátorok:

- Az intézkedés kapcsán munkához jutott fogyatékosok, romák, 50 év felettiek száma (*évente, eredmény indikátor, KSH, ÁFSZ*)
- A hajléktalanok számának a csökkenése (*évente, hatás indikátor, KSH*)
- Az akadály mentesített intézmények száma (*évente, eredmény indikátor, saját felmérés, KSH*)

4. Kapcsolatfejlesztés - eszközök és funkciók - prioritás

4.1. Közlekedésfejlesztés – a fizikai elérhetőség javítása

Rövid távú célpiramis		
célok	Tervezés	Tervezés és kivitelezés
műveletek	A Duna hajózhatóságának fejlesztése, ahhoz kapcsolódó közlekedési létesítmények kiépítése	A megye külső kapcsolatrendszerének javítása észak-dél irányban
	Autópálya –fejlesztés	A megye belső kohézióját elősegítő hálózatok fejlesztése, és megteremtése, a zsák települések elérhetőségének javítása. Az országos fő és mellékút hálózati elemek korrekciója
	A közösségi közlekedés fejlesztése és egymással való összehangolása	A kerékpárút hálózat fejlesztése és kiépítése
		A vasúti fejlesztése, ezen belül a Budapest elővárosi vasútvonal fejlesztése A megyei vasútvonalak korszerűsítése, a megye külső kapcsolatait elősegítő szakaszok fejlesztése, illetve kiépítése Tatabánya-Székesfehérvár közötti vasúti kapcsolat megteremtése, az Oroszlány –Mór közötti szakasz kiépítése
		Az önkormányzati utak fejlesztése, a városokon belüli szerkezeti hiányosságok pótlása

Középtávú célpiramis		
célok	Kivitelezés	Tervezés és kivitelezés
műveletek	A kerékpárút hálózat fejlesztése és kiépítése	A megye külső kapcsolatrendszerének javítása észak-dél irányban
	A vasúti fejlesztése, ezen belül a Budapest elővárosi vasútvonal fejlesztése, valamint a Tatabánya-Székesfehérvár közötti vasúti kapcsolat megteremtése	A megye belső kohézióját elősegítő hálózatok fejlesztése, és megteremtése, a zsák települések elérhetőségének javítása. Az országos fő és mellékút hálózati elemek korrekciója
		Autópálya –fejlesztés
		A Duna hajózhatóságának fejlesztése, ahhoz kapcsolódó közlekedési létesítmények kiépítése
	Közösségi közlekedés fejlesztés kivitelezése, az autóbusz pályaudvarok összekötése a vasúti pályaudvarokkal	A közösségi közlekedés fejlesztése és egymással való összehangolása
		Az önkormányzati utak fejlesztése, a városokon belüli szerkezeti hiányosságok pótlása

Források, finanszírozás:

A Közlekedésfejlesztési Operatív Program keretében (KözOP) kiemelt helyen áll a vasútfejlesztés, a Duna hajózhatóságának fejlesztése és a városi és elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése. E támogatott projektekhez tartozik a *megye külső kapcsolatrendszerének javítása* tengely alá tartozó Székesfehérvár-Tatabánya főúti megközelítésének javítása és az V/c folyosó Ercsi-Esztergom közötti szakaszának előkészítése.

A Közép-dunántúli Operatív Program a *Helyi és térségi környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejlesztés* tengely alá tartozó 8119 sz. út Oroszlány-Környe, Tata, Környe-Tatabánya, Oroszlány-Bokod közti szakaszainak fejlesztését támogatja.

A Közép-dunántúli Operatív Program Akciótervének IV. prioritása tartalmazza a négy és ötszámjegyű utak felújítását és fejlesztését. Az önkormányzati utak fejlesztésére a tengely alá tartozó „Belterületi utak fejlesztése” nevű projekt ad lehetőséget.

A *kerékpárút hálózat fejlesztése és kiépítése* tengely alá a „Kerékpárút hálózat fejlesztése” nevű program ad pályázati lehetőséget.

A kiemelt programokon túlmenően meg kell határozni azokat a feladatokat, amelyek a megye fejlődése szempontjából elengedhetetlenek.

A közösségi közlekedés fejlesztése és egymással való összehangolása

A megyében az egyik legfontosabb feladat a közösségi közlekedés versenyképessé tétele, a közösségi közlekedés résztvevőinek koordinálása, együttműködésük megteremtése. A Vasúti és autóbusz pályaudvarok fizikai közelségének megteremtése, valamint a P+R kiterjesztése.

-Tata , vasút- autóbusz pályaudvar

-Komárom, vasút-autóbusz pályaudvar

-Autóbusz pályaudvar áthelyezése: Esztergomban, Dorogon, Kiskéren, Oroszlányban

A menetrendszerinti közlekedés szervezése során az igények széleskörű feltárására, és ismeretére, és az azok alapján történő menetrend kialakításra, szolgáltatásra kell törekedni.

Az utaskiszolgáló létesítmények és utastájékoztató rendszer minőségi változását kell elérni.

A vasúttal szoros együttműködésben kell a közúti közösségi közlekedést szervezni.

Az autóbusz állomány minőségét javítani, korszerűsíteni kell, az utasbiztonsági berendezések felszerelését a jogszabályokban előírtak szerint kell elvégezni. (biztonsági övek beszerelése)

Összesen:

8 milliárd Ft

Vasúti közlekedés

A megyében a vasúti közlekedés csakúgy, ahogy a közúti közlekedésben a kelet-nyugati irányú kapcsolat megfelelő, míg az egyéb irányú kapcsolatok hiányosak, és leromlott állapotúak. A meglévő vonalakat korszerűsíteni lenne szükséges, míg az Oroszlány-Pusztavám szakasz kiépítése , a kialakított Oroszlány elővárosi vasúthoz csatlakozhatna.

Összefoglalva:

Komárom Esztergom és Fejér megyéket összekapcsoló vasútvonalakat meg kell óvni, Tatabánya- Székesfehérvár és Oroszlány-Mór vasútvonalak személyközlekedését fenn kell tartani, illetve ki kell építeni. A Tatabánya-Kiskér-Veszprémvarsány-Pápa vasútvonal újbóli használatát szorgalmazni kell.

Oroszlány-Pusztavám vasútvonal kiépítése

10 milliárd Ft

Elővárosi gyorsvasút fejlesztése

4 milliárd Ft

A megyei közúthálózat fejlesztése

A megyei úthálózat fejlesztésre és korszerűsítésre hatással lévő operatív programok és akcióterv alapján az alábbiakban részletezett feladatok megvalósítására kerülhet sor rövid, illetve középtávon:

RÖVIDTÁVÚ FEJLESZTÉSI PROGRAM 2007-2013 évek közötti kivitelezéssel

I. Nemzetközi elérhetőség

Tervezett költség

1.) 10. sz. főút Megyehatár – Keszthely szakasz fejlesztése

840 millió Ft

- o Fejlesztés jellege: új út építése
- o Össz-hossz: 4,0 km
- o Sáv: 2×1, majd 2×2
- 2.) Új Duna-Híd (Komárom-Komárno)
 - o Fejlesztés jellege: új híd kiépítése 3 milliárd Ft
 - o Össz-hossz: 0,8 km
 - o Sáv: 2×1
- 3.) Komárom elkerülő I. ütem
 - o Fejlesztés jellege: új út építése 700 millió Ft
 - o Össz-hossz: 3,0 km
 - o Sáv: 2×1
- 4.) 13. sz. főút Komárom elkerülő I. ütem – M1 csomópont 1,4 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 6,0 km
 - o Sáv: 2×1, majd 2×2
- 5.) M1 csomópont – Megyehatár (Komárom-Tata-Oroszlány-Mór közúti tengely részeként) 4,9 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új főút kiépítése
 - o Össz-hossz: ~31,0 km
 - o Sáv: 2×1, majd 2×2

II. Regionális elérhetőség**Tervezett költség**

- 1.) 8119. sz. ök út 43+311-48+510 szakasz fejlesztése 504 millió Ft
 - Oroszlány-Környe majki elágazás – Környe átkelési szakasz
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 4,8 km
 - o Sáv: 2×1
- 2.) 8135. sz. ök út 0+000 – 6+508 szakasz fejlesztése 975 millió Ft
 - Környe-Tatabánya
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 6,5 km
 - o Sáv: 2×1
- 3.) 8119. sz. ök út 56+177-60+460 szakasz fejlesztése 452 millió Ft
 - Tata M1-Ady E út közötti szakasz
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 4,3 km
 - o Sáv: 2×2
- 4.) 8143. sz. ök út 2+402-9+728 szakasz fejlesztése 260 millió Ft
 - Oroszlány-Bokod
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 9,7 km
 - o Sáv: 2×1

III. Kistérségi elérhetőség**Tervezett költség**

- 1.) 1126-1125. sz. összekötőút fejlesztése 280 millió Ft
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés

- o Össz-hossz: 8,0 km
- o Sáv: 2×1
- 2.) 1105. sz. összekötő út fejlesztése, Bajna és Szomor elkerülő szakasz kiépítése 2,7 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út építése + korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 17,0 km
 - o Sáv: 2×1

IV. Helyi elérhetőség**Tervezett költség**

- 1.) Várgesztes – Majk összekötőút 800 millió Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út építése
 - o Össz-hossz: 2,5 km
 - o Sáv: 2×1

V. Kerékpárutak**Tervezett költség**

- 1.) Duna-menti kerékpárút hálózat (I. ütem) 2,5 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út építése
 - o Össz-hossz: 88,2 km
- 2.) Által-ér völgyi kerékpárút (Tata-Tatabánya) 200 millió Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út építése
 - o Össz-hossz: 6,4 km
- 3.) Komárom-Kisbér – Balaton 2,0 milliárd Ft

KÖZÉPTÁVÚ FEJLESZTÉSI PROGRAM 2013-2020 évek közötti kivitelezéssel**I. Nemzetközi elérhetőség****Tervezett költség**

- 1.) 81. sz. főút fejlesztése Megyehatár-Megyehatár között (Kisbér északi elkerülőút) 50 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út építés + szakaszos kapacitásbővítés
 - o Össz-hossz: 20,4 km
 - o Sáv: 2×1, majd 2×2
- 2.) 13. sz. főút Kisbér-M1 szakasz fejlesztése 50 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: korszerűsítés
 - o Össz-hossz: 20,0 km
 - o Sáv: 2×2
- 3.) Új Duna-Híd (Esztergom-Párkány) 30 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új híd kiépítése
 - o Össz-hossz: ~1,2 km
 - o Sáv: 2×1
- 4.) M100 Megyehatár-Megyehatár 55 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út kiépítése
 - o Össz-hossz: ~23,0 km
 - o Sáv: 2×2 sáv

II. Regionális elérhetőség	Tervezett költség
1.) 88. sz. főút Bakonybánk-Esztergom szakasz - o Fejlesztés jellege: főúttá való fejlesztés - o Össz-hossz: ~90,0 km - o Sáv: 2×1	180 milliárd Ft
2.) 1. sz. főút Komárom déli elkerülőút II. ütem - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: 10,5 km - o Sáv: 2×1+kapaszkodósáv	25 milliárd Ft
3.) Komárom – M1 csomópont (Komárom-Tata-Oroszány-Mór közúti tengely részeként) - o Fejlesztés jellege: új út építése + 8139. ök. út korszerűsítése - o Össz-hossz: ~20,0 km - o Sáv: 2×1	50 milliárd Ft
4.) 1. sz. főút Tatabánya a.p. csp – Vértesszőlős – Tata elkerülő szakasz építése - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: 15,5 km - o Sáv: 2×1	32 milliárd Ft

III. Kistérségi elérhetőség	Tervezett költség
1.) Nyergesújfalu-Lábatlan-Süttő 10. sz. főút elkerülő szakasz - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: ~15,0 km - o Sáv: 2×1	80 milliárd Ft

IV. Helyi elérhetőség	Tervezett költség
1.) Baj – 1128. sz. összekötőút - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: 1,7 km - o Sáv: 2×1	5 milliárd Ft
2.) Csátka – 8219. sz. összekötőút - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: 3,9 km - o Sáv: 2×1	9 milliárd Ft
3.) Dunaszentmiklós – Neszmély (10. sz. főút) összekötőút - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: 4,5 km	10 milliárd Ft
4.) Hántai bekötőút (8208. sz. összekötőútról) - o Fejlesztés jellege: új út építése - o Össz-hossz: 2,1 km - o Sáv: 2×1	5 milliárd Ft
5.) Mogyorósbánya – Bajót összekötőút o Fejlesztés jellege: új út építése	7 milliárd Ft

- o Össz-hossz: 3,2 km
- o Sáv: 2×1
- 6.) Piliscsév – 11126. sz. ök. út kapcsolat 7 milliárd Ft
 - o Fejlesztés jellege: új út építése
 - o Össz-hossz: 3,0 km
 - o Sáv: 2×1

V. Kerékpárutak**Tervezett költség**

- 1.) Duna-menti kerékpárút hálózat (II. ütem) 2,5 milliárd
 - o Fejlesztés jellege: új út építése
 - o Össz-hossz: 88,2 km

ÖSSZESEN**417,68 MILLIÁRD**

**A nagytávú fejlesztési programok előkészítő munkái- tervezés, engedélyezés,
területmegszerzés**

I. Nemzetközi elérhetőség

- 1.) Dunaalmás-Path komp
 - o Fejlesztés jellege: révátkelő megnyitása
 - o Össz-hossz: 0,5 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 2.) Esztergom-Párkány komp
 - o Fejlesztés jellege: révátkelő megnyitása
 - o Össz-hossz: 1,1 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 3.) Lábatlan-Karva komp
 - o Fejlesztés jellege: révátkelő megnyitása
 - o Össz-hossz: 0,5 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv

II. Kistérségi elérhetőség

- 1.) Ács-Nagyszentjános összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 10,5 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 2.) Ácsteszer-Réde összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 6,5 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 3.) Bábolna-Rétalap összekötőút

- o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 6,0 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 4.) Bakonyszombathely-Réde összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 6,6 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 5.) Császár-Ete összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 6,0 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 6.) Ete-Szákszend összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 7,6 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 7.) Kocs-Szákszend összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 6,0 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 8.) Mocsa-Nagyigmánd összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 7,5 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 9.) Tarján – Vasztélypuszta (Fejér megye) összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 8,1 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 10.) Ács – Mocsa összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 11,0 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv

III. Helyi elérhetőség

- 1.) Aka-Nagyveleg (Fejér megye) összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 4,9 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 2.) Aka-Súr összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése

- o Össz-hossz: 4,8 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 3.) Ászár-Kerékteleki összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 4,1 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 4.) Csolnok-Leányvár összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 3,9 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 5.) Dad-Szákszend összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 4,0 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 6.) Epöl-Nagysáp összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 4,3 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 7.) Epöl-Sárisáp összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 3,9 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 8.) Kecskéd-Majkpuszta-Vértessomló összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 4,5 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 9.) Leányvár – Dág összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 2,0 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 10.) Leányvár – Úny összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 7,8 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 11.) Naszály – Dunaalmás összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 4,8 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 12.) Réde – Lázi (Győr-Moson-Sopron megye) összekötőút
 - o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése

- o Össz-hossz: 6,7 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv
- 13.) Sárisáp – Csolnok összekötőút
- o Fejlesztés jellege: mezőgazdasági út szilárd burkolattal való kiépítése
 - o Össz-hossz: 2,8 km
 - o Sáv: 2×1
 - o Kivitelezés várható időpontja: nagytáv

A prioritások közé nem került de szakmailag indokolt felújítások a négy és ötszámjegyű utakon:

2008-2013 között:

Felújítandó út és szakaszhatárai	Tervezett költség
1.) 8139 sz. út 0+000-15+023 szelvények között Tata-Komárom	475 millió
2.) 81128 sz. út 1+000-9+413 szelvények között Környe -Várgesztes	263 millió
3.) 8136.sz.út 18+777-34+518 szelvények között Nagyigmánd –Megyehatár	491 millió
4.) 8217 sz. út 1+540-11+645 szelvények között Megyehatár - Réde	315 millió
5.) 8127 sz. út 13+701-20+600 szelvények között Megyehatár - Dad	207 millió
6.) 8218 sz. út 5+500-12+102 szelvények között Bakonyszombathely - Bakonybánk	206 millió
7.) 1117 sz. út 0+000-2+934 szelvények között Esztergom	92 millió

2013-2020 között

Felújítandó út és szakaszhatárai	Tervezett költség
1.) 1125 sz. út 7+707-13+472 szelvények között Bajót-Bajna	180 millió Ft
2.) 1119 sz. út 3+000-21+680 szelvények között Tokod-Héreg	583 millió Ft
3.) 8135 sz. út 17+200-32+953 szelvények között Dad-Vérteskethely	471 millió Ft

4.) 11136 sz. út 0+000-7+540 szelvények között Tata-Dunaszentmiklós	235 millió FT
5.) 1126 sz. út 0+500-7+027 szelvények között Lábatlan-Bajót	204 millió Ft
6.) 11125 sz út 0+004-4+005 szelvények között Piliscsév	125 millió Ft
7.) 8144 sz. út 4+500-17+678 szelvények között Szákszend-Nagyigmánd	411 millió Ft
8.) 1111 sz út 21+251-33+122 szelvények között Dobogókő-Esztergom	370 millió Ft
9.) 1127 sz. út 2+000-5+549 szelvények között Süttö-Bikolpuszta	118 millió Ft
10.) 1106 sz. út 3+000-14+817 szelvények között Csolnok-Úny	369 millió Ft
11.) 8146 sz. út 0+000-11+800 szelvények között Nagyigmánd-Tárkány	368 millió Ft
12.) 1105 sz. út 4+000-7+200 szelvények között Szomor	131 millió Ft
13.) 1123 sz. út 8+000-13+382 szelvények között Tarján	168 millió Ft
14.) 8127 sz. út 20+600-31+197 szelvények között Dad-Kocs	427 millió Ft
15.) 81142 sz út 0+000-0+999 szelvények között Csém	31 millió Ft
16.) 1124 sz. út 1+000-5+300 szelvények között Bajót	13 millió Ft
17.) 11131 sz. út 0+000-1+278 szelvények között Nagysáp	40 millió Ft
18.) 1127 sz. út 13+584-16+692 szelvények között Tardos-Vértestolna	97 millió Ft
19.) 11324 st. út 0+000-2+910 szelvények között Pilismarót	91 millió Ft

Rövid távú célok	
Tervezés ~ 200 M Ft	Tervezés és kivitelezés ~ 20 000 M Ft
Középtávú célok	
Kivitelezés ~ 500 M Ft	Tervezés és kivitelezés ~ 450 000 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában a közreműködők köre a beruházás tárgyától függ, lehet: - KKK, Nemzeti Autópálya Zrt., Állami Közútkezelő Fejlesztő Műszaki és Innovációs KHT., Önkormányzatok, Kistérségi Társulások.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt
- Mk Kht. Magyar Közút Állami Közútkezelő és Fejlesztő Műszaki és Információs Kht
- Önkormányzatok
- Kistérségi Társulások

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A közlekedési ágazatok megfelelő fejlesztésével tudatos, környezeti terheket optimalizáló trendek indíthatóak el (pl. a vasúti, kerékpáros, vízi közlekedés preferálása a közúttal szemben). A koncepció időtávján belül megerősödnek a fosszilis energiahordozók kiváltására irányuló kutatások, fejlesztések a közlekedési ágazatokat érintően is.

A gazdaságfejlesztés elengedhetetlen eszköze az infrastruktúra fejlesztése. A munkahelyteremtés, az elérhetőség, a befektetés ösztönzés a közlekedési ágazatok megfelelő fejlesztésével érhetőek el.

A közlekedési ágazatok megfelelő fejlesztése elősegíti az esélyegyenlőség megteremtését, a foglalkoztatás növelését, valamint a megyén belüli munkaerő-áramlást. Speciálisan a mozgásukban akadályozott, hátránnyal élőket szolgáló fejlesztések is tervbe vannak véve.

Indikátorok:

- A megtakarított idő (utazási idő, az utasok száma) (évente, hatás indikátor, NKH, KSH)
- A közösségi közlekedési rendszerek által kiszolgált települések számának alakulása (évente, eredmény indikátor, NKH)
- A közösségi közlekedési rendszerek által kiszolgált utasok számának alakulása (%) (évente, hatás indikátor, NKH, KSH)
- Baleseti mutatók alakulása (évente, hatás indikátor, NKH, KSH, Komárom-Esztergom Megyei RFK)

4.2. Virtuális elérhetőség fejlesztése – infokommunikáció

**Mindenki számára elérhető Internet, helyi tartalommal, szolgáltatásokkal!
A térségi tudásra építkezve**

Az EU i2010 programjához való csatlakozást és a ÚMFT információs és tudásalapú társadalommal kapcsolatos elgondolásokat meg kell valósítani. Ahhoz, hogy ez működőképes legyen kulcskérdés a szélessávú infrastruktúrafejlesztés. A legjobbnak azt gondoljuk, ha a Szélessávú Közmű Kerekasztal (MTA SZTAKI) távlatos célkitűzéseit elfogadjuk. Mégpedig:

- az optikai hálózatnak minden települést el kell érnie, lehetőség szerint tartalékoltságon
- a kialakítandó infrastruktúrának – de nem az erre épülő szolgáltatásoknak - közösségi tulajdonúnak kell lennie. Az infrastruktúra üzemeltetése üzleti szemlélettel, (de nem piaci modell szerint) önfenntartó módon történjen.
- ennek az optikai infrastruktúrának egységes optikai rendszert kell alkotnia; akárcsak az elektromos hálózatnak, amely minden fogyasztóhoz eljuttatja az energiát
- fel kell használni azokat a szinergiákat, amelyek:
 - az állami tulajdonú infrastruktúrákkal kialakíthatóak, pl. MVM, MÁV, stb.
 - a regionális, kistérségi illetve települési közösségek fejlesztései révén jönnek létre, illetve
 - azokkal a területekkel képzelhető el, amelyeket az állam szabályoz vagy felügyel
- a közösségi beruházként megvalósuló infrastruktúrának nyílt hozzáférésűnek (Open Access) kell lennie, hogy lehetővé tegye a piaci alapon nyújtott szolgáltatások szabad versenyét.

A kérdés végül is az van –e dolgunk helyben ezzel kapcsolatban? Azt gondoljuk, hogy igen. Azok a térségek, melyek képesek meghatározni viszonyukat az információs és tudásalapú fejlődéshez, verseny előnyhöz jutnak. Meg kell határozniuk helyzetüket, tudniuk kell miért kell lobbizni, melyek azok a feladatok amik helyben megoldhatók. Végül is el kell dönteni, hogy tudunk –e olyan környezetet teremteni, ami a helyi tudást legjobban tudja hasznosítani.

Rövid távú célpiramis					
célok	A helyi információs társadalom helyzetét és lehetőségeit feltáró dokumentum elkészítése	Stratégiai dokumentum összeállítása. Meghatározni, melyek azok a feladatok, amiket közösen kell megoldani.	2007-2013 feladatok meghatározása, a megvalósítás ütemezése		
célok eléréséhez szükséges műveletek	Települések, térségek szélessávú elérhetőségének feltárása (vannak –e fehér foltok, esélyegyenlőség...	A jelenleg rendelkezésre álló, eszköz és infrastruktúra rögzítése, a rendelkezésre álló „tudás” –l együtt	Projektek meghatározása		
	Civil, üzleti és önkormányzati szféra helyzete, lehetőségek feltárása. Versenyképes megoldások megtalálása	A várható központi fejlesztések megismerése, a helyi felhasználható tapasztalatok összegzése	Finanszírozási lehetőségek megkeresése		
	Informatikai oktatás, egy életen át történő tanulás jelenlegi lehetőségei.....	Saját koncepció és program kialakítása	A megvalósítás ütemezése		
	A legjobb helyi példák kiválasztása				
Középtávú célpiramis					
célok	Minden település legyen széles sávban elérhető. Elérhetőség, esélyegyenlőség biztosításával	E – önkormányzatok, e-közigazgatás megvalósítása	Versenyképes „helyi” tartalom fejlesztése	Rendszerek, alkalmazások együttműködésének, átjárhatóságának megoldása	A helyi „tudás”, tevékenységek és eszközök fejlesztése, koordinálása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Lobbizás a települések szélessávú elérhetőségéért. A vállalkozói alapon megvalósítható fejlesztések elindításának ösztönzése.	ASP központok kialakításának támogatása. Felkészülés az új rendszerre	A térség „virtuális világának” folyamatos értékelése. A menedzselés lehetőségeinek megteremtése	Tudatosan törekedni kell a készülő fejlesztések, alkalmazások átjárhatóságának megoldására	Informatika oktatásának és használatának ösztönzése.
	Lobbizás a fehér foltok megszüntetéséért	Legjobb gyakorlatok megtalálása, bevezetésének támogatása	A helyi tartalom fejlesztésére alkalmas támogatási környezet kialakítása		A tanárok a lehető legjobb képzést, tájékoztatást kapják a legjobb megoldásokról
	Esélyegyenlőség megteremtése....	Fogadókészség fejlesztése. Oktatás, képzés....	Bizonyítani kell, hogy az együttműködés messzebbre vezet és ösztönözni		Tehetséggondozás megoldása. Egy életen át történő tanulás helyi megoldásainak támogatása

Források, finanszírozás:

Az információs társadalom, az informatika önállóan nem jelenik meg az ÚMFT –n, ugyanakkor a fejlesztési terv és az operatív programok egy tudás alapú társadalom kialakításának keretébe helyezik az elgondolásokat, amelynek az informatika kiemelten fontos eszköze. Az Államreform OP, az Elektronikus Közigazgatás OP, ROP programok is várhatóan támogatják a közszolgáltatások és a közigazgatás elektronikus fejlesztését szolgáló beruházásokat. Az ügyek egyharmadát területi államigazgatási szervek, további harmadát az okmány irodák, a fennmaradó harmadot önkormányzatok intézik, ezért is fontos számunkra. A Gazdaságfejlesztési OP, az információs társadalom és a modern üzleti környezet erősítését jelöli meg prioritásként.

A Társadalmi megújulás OP az „egy életen át történő tanulást”, a Társadalmi Infrastruktúra OP, az e-egészségügy, az elektronikus kulturális tartalmak és a működést biztosító infrastruktúra fejlesztését, kialakítását támogatja. Tehát forrás úgy néz ki, hogy lesz. Ahhoz,

hogy az adódó lehetőségeket a lehető legjobban ki tudjuk használni minden pillanatban tudnunk kell, hogy hová igyekszünk.

Rövid távú célok				
A helyi információs társadalom helyzete és lehetőségei feltáró dokumentum elkészítése ~ 5 M Ft		Stratégiai dokumentum összeállítása. Meghatározni, melyek azok a feladatok, amiket közösen kell megoldani. ~ 3 M Ft		2007-2013 feladatok meghatározása, a megvalósítás ütemezése ~ 2 M Ft
Középtávú célok				
Minden település legyen széles sávon elérhető. Elérhetőség, esélyegyenlőség biztosításával ~ 50 M Ft / év (hálózat építés nélkül)	E – önkormányzatok, e-közigazgatás megvalósítása 1 000 M Ft / év	Versenyképes „helyi” tartalom fejlesztése 100 M Ft / év	Rendszerek, alkalmazások együttműködésének, átjárhatóságának megoldása ~ 10 M Ft / év	A helyi „tudás”, tevékenységek és eszközök fejlesztése, koordinálása 50 M Ft / év

A középtávú célokhoz szükséges források egy része állami feladat, így a szélessávú elérhetőség biztosítása is, az ehhez kapcsolódó szolgáltatások verseny alapon szervezendők. A területfejlesztés feladata az, hogy ezekhez szükséges erőket mobilizálja.

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az, hogy lehető legjobb infrastruktúra valósuljon meg –a feltárt lehetőségek birtokában- a térségi képviselők erős lobbi tevékenysége szükséges. A megfelelő szolgáltatások, tartalmak, oktatás, egy életen át történő tanulás...a helyi tudásra kell, hogy épüljenek. Fontos ugyanakkor eldönteni, milyen feladatokat kell a települési önkormányzatoknak, a kistérségeknek vagy a nagyobb régióknak megoldani. A ROP informatikai fejlesztéseket csak 2009 –l tervezi indítani. Az a kérdés, hogy az ágazati OP-k lehetőségeit, hogyan tudjuk a legjobban hasznosítani. Valószínű, hogy a TFT képes ezt koordinálni, a megfelelő dokumentumok birtokában.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Települések, kistérségek,
- Civil, üzleti szféra képviselői,
- Oktatási intézmények,
- Könyvtárak, közművelődési intézmények, teleházak

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A fentiekben leírt beruházások, fejlesztések megvalósítása komoly versenyképesség javulást hozhat minden érintett területen. Kérdés, hogy a jelenlegi helyzetben ez elérhető –e. Fontos észrevenni, a jól működő dolgokat. Fontos észrevenni, ha jó dolgok készülnek. Az oktatók, az oktatás bázisára kell építeni. A fejlesztések környezeti terhelése nem számottevő, minimalizálható. Az eszközök újrahasznosításának megszervezése fontos.

Indikátorok:

A KSH 2008 –l új TEAOR számokat vezet be. Egyrészt ez, másrészt az információs és tudásalapú társadalom mérésére ma már használt paramétereket kell bevezetni. Először is megismerni és használni.

4.3. Határmenti és régióközi együttműködések

Rövid távú célpiramis			
célok	A fejlesztési irányok összehangolása	Kulturális együttműködés erősítése	Gazdasági kapcsolatok erősítése
célok eléréséhez szükséges műveletek	Egyeztető fórumok szervezése, melyen meghatározásra kerülhetnek a közös fejlesztési irányok	(Felső)oktatási intézmények hatékony együttműködése	Az megye jobb bekapcsolása az európai gazdasági vérkeringésbe
		Rendezvények szervezése	Nemzetközi vásárok, konferenciák szervezése
			Térségbeli turizmus közös fejlesztése

Középtávú célpiramis			
célok	Határon átvívelő civil szerveződések támogatása	Nemzetiségi, kisebbségi hagyományőrző szervezetek létrehozásának támogatása	Helyi és térségi kohéziót segítő infrastrukturális fejlesztés
célok eléréséhez szükséges műveletek	Pályázati források biztosítása	Pályázati források biztosítása	A határon átvívelő infrastruktúra fejlesztése
			Térségi elérhetőség javítása

Források, finanszírozás:

A Közlekedési Operatív Program, az Államreform Operatív Program, valamint a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében bizonyos prioritási tengelyek alá besorolható intézkedések kapcsán a különféle együttműködésekre, míg a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program akciótervének IV. és V. prioritási tengelye irányoz elő forrásokat. A rövid-, ill. középtávú célok eléréséhez szükséges források becsült nagysága:

Rövid távú célok		
A fejlesztési irányok összehangolása ~ 20 M Ft	Kulturális együttműködés erősítése ~ 50 M Ft	Gazdasági kapcsolatok erősítése ~ 100 M Ft
Középtávú célok		
Határon átvívelő civil szerveződések támogatása ~ 200 M Ft	Nemzetiségi, kisebbségi hagyományőrző szervezetek létrehozásának támogatása ~ 300 M Ft	Helyi és térségi kohéziót segítő infrastrukturális fejlesztés ~ 5 000 M Ft

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az eurorégiók, a területfejlesztési tanácsok, gazdaságfejlesztési és civil szervezetek, kamarák, valamint oktatási intézmények vehetnek részt.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Vág-Duna-Ipoly Eurorégió; Duna Eurorégió; Ister-Granum Eurorégió
- Velencei-tó – Vértes Térségi Tanács, Dunakanyar T.T., Szigetköz-F.Dunamente T.T.
- Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács és a „pólustengely” munkaszervezete
- A győri Autópólus munkaszervezete; a fővárosi agglomeráció hasonló társszervei
- Zsámbéki medence fejlesztő szervezete(i), a komáromi erőrendszer szervezete(i), gazdaságfejlesztő szervezetek; az ITDH, a turizmus, az agrárium marketing-szervei

- A két ország érintett régiójában működő felsőoktatási intézmények, kórházak stb.
- Regionális hulladékkezelési rendszerek, társulások; a Dunával foglalkozó szervezetek; a katasztrófavédelem és a határrendészet-határigazgatás szervei stb.
- Közlekedésfejlesztésben érintett állami, regionális szervek a két országban stb.
- Megyei és nem megyei fenntartású közgyűjtemények (levéltárak, könyvtárak, múzeumok) a közművelődési intézmények, illetőleg ezek szakmai szervezetei

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Számos, környezetminőséget javító fejlesztés optimális „üzemmérete” a megye vagy egyes térségei határán átnyúló (pl. a regionális hulladékkezelési rendszerek). Általában is igaz, hogy csökken a környezet terhelése, ha a természeti határoktól jórészt független „határpontok” nem törlik, torlasztják meg a folyamatokat; a természetes határokon pedig a kellő kapacitású átkelők segíthetik oldani a ma még növekvő (pl. forgalmi) terheléseket.

Az egységes európai gazdasági térségen belül is léteznek magterületek, pólusok, melyek közül a Budapest – Székesfehérvár – Győr háromszög a korszerű feldolgozóiparáról is-mert. Megyénk csaknem teljes területe e háromszögön belül helyezkedik el. Északon ezt Szlovákia dinamikus fejlődő ipara (pl. az autóipari cégek sora), az ország legjobb mezőgazdasági területei és egyes turisztikai desztinációi érintik; a hazai régió-közi együttműködések pedig szintén a gazdaság legtöbb szektorára kiterjedően érvényesülnek.

A munkaerő és a személyes szolgáltatások (köztük a kulturális, egészségügyi stb.) szabad áramlása jelentősen oldhatja a határmentiségből, ill. a belső (a megye-, ill. a régióhatárok melletti) perifériális helyzetekből fakadó hátrányokat.

Komárom-Esztergom megye súlya megnő régiójában, egyes kiemelt térségekben (Duna-Ipoly Nemzeti Park, Velencei-tó -Vértes), illetve a Vág-Duna-Ipoly Eurorégióban, továbbá a hazai és nemzetközi szakmai és területpolitikai „közvélemény” számára is.

Indikátorok:

- Egymással összhangban levő fejlesztési tervek létrejötte *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- A kulturális, gazdasági kapcsolatok erősödése *(évente, hatás indikátor, KSH)*
- Támogatott civil- és kisebbségi szervezetek száma, a támogatás mértéke *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*
- Megvalósult infrastrukturális fejlesztések *(évente, eredmény indikátor, saját adat)*

4.4. Kistérségek és települések közötti együttműködés

Rövid távú célpiramis		
célok	Hatékony, valódi igényekre támaszkodó együttműködések kialakítása	Civil szerveződések támogatása
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az együttműködést igénylő feladatok felmérése	Pályázati keret biztosítása
	Az együttműködések, integrációk megszervezése, kialakítása	

Középtávú célpiramis	
célok	Az együttműködések által a kapacitások jobb kihasználása
műveletek	A felesleges kapacitások megszüntetése, együttműködést ösztönző támogatások
	A párhuzamosságok felszámolása, struktúraváltást elősegítő támogatások

Források, finanszírozás:

Az Államreform Operatív Programban az 1. „Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés” prioritási tengelyre előirányzott összeg, mintegy 23,5 Mrd Ft.

Rövid távú célok	
Hatékony, valódi igényekre támaszkodó együttműködések kialakítása ~140 M Ft	Civil szerveződések támogatása ~350 M Ft
Középtávú célok	
Az együttműködések által a kapacitások jobb kihasználása ~ 3 500 M Ft	

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában elsősorban az önkormányzatok, fejlesztési tanácsok, kistérségek, civil és nonprofit szervezetek és gazdasági szereplők vehetnek rész.

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Többcélú kistérségi társulások, települési önkormányzatok,
- Velencei-tó – Vértes Térségi Tanács, Dunakanyar T.T., Szigetköz-F.Dunamente T.T.
- Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács és a „pólustengely” munkaszervezete
- Zsámbéki medence fejlesztő szervezete(i), a komáromi erőrendszer szervezete(i), gazdaságfejlesztő szervezetek; az ITDH, a turizmus, az agrárium marketing-szervei
- Regionális hulladékkezelési társulások; környezet- és katasztrófavédelem szervei stb.

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

Az együttműködések nemcsak gazdaságossági szempontból, hanem közösségteremtő funkciójuk által is hasznosak. Funkciójától függően a kooperáció a környezetre is pozitív hatással lehet (pl: hulladékgazdálkodási társulások).

Indikátorok:

A kistérségi területfejlesztési programokban, koncepciókban rögzített intézkedések, feladatok megvalósulási aránya és azok eredménymutatói.

A pályázatok keretösszegeinek felhasználási arányai, azok hasznosulása, eredménymutatói.

Az létrejövő együttműködések száma, sikeressége (*évente, eredmény indikátor, saját felmérés*)

4.5. Területfejlesztés és –rendezés, területi monitoring fejlesztése

Rövid távú célpiramis			
célok	Komárom Esztergom megye szerepének erősítése a területfejlesztési programokban, tervekben (régiós, országos)	A támogatási rendszer hatékonyságának növelése	A monitoring rendszer fejlesztése, az adatok elérhetőbbé tétele az állampolgárok részére
célok eléréséhez szükséges műveletek	Az érdekérvényesítő képesség erősítése a Regionális Területfejlesztési Tanácsban és országos szinten egyaránt	Az intézményrendszer egészének felkészülését segítő képzési, szervezetfejlesztési programok kidolgozása és végrehajtása.	A monitoring rendszer eszköz együttesének áttekintése, a kapcsolódások világossá tétele
	Lobbyi tevékenység folytatása	Lehetséges kedvezményezettek felkészítése, a szélesebb közvélemény tájékoztatása, szakértői hálózat a minőségi projektek előkészítése és megvalósítása érdekében.	A monitoring rendszer publikus adatainak ingyenes hozzáférhetőségének biztosítása
		Fejlesztési programok értékelése, a folyamatos értékelés rendszerének működtetése, tanulmányok, útmutatás	

Középtávú célpiramis	
célok	A közigazgatási szintek jog- és feladatköreinek ésszerűsítése, egyértelműsítése, a párhuzamosságok megszüntetése
célok eléréséhez szükséges műveletek	A közigazgatás rendszerének független szakértői értékelése
	Egyeztetések a közigazgatás szintjei között, az együttműködések által a kapacitás jobb kihasználása

Források, finanszírozás:

A **Végrehajtás Operatív Programban** a két prioritási tengelyre összesen ~94 Mrd Ft-ot irányoztak elő, melyből a 2. prioritási tengely (A támogatások minőségi felhasználásához szükséges eszközrendszer) előirányzott összege ~29,5 Mrd Ft.

Rövid távú célok		
Komárom Esztergom megye szerepének erősítése a területfejlesztési programokban, tervekben (régiós, országos) ~ 250 M Ft	A támogatási rendszer hatékonyságának növelése ~ 980 M Ft	A monitoring rendszer fejlesztése, az adatok elérhetőbbé tétele az állampolgárok részére ~ 500 M Ft
Középtávú célok		
A közigazgatási szintek jog- és feladatköreinek ésszerűsítése, egyértelműsítése, a párhuzamosságok megszüntetése ~ 600 M Ft		

Közreműködők, megvalósítás mechanizmusa, érdekérvényesítés:

Az intézkedés megvalósításának a menedzseléséért a KEM Területfejlesztési Tanács a generál-felelős, mely összefogja az intézkedésben közreműködőket, biztosítja az információáramlást, meghatározza az érdekérvényesítés feltételeit. Az intézkedés megvalósításában a közreműködők körébe tartoznak: a megye területfejlesztésben, -

rendezésben, területi monitoringban érintett „hivatalos” szereplői, továbbá a kistérségek, önkormányzatok, a civil és non-profit szervezetek, a támogatásokat felhasználó vállalkozások,

Végrehajtásért felelős operatív szervek:

- Megyei Területfejlesztési Tanács, Megyei Önkormányzat
- Települési önkormányzatok, kistérségi területfejlesztési tanácsok
- Térségi fejlesztési tanácsok, Regionális Fejlesztési Tanács és munkaszervezete
- Monitoring szervezetek, Államkincstár és más finanszírozók; NFÜ, VÁTI Kht.
- NCA, kamarák, egyes fejlesztések „társadalmi ellenőrző testületei”, más civil szervek

Társadalmi, gazdasági, környezeti hatások:

A megyei területfejlesztési koncepción és a területrendezési terven alapuló összehangolt fejlesztések célja elkerülni a „feltartóztathatatlan növekedés” (már rövid távon környezeti szempontból fenntarthatatlan) forgatókönyvét, de a „gazdasági megtorpanás, szétesés” (gazdasági és/vagy társadalmi szempontból fenntarthatatlan) scenárióját is. A „humán-erőforrás- és közösségfejlesztés” prioritás egésze általában, a „társadalmi befogadást támogató fejlesztések” sajátosan is az esélyegyenlőséget, a kedvező irányú társadalmi hatásokat szolgálják.

Indikátorok:

A területfejlesztési programokban, koncepciókban rögzített intézkedések, feladatok megvalósulási aránya és azok eredménymutatói.

A stratégiai program végrehajtásának becsült összes költségigénye

Általános cél	AZ ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁSA, A FENNTARTHATÓ ÉS SZOLIDÁRIS FEJLŐDÉS			
	RÖVID TÁVVÚ MŰVELETEK SZÁMA: 230			
	KÖZÉPTÁVVÚ MŰVELETEK SZÁMA: 235			
	RÖVID TÁVÚ CÉL ~119 629 M FT			
	KÖZÉP TÁVÚ CÉL ~812 349 M FT			
Specifikus célok	A megye az externális hatásokra fokozottan ügyelve, továbbra is vegyen részt a nemzetközi gazdasági folyamatokban Rövid távú műveletek száma: 85 Középtávú műveletek száma: 77 Rövid távú cél ~38 960 M Ft Közép távú cél ~152 930 M Ft	Az anyagi jólét fokozása mellett a társadalmi és környezeti értékek megóvása, kiteljesítése Rövid távú műveletek száma: 111 Középtávú műveletek száma: 129 Rövid távú cél ~58 069 M Ft Közép távú cél ~198 109 M Ft		Megyénk a határmenti helyzetét kihasználva váljon a régió húzóerejévé és összekötő kapocssá Dél-Szlovákia, a Nyugat-Dunántúl északi része és a Budapest-környék pilisi, dunakanyari tájai felé Rövid távú műveletek száma: 34 Középtávú műveletek száma: 29 Rövid távú cél ~22 600 M Ft Közép távú cél ~461 310 M Ft
Prioritások	<i>1. Fenntartható gazdaságfejlesztés</i> <i>rövid távú célok ~38 960 M Ft</i> <i>közép távú célok ~152 930 M Ft</i>	<i>2. Örökségvezérelt környezetfejlesztés</i> <i>Rövid távú műveletek száma: 70</i> <i>Középtávú műveletek száma: 71</i> <i>rövid távú célok ~27 979 M Ft</i> <i>közép távú cél ~131 009 M Ft</i>	<i>3. Humánerőforrás- és közösségfejlesztés</i> Rövid távú műveletek száma: 41 Középtávú műveletek száma: 58 <i>rövid távú cél ~30 090 M Ft</i> <i>közép távú cél ~67 100 M Ft</i>	<i>4. Kapcsolatfejlesztés - eszközök és funkciók –</i> <i>rövid távú cél ~22 600 M Ft</i> <i>közép távú cél ~461 310 M Ft</i>
Intézkedések	1.1. Befektetés-ösztönzés Rövid távú műveletek száma: 6 Középtávú műveletek száma: 7 Rövid távú célok ~510 M Ft Középtávú célok ~20 200 M Ft	2.1. Épített környezet védelme, műemlékvédelem Rövid távú műveletek száma: 9 Középtávú műveletek száma: 12 Rövid távú célok ~6 600 M Ft Közép távú célok ~27 600 M Ft	3.1. Oktatás, képzés, szakképzés fejlesztése Rövid távú műveletek száma: 9 Középtávú műveletek száma: 9 Rövid távú célok ~19 000 M Ft Közép távú célok ~9 000 M Ft	4.1. Közlekedésfejlesztés – fizikai elérhetőség javítása Rövid távú műveletek száma: 8 Középtávú műveletek száma: 8 Rövid távú célok ~20 200 M Ft Közép távú célok ~450 500 M Ft

	1.2. KKV-k támogatása Rövid távú műveletek száma: 11 Középtávú műveletek száma: 7 Rövid távú célok ~3 350 M Ft Közép távú célok ~7 100 M Ft	2.2. Természeti- táji örökség védelme Rövid távú műveletek száma: 9 Középtávú műveletek száma: 11 Rövid távú célok ~85 M Ft Közép távú célok ~455 M Ft	3.2. Egészségügy és szociális ellátás fejlesztése Rövid távú műveletek száma: 9 Középtávú műveletek száma: 8 Rövid távú célok ~8 000 M Ft Közép távú célok ~24 200 M Ft	4.2. Virtuális elérhetőség fejlesztése (infokommunikáció) Rövid távú műveletek száma: 10 Középtávú műveletek száma: 13 Rövid távú célok ~10 M Ft Közép távú célok ~1 210 M Ft/év
	1.3. K+F, innováció ösztönzése Rövid távú műveletek száma: 11 Középtávú műveletek száma: 8 Rövid távú célok ~1 930 M Ft Közép távú célok ~6 850 M Ft	2.3. Hátrányos helyzetű térségek, aprófalvak, tanyák, puszták, majorságok fejlesztése Rövid távú műveletek száma: 3 Középtávú műveletek száma: 5 Rövid távú célok ~200 M Ft Közép távú célok ~1 000 M Ft	3.3. Foglalkoztatottság növelése Rövid távú műveletek száma: 6 Középtávú műveletek száma: 6 Rövid távú célok ~1 200 M Ft Közép távú célok ~750 M Ft	4.3. Határmenti és régióközi együttműködések Rövid távú műveletek száma: 6 Középtávú műveletek száma: 4 Rövid távú célok ~170 M Ft Közép távú célok ~5 500 M Ft
	1.4. Szolgáltatásfejlesztés Rövid távú műveletek száma: 3 Középtávú műveletek száma: 3 Rövid távú célok ~5 060 M Ft Közép távú célok ~51 000 M Ft	2.4. Településfejlesztés Rövid távú műveletek száma: 10 Középtávú műveletek száma: 11 Rövid távú célok ~18 400 M Ft Közép távú célok ~66 000 M Ft	3.4. A kulturális örökség és a hagyományok őrzése, kulturális fejlesztések Rövid távú műveletek száma: 6 Középtávú műveletek száma: 5 Rövid távú célok ~1 100 M Ft Közép távú célok ~6 000 M Ft	4.4. Kistérségek és települések közötti együttműködés Rövid távú műveletek száma: 3 Középtávú műveletek száma: 2 Rövid távú célok 490 M Ft Közép távú célok 3 500 M Ft
	1.5. Agrárszektor fejlesztése Rövid távú műveletek száma: 34 Középtávú műveletek száma: 39 Rövid távú célok ~14 850 M Ft Közép távú célok ~36 680 M Ft	2.5. Tájrehabilitáció, a nehézipari múlt tájsebeinek felszámolása Rövid távú műveletek száma: 8 Középtávú műveletek száma: 2 Rövid távú célok ~400 M Ft Közép távú célok ~20 200 M Ft	3.5. Ifjúsági- és sportcélú fejlesztések Rövid távú műveletek száma: 8 Középtávú műveletek száma: 3 Rövid távú célok ~350 M Ft Közép távú célok ~15 000 M Ft	4.5. Területfejlesztés- és rendezés, területi monitoring fejlesztése Rövid távú műveletek száma: 7 Középtávú műveletek száma: 2 Rövid távú célok ~1 730 M Ft Közép távú célok ~600 M Ft

	1.6. A megújuló és alternatív energiaforrások felhasználásának ösztönzése Rövid távú műveletek száma: 8 Középtávú műveletek száma: 6 Rövid távú célok ~160 M Ft Közép távú célok ~1 100 M Ft	2.6. A korszerű környezetbarát technológiák ösztönzése az agráriumban, az ipari, illetve a szolgáltató szektorban Rövid távú műveletek száma: 7 Középtávú műveletek száma: 6 Rövid távú célok ~385 M Ft Közép távú célok ~300 M Ft	3.6. A nemzetiségi hagyományok, értékek érvényesítése Rövid távú műveletek száma: 1 Középtávú műveletek száma: 3 Rövid távú célok ~50 M Ft Közép távú célok ~250 M Ft	
	1.7. Turizmusfejlesztés Rövid távú műveletek száma: 12 Középtávú műveletek száma: 7 Rövid távú célok ~13 100 M Ft Közép távú célok ~30 000 M Ft	2.7. A hatékonyabb energiagazdálkodás ösztönzése az önkormányzati, a vállalkozói és a lakossági területen Rövid távú műveletek száma: 6 Középtávú műveletek száma: 5 Rövid távú célok ~465 M Ft Közép távú célok ~1 710 M Ft	3.7. Társadalmi aktivitás növelése Rövid távú műveletek száma: 4 Középtávú műveletek száma: 14 Rövid távú célok 260 M Ft Közép távú célok 700 M Ft	
		2.8. Vízgazdálkodás, katasztrófavédelem Rövid távú műveletek száma: 18 Középtávú műveletek száma: 19 Rövid távú célok 1 444 M Ft Közép távú célok 13 744 M Ft	3.8. A társadalmi befogadást támogató fejlesztések Rövid távú műveletek száma: 3 Középtávú műveletek száma: 10 Rövid távú célok ~130 M Ft Közép távú célok ~11 200 M Ft	